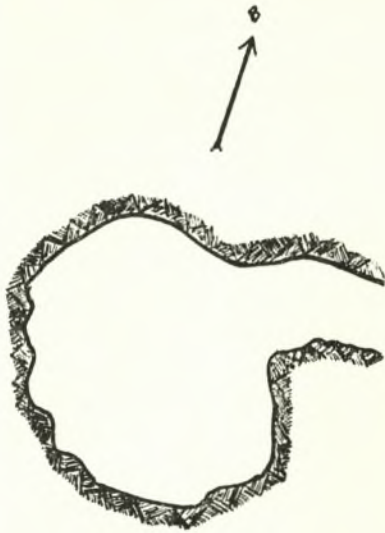

ΘΑΛΑΜΟΕΙΔΗΣ ΤΑΦΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ ¹

Ἡ διαπίστωσις τῆς ὑπάρξεως τοῦ τάφου ἐγένετο τυχαίως κατόπιν τῆς ὑπὸ καίδων ἀνευρέσεως ἀγγείων τινῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας σχεδὸν τοῦ ἐδάφους τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ἡλίου Καρακατσάνη εἰς τὴν θέσιν «Μακέλλι», εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου, τὴν Κώμην Πηγάδια ².

Τὰ ἀγγεῖα περισυνελέγησαν ὑπὸ τοῦ τότε Ἐπιμελητοῦ τῶν Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Δωδεκανήσου Π. Λαζαρίδη, ὅστις καὶ εὐγενῶς παρέσχε τὰ σχετικά στοιχεῖα, ὡς καὶ τὴν δημοσιευομένην κάτοπιν τοῦ τάφου (Σχεδ. 1) δι' ὃ θερμῶς καὶ ἐντεῦθεν τὸν εὐχαριστῶ.

Σχεδ. 1. Κάτοπις τοῦ τάφου τῆς Καρπάθου

Ὁ θάλαμος, σχήματος ἀκανονίστου προσεγγίζοντος πρὸς τὸ ἀπεστρογγυλωμένον ὀρθογώνιον, ἔχει μέγιστον πλάτος 4 μ. ὕψος δὲ 1,50 μ. Ὁ δρόμος, πρὸς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Β.Α. πλευρᾶς, ἔχων πλάτος πρὸς τὴν εἴσοδον 1,20 μ., δὲν ἀνεσκάφη καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ μήκος. Ὅστ' ἀπετηρήθησαν σεσαθρωμένα, ἀνήκοντα προφανῶς εἰς πλείονας νεκρούς. Κάτωθι τῶν ὀστέων εὐρέθησαν πάντα ὁμοῦ τὰ χαλκᾶ ὄπλα. Τὰ εὐρήματα, καθαρῶς καὶ συγκολληθέντα ἐν Ρόδῳ, κατεγράφησαν εἰς τὸ βιβλίον εἰσερχομένων τοῦ Μουσείου ὑπ' ἀριθ. 254-307 καὶ 402-437. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι (ἄνευ τῶν κανονικῶς χρησιμοποιουμένων διακριτικῶν ΒΕ) θ' ἀναγράφονται ἐν παρενθέσει, μετὰ τὸν αὐξοῦντα ἀριθμὸν δημοσιεύσεως, εἰς τὴν

ἀρχὴν ἐκάστου λήμματος τῆς περιγραφῆς τῶν εὐρημάτων.

Κατὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν τὴν περιγραφὴν συγκριτικὴν ἀνάλυσιν τοῦ σχήματος καὶ τῶν στοιχείων τῆς διακοσμῆσεως θὰ γίνεται, πρὸς διευκόλυνσιν, χρῆσις τῆς ταξινομήσεως τοῦ Α. Furumark, *The Mycenaean Pottery, Analysis and Classification*, Stockholm, 1941.

Καὶ διὰ μὲν τὰ σχήματα παραπέμπομεν εἰς τὴν ἀρίθμησίν του (τὴν εἰς τὰ σχετικά

1. Θερμότετα εὐχαριστῶ τὸν τότε Ἐφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Δωδεκανήσου κ. Ἰ. Δ. Κοντῆν τόσον διὰ τὴν προσφορὰν τῆς δημοσιεύσεως τῶν εὐρημάτων ὅσον καὶ διὰ τὴν παντοίαν διευκόλυνσιν κατὰ τὰς δύο εἰς Ρόδον ἐπισκέψεις μου πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῶν πραγμάτων.

Σύντομος εἰδησις περὶ τῶν εὐρημάτων ἐδόθη ἐν BCH 74 (1950) 312-313.

2. Ἡ κώμη αὕτη, οὐσα καὶ τὸ κυριώτερον ἀγκυροβόλιον τῆς νήσου κατὰ τὰ ΝΑ ταύτης, εὑρίσκεται παρὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Ποτιδαίου, ὅπερ ἀπὸ κώμης ἐξειλίχθη εἰς αὐτόνομον πόλιν (πρβλ. καὶ σημ. 16).

σχέδια και την εν τέλει σ.585-643 ταύτισίν των χρησιμοποιουμένην) με το διακριτικόν F, δια δὲ τὰ κοσμητικά στοιχεία εἰς τὸν αὐξοντα ἀριθμὸν τῆς ἀναλύσεώς του (με τὸν ἀριθμὸν τῆς παραλλαγῆς ἀκολουθοῦντα ἔπειτα ἀπὸ κόμμα), τὸν καὶ εἰς τὰ συνοδεύοντα ταύτην σχέδια ἀνευρισκόμενον, με τὸ διακριτικὸν μοτ.

Πρὸς ἀποφυγὴν μακρολογιῶν κατὰ τὴν περιγραφὴν ἐκάστου ἀγγείου θὰ παραλείπωνται ὅσα περὶ τοῦ σχήματος, θέσεως λαβῶν, μορφῆς βάσεως καὶ χεῖλους, ὡς καὶ ἐκ τῆς διακοσμῆσεως τὰ τῆς διατάξεως τῶν ζωνῶν κττ., εἶναι καταφανῆ εἰς τὰς φωτογραφίας καὶ θὰ παρέχεται μόνον ἡ ὄνομασία τοῦ εἶδους τοῦ ἀγγείου καὶ σύντομος καθορισμὸς τῆς κυρίας διακοσμῆσεως.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

1 (295) (Πί ν. 12 β καὶ 13α, Σ χ ε δ. 2, 3). Βαθὺς κρατήρ μετὰ λαιμοῦ· ἔλλειπει μικρὸν τοῦ λαιμοῦ μέρος, τμήμα τοῦ ὁποίου, ὡς καὶ αἱ λαβαί, συνεκολλήθησαν ἐκ τεμαχίων. Πηλὸς τεφρὸς, πρὸς τὰς ἐπιφανείας κεραμόχρους. Ὠχρὸν ἀμαυρὸν ἐπίχρισμα³. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἐν μέρει ἐξιτήλου. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ χρωματισμένον ἐσωτερικῶς. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους πλήρη τρίγωνα μετὰ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ ἔσω, περίξ δὲ τοῦ λαιμοῦ παχεῖα κυματοειδῆς γραμμὴ. Ἐνὰ μία γραμμὴ κατὰ μῆκος τῶν παρυφῶν ἐπὶ τῶν ἀδλακώσεων τῶν λαβῶν. Ἐπὶ τῆς κοιλίας διακόσμησις διατεταγμένη ἐκατέρωθι στενῆς μετόπης : ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως (Πί ν. 12 β) πλαισιουμένη ὑπὸ ἐνὸς ἐκατέρωθι φύλλου παπύρου πληρουμένη δὲ δι' ἀραιοῦ διγράμμου φολιδοῦ μετὰ μίαν μικρὰν σπειραν ἐντὸς ἐκάστης φολίδος ἐξηρητημένην ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος ταύτης· ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας (Πί ν. 13 α) ὑπὸ ἐνὸς (ἐκατέρωθι) ἀργοναύτου, ἐνῶ ἡ μετόπη πληροῦται ἀπὸ δύο κατακορυφούς, ἀντικορυφούς σειρὰς συστάδων ἡμικυκλίων ἐναλλασσομένων πρὸς πλήρη καμπύλα τρίγωνα. Ἐφ' ἐκατέραν τῶν λαβῶν, μετόπη μετὰ τετράφυλλα (Σ χ ε δ. 2) κατὰ τὴν μίαν πλευρὰν καὶ ρόδακα (Σ χ ε δ. 3) κατὰ τὴν ἐτέραν. Ὑψος 0.39, διάμετρος : βάσεως 0.116, κοιλίας 0.33, χεῖλους 0.27, πλάτος ἄνω ἐπιφανείας χεῖλους 0.018.

Πάντα τὰ παραδείγματα τοῦ σχήματος τούτου (F 53 τοῦ Furumark) προέρχονται ἐκ τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἀνατολῆς γενικώτερον. Μείζονα ὁμοιότητα παρουσιάζουν τὰ ἐξῆς : Κύπρου : H. B. Walters, British Museum, Catalogue of Vases,

3. Τὸ ἐπίχρισμα τοῦτο, ἐν εἶδει μαλακῆς ἀλοιφῆς, με ἀποχρώσεις ἀπὸ τοῦ ἀχρολεῦκου μέχρι τοῦ ὠχροκαστάνου, εὐχερῶς φθειρόμενον δι' ἀποσπάσεώς του ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας, πρὸς ἣν δὲν συνάπτεται συνήθως ἰσχυρῶς, ἀπαντᾷ ἐπὶ ΥΜ III ἀγγείων ἐκ Παλαικάστρου, βλ. R. C. Bosanquet-R. M. Dawkins, Palaikastro Excavations (British School of Athens, Supplem. Paper No 1 [ἐφεξῆς Palaik.] 76 καὶ 77 καὶ E. J. Forsdyke Catalogue of the Vases in the British Museum, I, I, London 1925 [ἐφεξῆς BM μετὰ τὸ διακριτικὸν Α πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ καταλόγου] Α 720-730) παρετηρήθη δὲ καὶ ἐπὶ μικρᾶς ὁμάδος ἀγγείων ἐκ Καρπάθου, τῶν μόνων μέχρι τοῦδε γνωστῶν προϊστορικῶν ἀγγείων τῆς νήσου (πρῶτη ἀνακοίνωσις τοῦ εὐρήματος παρὰ Furtwängler—Löschke, Mykenische Vasen, Berlin 1886, 83) JHS 8 (1888) 446 πίν. 83 καὶ BM A 971-977 καὶ CV, [Great Britain 7, 294] Br. Mus. 5, 10, 8-14). Τὰ ἐν λόγῳ ἀγγεῖα ἐχρονολογήθησαν ὡς ΥΜ III B : 1 ὑπὸ τοῦ A. Furumark, The Settlement at Ialysos and Aegaeon History 1550-1400 B.C. (ἐν Opuscula Archaeologica 6 (1950) ἐφεξῆς Settlement) 201. Ὁ Stubbings, Mycenaean Pottery from the Levant, Cambridge 1951, ε.ἀ. 21 χρονολογεῖ ταῦτα ὡς YE III B, παραβλέπων τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐπιχρίσματος καὶ ἄλλων μινωϊκῶν στοιχείων, ἅτινα τονίζει ὁ Furumark (βλ. καὶ τὸ εἰσαγωγικὸν σημείωμα εἰς BM A 971-977). Ἡ διχογνωμία εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ἐνδιαμέσου θέσεως τῶν ἀγγείων τούτων μεταξὺ τοῦ μινωϊκοῦ καὶ τοῦ μυκηναϊκοῦ κόσμου καὶ καθιστοῦν πιθανὴν τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐντοπίου ἐν Καρπάθῳ, εἰς τὸ σημεῖον συναντήσεως τῶν ἀντιστοίχων ἐπιδράσεων, παραγωγῆς των, περὶ ἧς διαλαμβάνω ἐν τέλει (σ. 75 - 76).

I, II, London 1912⁴ C 340 εικ. 111, 372 εικ. 120 και 387 εικ. 129⁵. Πρβλ. και τὸ ἐκ Κουρίου χαλκοῦν A. Evans, Palace of Minos⁶ IV, I, London 1935, 310 ἐκ. 245 (YM Iβ κατά τὸν Evans αὐτ.). Ρόδου : CV Danemark, 149,1 και 2. Συρίας : C. Schaeffer, Ugaritica II, Paris 1949, εικ. 54, 17 και 19 (Ugarit récent II) 1450-1365) και ὁ ὑστερώτερος αὐτ. εικ. 89 (τέλος τοῦ Ugarit récent II). Κρήτης : A. Evans, Prehistoric

Σχεδ. 2. Κόσμημα ὑπὸ τὴν λαβὴν τοῦ κρατήρος ἀριθ. 1

Tombs of Cnossos (Archaeologia 59, 1906) εικ. 105 και 106, τοῦ αὐτοῦ PM IV εικ. 246 και 965 k και p, BSA 9 (1902/3) 318 εικ. 18 (και Palaik. 108 εικ. 90), BCH 31 (1907) 118-9 εικ. 1,3 και 4, AD 6 (1920/21) 160 εικ. 8 (δεξιὰ), 11 (1927/28) 70 πίν. 1, 3.

⁷ Ἐκ τῶν σημειουμένων παραλλήλων ὁ δημοσιευόμενος κρατὴρ πλησιάζει μᾶλλον

4. Ἐφεξῆς BM μετὸ διακριτικὸν C πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ καταλόγου.

5. Και A. S. Murray-A. H. Smith-H.B. Walters, Excavations in Cyprus, London 1900 (ἐφεξῆς Exc. C.) 49 εικ. 75, εικ. 73 ἀρ. 937, 67 εικ. 10 και CV Great Britain 1, 21, 6.4.9.

6. Ἐφεξῆς PM.

πρὸς τὸν ἐκ Παλαικάστρου καὶ τὸν δεύτερον ἐκ Συρίας. Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος χρονολογεῖται ΥΜ ΙΙΙ Β, ὁ δὲ ἐκ Συρίας, μείζονα ὁμοιότητα παρέχων (μολονότι μυκηναϊκὸς τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὄχι μινωικὸς), δὲν θεωρεῖται νεώτερος τοῦ 1365 π.Χ. (εἶναι δηλονότι σύγχρονος πρὸς τὴν ΙΙΙ Α : 2 περίοδον).

Ἄκριβῆ παραλληλὰ τῶν κοσμητικῶν στοιχείων δὲν εἶναι γνωστά. Ὁ ἀργοναύτης πλησιάζει πρὸς τὸ μοτ. 22, 16 (ΙΙΙ Α : 1), ὁ δὲ ρόδαξ τῆς ὑπὸ τὴν λαβὴν μετόπης

Σχεδ. 3. Κόσμημα ὑπὸ τὴν ἑτέραν λαβὴν τοῦ αὐτοῦ κρατήρος

(Σχεδ. 3) πρὸς τὸ μοτ 17, 18 (ΙΙ Β-ΙΙΙ Α : 1). Πρὸς τὰ τετράφυλλα (Σχεδ. 2) τῆς ὑπὸ τὴν ἑτέραν τῶν λαβῶν μετόπης ὅμοια τὰ ἐπὶ τεμαχίου ἐκ Παλαικάστρου (Palaiik. 82, 8 εἰκ. 65, 8, ΥΜ ΙΙΙ Α : 2).

Τὸ ἐπὶ τοῦ χεῖλους ὀδοντωτὸν (σειρὰ τριγώνων) ἀπαντᾶται καὶ ἐπὶ τοῦ σκεύους Palaiik. 91-92 εἰκ. 76 (ΥΜ ΙΙΙ Α : 2) καὶ τῆς λάρνακος ΑΔ 4 (1918) 72 εἰκ. 23.

Σπεῖραι εἶναι γνωσταὶ μόνον ἐντὸς τρικαμπύλου φολιδωτοῦ ἐπὶ κρατήρος ἐξ Ἴαλυ-

σοῦ, CV [Great Britain 7 πίν. 287] British Museum 5, 3, 10⁷ καὶ ἑτέρου ἐκ Ναυπλίας (Furtwaengler — Loeschke πίν. 19, 92⁸).

Οἱ πάπυροι, ἀπέχοντες ἐπίσης αἰσθητῶς τῶν μυκηναϊκῶν τύπων (πρβλ. mot. 11, 35, 36 III A 2 : Y), παραβλητέοι μόνον πρὸς τοὺς μᾶλλον ἀκάμπτους ἐπὶ λάρνακος ἐκ Μιλάτου (ΑΔ 6 (1920/21) 157 εἰκ. 4).

Τὰ πλεῖστα τῶν κοσμητικῶν στοιχείων μᾶς φέρουν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς YM III A : 1 περιόδου, καίτοι δὲ ἐκ τοῦ σχήματος τὸ ἀγγεῖον καταβιβάζεται εἰς τὴν YE III B περίοδον, πιθανωτέρα φαίνεται ἢ YM III A : 1 χρονολόγησις. Πρβλ. καὶ ἀριθ. 21.

2 (427) (Πίν. 13 β). Κρατὴρ ὁμοῖος. Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων· ἔλλειπει μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ μικρὸν τῶν τοιχωμάτων ἄνω. Πηλὸς ὠχρότεφος. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρινὴ ἐστιλβωμένη⁹. Διακόσμησις καστανεύθρου, ἐν μέρει ἐξιτήλου, καταλιπόντος ἀμαυρὰ ἴχνη. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ χρωματισμένον ἐσωτερικῶς ἐν συνεχείᾳ μετὰ τοῦ χείλους καὶ μικροῦ μέρους ἐξωτερικῶς ἄνω. Ἐπὶ τῶν λαβῶν παχεῖαι ἐγκάρσιαι, λοξαὶ ὀλίγον, γραμμαί. Ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ κυματοειδές, ἀμέσως δ' ὑπ' αὐτὸν σειρὰ φυλλοειδῶν, ὀριζομένη κάτω ὑπὸ γραμμῆς ἀποτελουμένης ἀπὸ συνεχῆ σειρὰν μνηοειδῶν, ἢ κοιλότης ἐκάστου τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτὸ καμπύλην τοῦ φυλλοειδοῦς. Ἀπὸ τῶν μνηοειδῶν τούτων ἤρτηνται ἰσχυρῶς ἐπίσης ἐσχηματοποιημένα ἄνθη περιβαλλόμενα ὑπὸ στιγμῶν ἐντὸς τριπλοῦ ἐπιμεμηκυμένου ἡμικυκλικοῦ περιγράμματος, μὲ τὴν ἐξωτερικὴν καμπύλην πολὺ παχυτέραν τῶν ἄλλων. Τὰ οὕτω σχηματιζόμενα κοσμήματα — τέσσαρα ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων — χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὰς λαβὰς διαστήματος μὲ ριπιδιόσημον συστάδα γραμμιδίων. Ὑψος 0.31, διάμ. βάσ. 0.105, κοιλ. 0.28, χείλους 0.25.

⁹Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 1. Τὸ παρὸν εἶναι πλησιέστερον πρὸς τὸν πρωιμώτερον (III A : 1/2) τύπον μὲ κυριώτερον ἐκπρόσωπον τὸ Syria 9 (1928) 21 ἀρ. 110 εἰκ. 18.

Αἱ συστάδες γραμμῶν μεταξὺ τῶν ἡμικυκλικῶν καμπυλῶν ταυτίζονται πρὸς τὸ mot. 64,8 (II-III A : 1, πρβλ. καὶ 38, 9, III A : 1). Τὸ πλησιέστερον παράδειγμα, Evans, Prehist. Tombs εἰκ. 14 (= 114, 1β), ἐπὶ ψευδοστόμου ἀμφορέως, ἐνθα τὸ εἰς τὸ κέντρον τῶν ἡμικυκλικῶν καμπυλῶν κόσμημα εἶναι διάφορον. Πρβλ. καὶ H. Boyd—Hawes, Gournia, Philadelphia 1909, πίν. 10, 19.20 καὶ Palaik. 80-81 εἰκ. 63,2 (YM III A : 1).

Τόσον ἐκ τοῦ σχήματος ὅσον καὶ ἐκ τῶν κοσμητικῶν στοιχείων τὸ ἀγγεῖον χρονολογεῖται εἰς τὴν YM III A : 1 — περίοδον.

3 (305) (Πίν. 12 δ). Κρατὴρ ὁμοῖος ραδινώτερος, ἀκέραιος. Πηλὸς ἐρυθρωπός. Ἀμαυρὸν ὠχρόλευκον ἐπίχρῖσμα, κατὰ μέγα μέρος ἐφθαρμένον. Διακόσμησις διὰ καστανο-

7. Καὶ παρὰ Furtwaengler—Loeschke ἔ.ἀ. πίν. 6, 32. BM A 874, Stubbings ἔ.ἀ. 12 πίν. 2, 3, AJA 51 (1947) 99 πίν. 25 : I καὶ 41 (1937) 427 εἰκ. 8, ἐνθα ὁ Elderkin ἀνάγει εἰς τὸ κόσμημα τοῦτο τὴν καταγωγὴν τοῦ λεσβίου κυματίου.

8. Καὶ AJA ἔ.ἀ. εἰκ. 9.

9. Μὲ τὸν ὄρον (ἐπιφάνεια) ἐστιλβωμένη ἀποδίδω τὸν ἀντιστοίχως ἐπὶ μυκηναϊκῶν ἀγγείων χρησιμοποιοῦμενον ἀγγλικὸν ὄρον slip. Περὶ τῆς τεχνικῆς τῆς δι' ἀραιώματος τοῦ πηλοῦ στιλβώσεως τῶν μυκηναϊκῶν ἀγγείων βλ. C. W. Blegen, Korakou, Boston—New York 1921, 43 καὶ 58-61, τοῦ αὐτοῦ Prosymna, Cambridge 1937, 422 καὶ A. J. B. Wace, Chamber Tombs at Mycenae (= Archaeologia 82, 1932) 147 (πρβλ. καὶ 155 καὶ 181).

μέλανος καθισταμένου κάτω έρυθρωποῦ. Ὁ λαιμὸς χρωματισμένος έσωτερικῶς. Ἐπὶ τῆς ἄνω κυρτῆς έπιφανείας τοῦ χείλους συστάδες έγκαρσίων γραμμῶν (κιγκλιδωτὸν) μεταξὺ χρωματισμένων τμημάτων. Ἐπὶ τῶν ἀπλακωτῶν λαβῶν 4-5 έγκάρσιαι γραμμαὶ καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος ζεύγος καμπυλῶν πλαισιούμενον ἀπὸ τὸ παχὺ περίγραμμα τῆς κάτω προσφύσεως αὐτῶν. Τὸν χρωματισμένον καὶ έξωτερικῶς λαιμὸν περιθεῖ διπλῆ έδαφόχρωμος κυματοειδῆς γραμμῆ. Ἐπὶ τῶν ὤμων έπιμήκη σχηματικὰ φυλλοειδῆ περιβαλλόμενα ὑπὸ ἰδίου έκαστον περιγράμματος καὶ ὀριζόμενα κάτω ὑπὸ γραμμῆς ἀποτελουμένης ἀπὸ σειρὰν μηνοειδῶν. Ὑπ' αὐτὴν ἀνηρηθέναι τριπλαῖ ἡμικυκλικαὶ καμπύλαι — ὧν ἡ έξωτάτη πολὺ παχύτερα τῶν ἄλλων — μέ τὸ κεντρικὸν ἡμικύκλιον πεπληρωμένον. Μεταξὺ τῶν καμπυλῶν κόσμημα ἐν εἶδει Λ ἢ ἀκανονίστου ρομβοειδοῦς.

Ὑψος 0.335, διάμ. βασ. 0.127, κοιλ. 0.295, χεῖλους (έξωτ.) 0.23, πλάτος χεῖλους 0.023.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 1. Ἡ διπλῆ έδαφόχρωμος καμπύλη τοῦ λαιμοῦ, γνωστὴ ἀπὸ τοῦ ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ, ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ ὁμοιοσχήμων κρατήρων ἐκ τῆς νεκροπόλεως τῆς Φαιστοῦ (Mon. Ant. 14 (1904) 657 εἰκ. 120) καὶ ἐκ Λιγορτύνου (BCH 31 (1907) 119 εἰκ. 3, 11), ἀμφοτέρων χρονολογουμένων ΥΜ III A : 2.

Ἡ ἐπὶ τῶν ὤμων διακόσμησις ὡς ὄλον καὶ Mon. Ant. αὐτ. 558 ἀρ. 1 εἰκ. 42 (ΥΜ III A : 1). Ὡς πρὸς τὴν ἄλυσιν καμπυλῶν βλ. καὶ A E 1912, 208 εἰκ. 13 (τὸ μεσαῖον κύπελλον τῆς μεσαίας σειρᾶς).

Ὁ κρατῆρ χρονολογεῖται ἀσφαλῶς ΥΜ III A : 1.

4 (428) (Πίν. 12α). Κρατῆρ ὡς ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1. (Ἔτι στενότερος ὁ λαιμὸς καὶ ἡ βάσις καὶ μᾶλλον έξογκωμένον τὸ σῶμα· ὁ λαιμὸς εὐρύνεται ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω βαθύταται ἀπλακώσεις ἐπὶ τῶν λαβῶν). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων μέ τινὰς ἑλλείψεις. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασινῆ ἰσχυρῶς έστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, ἀραιοῦ εἰς τὰς λεπτάς γραμμάς καὶ ἐν τισὶν έξιτῆλου, μέ καστανόφαια σαφέστατα ἴχνη. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους κιγκλιδωτὸν μεταξὺ χρωματισμένων τμημάτων. Χρωματισμένη μόνον ἡ κάτω έπιφάνεια τοῦ έξέχοντος χεῖλους.

Ἐφ' έκατέρας ὄψεως τοῦ λαιμοῦ διπλῆ κυματοειδῆς γραμμῆ. Ἐπὶ τοῦ σώματος σχηματικὰ ὄστρεα, ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως, περιβαλλόμενα ὑπὸ παχειῶν, ἀντιστρόφου κατευθύνσεως, καμπυλῶν συνοδευόμενων έσωτερικῶς ἀπὸ τετράδα λεπτῶν γραμμιδίων. Οἱ ὑπὸ τῶν πλαισίων καταλειπόμενοι ἄνω καὶ κάτω οἶονεὶ τριγωνικοὶ χῶροι πληροῦνται ἐπίσης λεπτοτάτων, ἑλαφρῶς καμπυλουμένων, γραμμιδίων.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα ὁμοιότατος ὁ ἐκ Λιγορτύνου (BCH ἔ.ἀ.) κρατῆρ.

Τόσον ἡ σύνθεσις ὅσον καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς διακοσμῆσεως εἶναι μοναδικά. Μόνον τὸ κατὰ τὴν ὑπὸ τὰς λαβὰς διαχωριστικὴν ζώνην κυματοειδῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ μοτ. 71 β (ΥΜ III A : 1). Τ' ἀποτελοῦντα τὸ κεντρικὸν κόσμημα ὄστρεα εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ τριώτου ἀριθ. 13, χωρὶς νὰ εἶναι γνωστὰ ἀλλαχόθεν. Διὰ τὴν πιθανὴν τῶν προέλευσιν βλ. Ann. 13/14 (1930/31) 343 εἰκ. 94, ἔνθα σχηματίζεται παρεμφερὲς κόσμημα διὰ τῆς παρενθέσεως έγκαρσίων γραμμιδίων μεταξὺ τῶν πλοκάμων ἄργοναύτου. Αἱ ἐντὸς τῶν τριγωνικῶν χώρων συστάδες καμπυλῶν ὁμοιάζουν πρὸς τὴν συνήθη ἐπὶ κυπέλλων διακόσμησιν (ἀριθ. 58, 50 καὶ 57) πλησιάζουσαι πρὸς τὸ μοτ. 24 d καὶ e (ΥΜ III A : 2).

Ἡ ὄλη διακόσμησις διέπεται ὑπὸ τῆς τάσεως τῆς ἀντιστρόφου κινήσεως (βλ. ἐν τέλει σελ. 74).

Τὸ σχῆμα κυρίως καὶ τὰ πλεῖστα τῶν κοσμητικῶν στοιχείων ἄγουν εἰς ΥΜ III A : 1 χρονολόγησιν.

5 (287) (Πίν. 13γ) Τρίωτον, ἀποκεκρουμένον μικρὸν μόνον τῆς μιᾶς τῶν λαβῶν καὶ τοῦ χεῖλους, οὐτινος ἔχουν συγκολληθῆ τρία τεμάχια. Ἐπὶ τῶν ὄμων ρωγαί. Πηλὸς τεφροπράσινος, ροδόφαιος πρὸς τὰς ἐπιφανείας. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη μὲ μέλανα, καὶ τινα λευκάζοντα, ὑπολείμματα ξένων οὐσιῶν. Διακόσμησις διὰ καστανεύθρου καλῶς κατὰ τὸ πλεῖστον διατηρουμένη. Ὁ λαιμὸς χρωματισμένος ἀμφοτέρωθεν. Ἐπὶ τῶν ὄμων τρίγραμμοι τρικάμπυλοι φολίδες μὲ μικρὰς γωνίας καὶ σταυρὸν ἐντὸς αὐτῶν, ζεύγη δὲ μικρῶν γωνιῶν κατὰ τὰ ὑπ' αὐτὰς διάκενα.

*Υψος 0.385, διάμ.: βάσ. 0.112, κοιλ. 0.32, χεῖλ. 0.113 (ἔσωτ.) - 0.151 (ἔξωτ.).

Τὰ ὁμοιότερα παραδείγματα σχήματος (F 34, III A : 2 π), συχνοῦ ἰδία ἐν τῇ Ἀνατολῇ, προέρχονται ἐξ Ἰαλυσοῦ, βλ. BM A827 πίν. 11 καὶ Ann. 6/7 (1923/24) εἰκ. 9, 26 καὶ 136. Ἐκ τούτων τὸ τελευταῖον εἶναι καὶ τὸ πλησιέστερον κατὰ τὴν διάταξιν τῶν ζωνῶν καὶ τὴν διακόσμησιν, ἀποτελουμένην ἐξ ὁμοειδῶν φολίδων μὲ διαφορετικὰ παραπληρωματικά.

Τρικάμπυλοι φολίδες σχηματιζόμεναι ὑπὸ τριπλοῦ περιγράμματος δὲν εἶναι γνωσταὶ ἀλλαχόθεν. Πρβλ. mot. 62, 13 (III A : 2).

Περὶ τῆς σχέσεως τῆς τρικαμπύλου φολίδος πρὸς τὴν Ἀνατολὴν βλ. AJA 51 (1947) 101-2¹⁰. YE III A : 2.

6 (268) (Πίν. 13δ). Τρίωτον, συγκολληθὲν ἐκ πολλῶν τεμαχίων ἄλλείπου μέρη τινὰ τῶν τοιχωμάτων. Πηλὸς τεφροπράσινος, φαιὸς πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, εἰς τινα μέρη καστανεύθρου, κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου καταλιπόντος ἀμαυρὰ ἴχνη. Ἐπὶ τῶν εὐρυτέρων ἐπιφανειῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, τὸ χρῶμα ἀνισομερῶς τεθειμένον. Ὁ λαιμὸς χρωματισμένος ἀμφοτέρωθεν. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος πλέγμα διγραμμῶν φολίδων.

*Υψος 0.38, διάμ.: βάσ. 0.135, κοιλ. 0.31, χεῖλ. 0.11 (ἔσωτ.) - 0.158 (ἔξωτ.).

*Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα (F 34) βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν. Ὁ Furumark δὲν σημειοῖ παράδειγμα διγραμμῶν φολιδωτοῦ, βλ. ὁμοίως τὸ ἐξ Ἰαλυσοῦ BM A827, πρβλ. καὶ A822 πίν. 11 (= CV [Great Britain 7, 286], British Museum 5, 3, 1).

Περὶ τοῦ κοσμητικοῦ στοιχείου βλ. A E 1930, 116-118 καὶ AJA 41 (1937) 427. YE III A : 2.

7 (242) (Πίν. 13ε ἀριστερά). Μικρὸν τρίωτον, ἀποκεκρουμένον μέρος τῆς περιφερείας τῆς βάσεως, τὸ πλεῖστον τῆς μιᾶς τῶν ὀριζοντίων κυλινδρικών λαβῶν καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λοξῶς πρὸς τὰ κάτω ἐξέχοντος χεῖλους καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ λαιμοῦ. Πηλὸς τεφρόφαιος, ροδόφαιος πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια ὠχρόλευκος, παρουσιάζουσα μικρὰ ἐξογκώματα ἐκ πλημμελοῦς κατασκευῆς. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανομέλαν, κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου, καταλιπόντος ἀμαυρὰ ἀνοικτοκάστανα ἴχνη, καθέτων γραμμιδίων ἐπὶ τῶν ὄμων.

*Υψος 0.165, διάμ.: βάσ. 0.053, κοιλ. 0.135, χεῖλους 0.08 (ἔσωτ.) - 0.10 (ἔξωτ.).

10. Δίγραμμοι (τρικάμπυλοι) φολίδες ἀπαντῶσιν ἤδη ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ ποτηρίου τοῦ βασιλικοῦ τάφου τῶν Μυκηνῶν (G. Karo, Die Schachtgräber von Mykenai, München 1930, ἀρ. 481d εἰκ. 39, 84 καὶ 85 πίν. 122), ὡς καὶ ἐπὶ τοιχογραφιῶν τῆς Κνωσοῦ (PM II, II, 731 εἰκ. 457b) καὶ τῆς Τίρυνθος (Tiryns II, πίν. 21, 1 καὶ H. Bossert, Alt-Kreta, Berlin 1921, εἰκ. 28).

Ὁμοιοσχημον καὶ μὲ ὁμοίαν διακόσμησιν τὸ ἐκ Κύπρου BM C457 (= Epc. C. 42 εἰκ. 70) καὶ CV Great Britain I, 13, 13.14.35. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα πρβλ. καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 10. Τὸ ἀγγεῖον χρονολογεῖται ἐκ τῶν παραλλήλων του YE III : 1/2 π.

8 (281) (Πίν. 13 ε μέσον, 12 γ δεξιά). Μικρὸν τρίωτον μὲ ρωγμάς, ἀποκεκρουμένον μικρὸν τοῦ χεῖλους. Ἐπί τινος σημείου τῆς ἐπιφανείας ἐξέχει μικρὸς ὄγκος πηλοῦ. Πηλὸς πρασινοφαίος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπελεπισμένου, καταλιπόντος καστανόξανθα ἴχνη, ἀνά δύο συνεχομένων σπειρῶν μεταξὺ τῶν λαβῶν. Ἐπὶ ἑνὸς τῶν κοσμητικῶν πεδίων, ἀριστερά, συστάς ὀριζοντίων γραμμῶν μεταξὺ τῆς σπείρας καὶ τοῦ περιγράμματος τῆς λαβῆς.

Ὑψος 0.18, διάμ. : βάσ. 0.058, κοιλ. 0.142, χεῖλ. 0.082 (ἐσωτ.)-0.10 (ἐξωτ.), πλ. λαβῶν 0.015.

Τὰ πλεῖστα τῶν ὁμοιοσχημῶν (F 31, III A 1 [-2]) παραδειγμάτων ἐκ τῆς Ἀνατολῆς πρβλ. εἰδικότερον τὸ ἐξ Ἰαλυσοῦ BM A823 πίν. 10 (= CV Great Britain 7 πίν. 285 (4) 15. Ἡ διακόσμησις ταυτίζεται πρὸς τὸ mot 46, 52 χρονολογούμενον III A : 1-III B. Οὕτω τὸ ἀγγεῖον χρονολογεῖται ὡς YE III A : 1/2 πρβλ. καὶ ἀριθ. 11.

9 (417). Μικρὸν τρίωτον ἑλλεῖπει ἢ μία τῶν λαβῶν καὶ μέρος τῶν τοιχωμάτων. Συνεκολλήθη ἐν μέρει ἄνω ἐκ τεμαχίων. Πηλὸς πρασινότεφος, πρὸς τὰς ἐπιφανείας φαίος. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανερόθρου, κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου, δικτυωτοῦ πλέγματος ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα (F 45, III A : 2) καὶ τὴν διακόσμησιν (mot. 70, 1, III A-III B) πλησιέστερον παράλληλον τὸ ἐξ Ἐγκώμης BM C452 εἰκ. 161 (= Epc. C. 47 εἰκ. 72 ἀρ. 1132, CV Great Britain I 13, 30).

Τὸ ἀγγεῖον χρονολογητέον YE III A : 2π.

10 (418). Μικρὸν τρίωτον συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων μετὰ τινων ἑλλείψεων. Πηλὸς καστανόφαίος. Ἡ ἐπιφάνεια κατεστραμμένη ὅλη καὶ μετ' αὐτῆς ἠφανισμένη καὶ ἡ διακόσμησις, τὴν ὑπαρξιν τῆς ὁποίας μαρτυροῦν ἐλάχιστα ἴχνη κατὰ τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς ὤμους.

Ὑψος 0.166, διάμ.: βάσ. 0.06, κοιλ. 0.038, χεῖλ. 0.075-0.095.

Τὸ σχῆμα ὡς τὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7, ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἀγγεῖον χρονολογεῖται εἰς τὴν YE III A : 1/2 περίοδον.

11 (297). Μικρὸν τρίωτον, ἀποκεκρουμένον πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ λαιμοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐτέραν τῶν λαβῶν. Πηλὸς πρασινότεφος, οὐχὶ πολὺ καθαρὸς καὶ ἀσυνήθως βαρὺς. Ἐπιφάνεια ἀτελῶς ἐστιλβωμένη μὲ πολλοὺς πόρους δημιουργηθέντας ἐκ τῆς κακῆς ποιότητος τοῦ πηλοῦ. Ἀβαφές καὶ ἀκόσμητον.

Ὑψος 0.16, διάμ.: βάσ. 0.07, κοιλ. 0.152, χεῖλους (καθ' ὑπολογισμόν) 0.09.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. τὸν ἀριθμὸν 8. Χρονολόγησις : YE III A : 1/2.

12 (289) (Πίν. 14 β, γ). Τρίωτον μὲ ὑψηλὸν λαιμὸν ἀποκεκρουμένον μικρὸν τοῦ χεῖλους, οὐτινος καὶ συνεκολλήθησαν δύο τεμάχια. Κατὰ τὸ κάτω μέρος τῆς περιφερείας τοῦ σώματος μικρὰ ἐξόγκωσις μαρτυροῦσα ὅτι τὸ ἀγγεῖον, λόγῳ τοῦ μεγέθους του, ἀπρη-

τίσθη ἐκ δύο χωριστὰ σχηματισθέντων τμημάτων (πρβλ. ἀρ. 26). Πηλὸς τεφρὸς, καστανόφαιος πρὸς τὰς ἐπιφανείας. Διακόσμησις διὰ βαθυκαστάνου ἀπελεπισμένου εἰς μικρὰ μέρη. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ, ἐσωτερικῶς, ταινία. Ἐπὶ τῆς ἄνω κυρτῆς ἐπιφανείας τοῦ πρὸς τὰ ἔξω κλίνοντος χεῖλους τέσσαρες συστάδες τριῶν ἐκάστη γραμμῶν μεταξὺ χρωματισμένων τμημάτων. Ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ διακόσμησις πλήρων τριγώνων μὲ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ ἄνω. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος διακόσμησις διγράμμων φολίδων μὲ ἰδιαζόντως παχεῖαν τὴν ἐξωτερικὴν γραμμὴν. Αἱ φολίδες τῆς ἄνω σειρᾶς πληροῦνται καμπύλων γραμμῶν ἐπαλαμβανουσῶν τὸ περίγραμμα, τῶν δὲ κάτω συστάδων γωνιῶν ἀνοικτῶν ἄνω κατὰ τὰ μεταξὺ των ἀνοίγματα καὶ Ὑ εἰς διαφόρους συνδυασμοὺς ὑπ' αὐτάς. Τὰ μεταξὺ τῶν λαβῶν κεκοσμημένα πεδία χωρίζονται μὲ στενὴν μετόπην πληρουμένην ὀριζοντίων τεθλασμένων (Πίν. 14β). Εἰς τὸ ἄνω μέρος ἑνὸς τῶν πεδίων καταλείπεται ἐλεύθερος χώρος πληρούμενος ροδάκων.

Ὑψος 0.385, διάμ. : βάσ. 0.107, κοιλ. 0.29, χεῖλ. 0.106 (ἐσωτ.)-0.135 (ἐξωτ.).

Τὰ μὲ στενὸν καὶ ὑψηλὸν λαιμὸν τρίωτα ἰδιάζουσιν εἰς τὴν κεραμεικὴν τῆς Ἀνατολῆς. Βλ. Stubbings ἔ.ἀ. 41 εἰκ. 81 καὶ Furumark F 36, μὲ γνωστὰ μόνον ΥΕ IIIB παραδείγματα¹¹. Ἐν τούτοις τὸ παρὸν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ τάφου παραδείγματα (ἀριθ. 13-15)—σαφῶς ἀρχαιότερα, ὡς θὰ δείξη καὶ ἡ ἀνάλυσις τῶν κοσμητικῶν στοιχείων—ἐμφανίζει ἔντονα μινωικὰ στοιχεῖα, δι' ὃ καὶ θὰ πρέπει ν' ἀναζητηθῇ κρητικὴ καταγωγὴ τοῦ σχήματος.

Ἡ κυρία διακόσμησις τῶν διγράμμων φολίδων μὲ τὰ παραπληρωματικὰ ὁμοιάζει, μὲ μικρὰς διαφορὰς, πρὸς τὴν ἐπὶ τεμαχίου ἐκ Παλαικάστρου, Palaik. 82, εἰκ. 65, 3¹².

Ὁ τρόπος γενικῶς τῆς συλλήψεως τοῦ σχεδίου—ὄχι τὰ κοσμητικὰ στοιχεῖα καθ' αὐτὰ—ἐνθυμίζει κρατῆρα ἐκ Κύπρου CV Gr. Br I 21 (9), 4 = BM C 372. (Exc. C. 48 εἰκ. 73, 937) καὶ ἕτερον ἐκ Μυκηνῶν (ΠΑΕ 1951, 220 εἰκ. 23) μὲ παράστασιν μεγάλων πτηνῶν μὲ διπλοῦν περίγραμμα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐξωτερικὴ γραμμὴ εἶναι παχεῖα, λεπτυνομένη πρὸς τὰ πέρατα. Τὸ σῶμα τῶν πτηνῶν πληροῦται ἀναλόγων παραπληρωματικῶν, ἄτινα ὅμως ἐπὶ τοῦ τριώτου εἶναι διατεταγμένα μὲ διάφορον αἴσθημα, ἄνετα καὶ ἀφειμένα, καὶ οὐχὶ κατὰ ζῶνας ὀριζομένης ὑπὸ γραμμῶν.

Ἐκ τῶν κοσμητικῶν στοιχείων ὁ ρόδαξ ὁ σχηματιζόμενος ὑπὸ τριῶν Ὑ ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ κρατῆρος ἄνευ λαιμοῦ ἐκ Κύπρου (= Exc. C. 48 εἰκ. 74, 1148 (CV Gr. Br. I, 21, 7 = BM C 414 = PM IV 314 — 316 εἰκ. 250, βλ. mot. 29,8., III A : 1-2). Περὶ τῆς μινωικῆς καταγωγῆς τοῦ κοσμήματος mot. 29,8 (III A : 1-2) βλ. Furumark ἔ.ἀ. 206 (πρβλ. καὶ 148 καὶ 161-164).

Τὰ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ πλήρη τρίγωνα ἐνθυμίζουν τὰ—μετὰ περιγράμματος ὅμως ἐκεῖ καὶ στηλῶν γραμμίδων εἰς τὰ διάκενα—ἐπὶ τοῦ (χαμηλοῦ) λαιμοῦ τριώτου Palaik. 82 εἰκ. 66β (πρβλ. τὰ κυματοειδῆ αὐτ. εἰκ. 66α καὶ PM IV εἰκ. 246 καὶ 965 κ.).

Αἱ σειραὶ τεθλασμένων ἐντὸς τῆς ὑπὸ τὰς λαβὰς κατακορύφου διαχωριστικῆς ζώνης καὶ ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορίσκου ἀριθ. 31. Εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν ἀπαντοῦν

11. Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Furumark παρατιθέμενα παραδείγματα πρόσθετες καὶ τὸ ἐν Swedish Cyprus Expedition πίν. 90, τρίτη σειρά (ἀριθ. 60, 61, 35, 57, 77 καὶ 59) καὶ δευτέρα σειρά, τὸ ἀκραιὸν δεξιά.

12. Ἀναλογίας τινὰς παρουσιάζει καὶ ἡ διακόσμησις κυπριακοῦ κρατῆρος ἄνευ λαιμοῦ βλ. E. Sjöqvist, Reports on Excavations in Cyprus, Stockholm 1940, πίν. 8 ἄνω δεξιά (mot. 70, 5 III A : 2π) πολὺ διαφόρου ὅμως τεχντροπίας.

μόνον μεταγενεστέρως ὡς κοσμητικὸν στοιχεῖον (mot. 52, 27 [III B] καὶ 61, 5 [III C]) ἐνῶ εἶναι συνήθεις κατὰ τὴν ΥΜ III A : 2 περίοδον (Furumark σ. 203) χρησιμοποιούμεναι συνήθως, ὡς καὶ ἐνταῦθα, εἰς κατακορύφους τομεῖς.

Περίεργος φαίνεται ἢ κατὰ τὸ ἄνω μέρος μιᾶς μόνον πλευρᾶς παρουσία ροδάκων. Δὲν εἶναι βέβαιον ἂν αὕτη πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἐγκαταλειφθεῖσα ἀπόπειρα ὁμοιοτρόπου ὀλικῆς διακοσμῆσεως ἢ ὡς πρόθεσις ποικίσεως ταύτης.

Χρονολόγησις : ΥΜ III A : 2.

13 (307) (Πί ν. 14 α, δ, ε). Τρίωτον ὅμοιον ἀποκεκρουμένον μικρὸν τῆς ἐξεχούσης βάσεως καὶ ἑλλιπὲς μέρη τῶν τοιχωμάτων κατὰ τοὺς ὄμους, ἔνθα ἔχουν συγκολληθῆ τεμαχία τινα. Πηλὸς καστανότερος. Ἐπιφάνεια σαρκόχρους ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ὅπερ ἀπολεπισθὲν κατέλιπε σαφέστατα ἀμαυρὰ καστανόφαια ἴχνη. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ, ἐσωτερικῶς, ζευγὸς ταινιδῶν. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους πέντε κηκλιδωτὰ μεταξὺ χρωματισμένων τμημάτων. Ἐπὶ τῶν ὤμων διάφορος ἐκάστοτε διακόσμησις εἰς τὰ μεταξὺ τῶν λαβῶν πεδία, περιοριζομένη εἰς στενὴν σχετικῶς ζώνην ὕψηλά. Α. (Πί ν. 14δ). Ἀντιμέτωποι, ἐκ τῶν ἄνω λοξῶς πρὸς τὰ κάτω ἐκφυόμενοι, τριπλοῖ πλόκαμοι μὲ σπειροειδῆ ἀπόληξιν. Β. (Πί ν. 14 α). Σχηματικὰ ὄστρεα ἐντὸς καμπυλοτριγωνικῶν χώρων ὀριζομένων ἀπὸ παχεῖαν γραμμὴν σκιαζομένην ἀπὸ τρεῖς λεπτοτέρας μὲ μικρὰ ριπιδοειδῆ πληροῦντα τὰς πρὸς τὰ δεξιὰ γωνίας τῶν τριγώνων. Καὶ Γ. (Πί ν. 14 ε). Τριπλοῦς πλόκαμος, ἄνω δεξιὰ ἐκφυόμενος, μὲ ἑλικοειδῆ ἐκβλαστήματα καθ' ὄλον τὸ μήκος ἐκάστου σκέλους. Ἐπὶ τῆς κοιλίας συστάδες 7-8 δικαμπύλων καθέτων γραμμῶν.

*Υψος 0.44, διάμ.: βάσ. 0.11, κοιλ. 0.325, χεῖλ. (ἔσωτ.) 0.121.

Σχῆμα ὡς καὶ τοῦ προηγουμένου. Ἡ διακόσμησις τῆς πλευρᾶς Α ἀποτελεῖ ἰδιότυπον παραλλαγὴν ἀργοναυτοῦ· ἔτι σπανιότερος εἶναι ὁ ἀργοναυτῆς τῆς πλευρᾶς Γ.

Ἡ σύνθεσις τῆς πλευρᾶς Β ἐνθυμίζει τὴν ἐπὶ τοῦ κρατῆρος ἀριθ. 4, οὕσα ἀπλῶς μία ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, προσηρμοσμένη καὶ πρὸς τὸν μικρότερον διαθέσιμον χώρον, παραλλαγὴ του. Αἱ ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως συστάδες καμπυλῶν ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐπὶ τοῦ κυπέλλου ἀριθ. 58.

Αἱ ἐπὶ τῆς κοιλίας συστάδες δικαμπύλων γραμμῶν (ἐπανευρισκόμεναι καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως ἀριθ. 85) ἀπαντοῦν παχύτεραι καὶ ἀμελέστεραι ἐπὶ τοῦ καλύμματος πυξίδος Palaik. 96 εἰκ. 80α.

Πιθανὴ χρονολόγησις (ΥΜ) III A : 2.

14 (429) (Πί ν. 15). Τρίωτον ὅμοιον, συγκολληθὲν ἐκ τεμαχιῶν, ἑλλιπὲς μικρὰ μόνον μέρη. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ροδόφαιος ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, ἐν μέρει ἐρυθροποῦ. Ἐσωτερικὸν λαιμοῦ καὶ χεῖλος ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ προηγουμένου μὲ ἐδαφόχρωμον στενὴν ταινίαν ἐξωτερικῶς. Ἡ ἐπὶ τῶν ὤμων διακόσμησις (Πί ν. 15β) περιοριζομένη καὶ ἐνταῦθα εἰς στενὴν σχετικῶς ζώνην, ἐπαναλαμβάνεται ἢ αὐτὴ ἐπὶ ἐκάστου μεταξὺ τῶν λαβῶν πεδίου, συνισταμένη εἰς τρεῖς ἐκάστοτε καμπύλας, ἐσκιασμένας ἀμφοτέρωθεν διὰ λεπτῆς γραμμῆς, ἀποληγούσας δὲ κατ' ἀμφοτέρα τὰ πέρατα εἰς μικρὰς σπείρας. Ὑπὸ τὰς, ὡς πάντοτε, περιγεγραμμένας λαβὰς ἀνὰ δύο ἀντίρροποι, ριπιδοειδῶς διατεταγμένα, συστάδες καμπυλῶν, ἀνοικτῶν πρὸς τὰ ἔσω.

*Υψος 0.445, διάμ. : βάσ. 0.12, κοιλ. 0.347, χεῖλ. 0.117-0.145.

*Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 12. Τοῦ κοσμητικοῦ στοιχείου δὲν γνωρίζω παράλληλα. Πιθανὴ χρονολόγησις (ΥΜ;) III A : 2.

Ἄξιοσημείωτος τυγχάνει ἡ στενή σχέσις τῶν δύο τελευταίων τριώτων μαρτυροῦσα ἐνιαῖον ἐργαστήριον, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν χεῖρα. Ἄλλὰ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 12 συνάπτεται πρὸς ταῦτα. Ἡ τεχνοτροπικὴ αὕτη σχέσις, καθ' ἣν μινωικά κοσμητικὰ θέματα ἔχουν ἐνσωματωθῆ σχεδὸν αὐτούσια εἰς τὸ ὑστεροελλαδικὸν σύστημα διακοσμήσεως, ἐκφράζεται καὶ ἀπὸ ἀκριβῆ σχεδὸν ἀντιστοιχίαν τῶν διαστάσεων, ἐμφανῆ εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα :

Τριώτων ὑπ' ἀριθ.	Διάμετροι				
	ὕψος	βάσ.	κοιλ.	ἔσωτ.	χείλ. ἔξωτ.
12	0.385	0.107	0.290	0.106	0.135
13	0.440	0.110	0.325	0.121	0.150
14	0.445	0.120	0.347	0.117	0.145

15. (Πίν. 17δ). Τριώτου ὁμοίου τὸ ἄνω μέρος καὶ τμήματα τοῦ σώματος μὴ συναπτόμενα, ὡς καὶ τὸ κάτω μέρος μετὰ τῆς βάσεως, συγκεκολλημένα ἐκ τεμαχίων. Πηλὸς καστανόφαιος. Διακόσμησις δι' ἐρυθροποῦ. Ἐπὶ τοῦ χείλους κιγκλιωτά. Ἐπὶ τῶν ὤμων συστάδες πυκνῶν ἐπαλλήλων γωνιῶν, ἀνοικτῶν πρὸς τὰ κάτω, εἰς δύο σειράς.

Μέγ. ὕψος 0.195, μεγ. διάμ. 0.37, διάμ. χείλ. 0.115-0.16, πλάτος λαβῆς 0.025-0.033.

Τὸ σχῆμα ὡς τὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12. Αἱ συστάδες γωνιῶν ταυτίζονται πρὸς τὸ mot. 58,27 καὶ χρονολογοῦν τὸ ἀγγεῖον (ΥΕ) III A : 2 ὅ.

16 (433). Τριώτου ὁ λαιμὸς μετὰ μέρους τῶν ὤμων καὶ τῆς ἐκφύσεως μιᾶς τῶν καθέτων ταινιοσχημῶν λαβῶν συγκεκολληθεῖς ἐκ 3 τεμαχίων, ὡς καὶ ἡ βάσις. Χεῖλος ἐξέχων μὲ μικρὰν πρὸς τὰ ἔξω κλίσιν. Διακόσμησις, δι' ἐρυθροῦ, δικτυωτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων.

Διάμ. χείλ. 0.102-0.14.

17 (419 A). Τριώτου πιθανῶς τὸ κάτω μέρος συγκεκολληθὲν ἐκ 4 τεμαχίων. Πηλὸς καστανότεφρος. Διακόσμησις διὰ καστανερύθρου πλατείας ταινίας μετὰ 3 ὑπὲρ αὐτὴν γραμμῶν κάτω καὶ συστάδων τριῶν σιγμοειδῶν, κατακορύφου κατευθύνσεως, γραμμῶν ὑψηλότερον.

Μέγ. ὕψος 0.122, διάμ. βάσ. 0.127.

18 (434). Κλειστοῦ ἀγγείου, τριώτου πιθανῶς, δύο τμήματα, ὧν τὸ μείζον συνεκολληθῆ ἐκ 3 τεμαχίων. Πηλὸς κεραμόχρους. Διακόσμησις, διὰ καστανοῦ, φολιδωτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων.

Διαστάσεις : τοῦ μείζονος τεμαχίου 0.105 × 0.10· τοῦ ἐλάσσονος 0.058 × 0.035.

Τὸ φολιδωτὸν ταυτίζεται πρὸς τὸ mot. 70, 1 (ΥΕ II A-III B)

19 (435). Ὅμοίου ἀγγείου ἐξ τμήματα, ὧν τὰ δύο συνεκολληθῆσαν ἐκ δύο ἐκάτερον τεμαχίων. Ἐν τούτων περιλαμβάνει καὶ τὴν κάθετον ταινιοσχημῶν μετὰ ράχεως λαβῆν. Πηλὸς ρόδινος ἢ ροδόφαιος ἔξω, ὠχροπράσινος ἔσω. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνῃ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ λίαν ἐξιτήλου, καταλιπόντος καστανόξανθα ἴχνη φολιδωτοῦ μὲ μνηοειδῆ ἐντὸς αὐτοῦ.

Διάμ. χείλ. (καθ' ὑπολογισμόν) 0.12-0.155, πλ. 0.018.

Τὸ στενότερον παράλληλον τῆς διακοσμήσεως ἐπὶ τοῦ ἐκ Ρόδου τριώτου CV Da-

nemark πίν. 39, 4 (καταταγὲν ὡς μοί. 70, 8, ΥΕ III Β), ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἡμετέρου ζωντανότερον. Πρβλ. καὶ τὸν ἐκ Κύπρου κρατήρα CV Great Britain I, 23, 17 (III A 2/III B).

20 (436). Ὅμοιου ἀγγείου ἐπτά τεμάχια, ὧν τὸ μείζον μετὰ τῆς καθέτου ταινιοσχήμου μετ' ἀυλακώσεως λαβῆς. Πηλὸς καστανόφαιος, ἐπιφάνεια κατεστραμμένη. Πλάτος λαβῆς 0.022.

21 (283) (Πίν. 17 α, γ, ε καὶ Σχεδ. 4, 5, 6). Τρίωτον μὲ εὐρὸν λαιμὸν συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων (μὲ ἐλαχίστας ἐλλείψεις). Πηλὸς τεφρὸς, ἐρυθρωπὸς πρὸς τὰς ἐπιφανείας. Ἀμαυρὸν ὠχρόλευκον ἐπίχρισμα, λίαν ἐφθαρμένον. Διακόσμησις δι' ἐρυθροῦ, ἔν τισιν καστανοῦ μὲ πολλὰς φθοράς. Ἐπὶ τῶν ἀυλακωτῶν ταινιῶν ἐγκάρσιαι γραμμαί, ὑπ' αὐτὰς δὲ στενὴ κατακόρυφος λωρίς μὲ δύο ἀντιμέτωπους σειρὰς κοίλων γωνιῶν. Ἡ λωρίς αὕτη, μετὰ τῶν λαβῶν, χρησιμεύει εἰς τὸν διαχωρισμὸν τῶν τριῶν κυρίων κοσμητικῶν ἐπιφανειῶν, αἵτινες καταλαμβάνουν καθ' ὕψος ὅλην τὴν κοιλίαν, μὲ διάφορον ἐκάστοτε διακόσμησιν: Α (Πίν. 17 ε). Δύο πρὸς τὰ ἔξω κλίνοντα φύλλα παπύρου, μὲ ἄνθος ἐπὶ σιγμοειδῶς ἔλισσομένου στελέχους μεταξὺ αὐτῶν καὶ πτηνὸν (Σχεδ. 4) δεξιὰ ἐστραμμένον ἀμέσως ὑπὲρ αὐτό, βλαστοειδῆ δὲ καὶ τριγωνικὰ παραπληρωματικὰ κάτω. Β (Πίν. 17 α). Φύλλον παπύρου κατακορύφως τεθειμένον ἐν τῷ

Σχεδ. 4. Πτηνὸν ἐπὶ τῆς ὄψεως Α τοῦ τριώτου ἀριθ. 21

Σχεδ. 5. Δελφίν ἐπὶ τῆς ὄψεως Γ

μέσῳ δύο ἀνθέων ὁμοίων πρὸς τὰ τῆς πλευρᾶς Α. Μεταξὺ στελέχους παπύρου καὶ ἀνθέων βλαστοειδῆ ὅμοια πάλιν. Γ (Πίν. 17 γ). Ἀργοναύτης μὲ τοὺς πλοκάμους πρὸς τὰ ἄνω δεξιὰ καμπυλομένους καὶ τὰς σπειροειδεῖς ἀπολήξεις τῶν ἀριστερά· ἑκατέρωθεν ἀνά εἰς μέγας ἰχθῦς (Σχεδ. 5, 5α) (ἀνίσου μεταξὺ τῶν μεγέθους ἀναλόγου πρὸς τὸν διατιθέμενον χῶρον) ἑκάτερος πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ κέντρον ὀρμῶν.

Σχεδ. 5α. Δελφίν ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν τοῦ Σχεδ. 5

Ὑψος 0.35, διαμ.: βάσ. 0.105, κοιλ. 0.315 χεῖλ. 0.245.

Ἐνάλογα, μεγαλύτερα ὅμως, τρίωτα, πραγματικοὶ πίθοι, τῆς αὐτῆς περιόδου ἐκ Παλαικάστρου, Palaik. 108 εἰκ. 91 (μὲ ἀσυνήθως ἐξέχουσιν βάσιν) καὶ 92 (μὲ ραδιώτερον σῶμα καὶ κάπως ὑψηλότερον λαίμον).

Ἡ διακόσμησις, μὲ τὴν σχετικὴν θεματικὴν ὁμοιογένειαν, ἣ ὁποία τὴν διακρίνει ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὕδωρ συνδέσεώς της, προσλαμβάνει σχεδὸν τὴν ὄψιν παραστάσεως μὲ τὴν ἑκτασιν τῶν κοσμητικῶν πεδίων καὶ τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκτελέσεως¹³. Δι' ὃ καὶ ἡ σύνθεσις παραμένει σχεδὸν χωρὶς παράλληλα¹⁴ καὶ τὰ κοσμητικὰ στοιχεῖα δυσχερῶς κατατάσσονται εἰς τοὺς γνωστοὺς τύπους.

Οὕτω οἱ πάπυροι τῶν ὄψεων Α καὶ Β (Πίν. 17 α, ε) πλησιάζουν μόνον πρὸς τὸ mot. 11, 32, 36 (III A : 2, π. καὶ ὅ.)· πρβλ. καὶ Evans, Pr. Tombs 102 β καὶ βλ. ἀριθ. 1.

Τὸ πτηνὸν τῆς ὄψεως Α (Σχεδ. 4) πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ mot. 7d, τὸ ὁποῖον εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι δὲν ἐλήφθη ἐκ συγκεκριμένου παραδείγματος, ἀλλ' ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Furumark «ἰδεατὸν μεταβατικὸν τύπον» μεταξὺ τῶν περιόδων II καὶ III. Μικροτέρα εἶναι ἡ ὁμοιότης του πρὸς τὸ mot. 7e (YM III A : 1), εἰλημμένον ἐκ Mon. Ant. 14 (1904) πίν. 37, 2¹⁵.

Καὶ οἱ ἰχθύες¹⁶ (Σχεδ. 5, 5a) ἐπίσης τῆς ὄψεως Γ πλησιάζουν μόνον πρὸς τὸ mot. 20, 2 καὶ (ὀλιγώτερον) τὸ 20, 1 (ἀμφότερα III A : 1), βλ. BM A716 (καὶ Furtwaengler-Loeschke ἔ.ἀ. πίν. 14, 87) καὶ πρβλ. καὶ τὸ ἐκ Κνωσοῦ τεμάχιον JHS 23 (1903) 198-199 εἰκ. 14 (ἀριστερὰ ἄνω καὶ κάτω, YM III A : 2). Βλ. σημ. 13.

Ὁ ἀργοναύτης τῆς αὐτῆς πλευρᾶς (Πίν. 17 γ) ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸν ἐπὶ ὀστράκου ἐκ Παλαικάστρου BM A 729i (mot. 23, 13, III A : 2δ.).

Διὰ τὴν χρονολόγησιν βλ. ἀριθ. 1, ἣ πρὸς τὸν ὁποῖον ὁμοιότης δὲν φαίνεται τυχαία, ὡς μὴ περιοριζομένη εἰς τὴν μορφήν τοῦ ἀγγείου, ἀλλ' ἐπεκτεινομένη καὶ εἰς τὴν χρῆσιν ἐπιχρίσματος καὶ μάλιστα τὴν ὄλην διάρθρωσιν τῆς διακοσμήσεως, τόσον ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν τῶν κεκοσμημένων πεδίων καὶ τὴν διάταξιν τῶν ὑπ' αὐτὰ ταινιῶν καὶ γραμμῶν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τούτων καὶ τὴν ἐπιλογὴν τῶν κοσμητικῶν στοιχείων. Οἱ τόσον παρεμφερεῖς πάπυροι μὲ τὸ διπλοῦν περίγραμμα τῶν φύλλων καὶ τὴν πρὸς τὰ ἔξω κλίσιν, τῆς ὁποίας ἡ κατὰ βαθμὸν ἀνισότης ὀφείλεται εἰς τὰς διαφορετικὰς ἀνάγκας τοῦ κοσμουμένου χώρου· καὶ ἡ, ἀσήμαντος ἄλλωστε, διαφορὰ τοῦ σχεδίου εἰς τοὺς ἀρ-

13. Οὐσιαστικώτερα φαίνεται ἡ πρὸς τοιχογραφίας σύνδεσις· εἰδικῶς οἱ δύο ἀντιμέτωποι δελφίνες ἐνθυμίζουν τὴν διακόσμησιν τοῦ δαπέδου τοῦ μεγάρου τῆς Τίρυνθος (Tiryns II πίν. 21, 3, καὶ H. Bossert, Alt-Kreta², εἰκ. 3).

14. Συνδυασμός, ὅπως ἐδῶ, παπύρων, πτηνῶν καὶ ἰχθύων καὶ ἐπὶ λάρνακος ἐκ Μεσαρᾶς, Mon. Ant. 1 (1889) 205-207 πίν. 1, 3 καὶ παρὰ G. Maraghiannis, Antiquités crétoises, première série, Candie 1912, πίν. 27.

15. Περὶ τῶν πτηνῶν ἐπὶ τῶν ὕστερομινωικῶν ἀγγείων βλ. BSA 47 (1952) 26 (6).

16. Οἱ μεγάλοι οὗτοι ἰχθύες ταυτίζονται συνήθως ὡς δελφίνες, καίτοι εἰς τὴν παροῦσαν τουλάχιστον περίπτωσιν ἡ ὀνομασία τῶν ὡς ξιφιδῶν ἢ ἄλλων παρεμφερῶν ἰχθύων φαίνεται μᾶλλον ἀρμόζουσα. Σημειωτέον πάντως—ἂν καὶ ὁποσδήποτε τὸ πρᾶγμα εἶναι ἄνευ σημασίας, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀποτελοῦν κάτι κοινὸν εἰς τὴν μινωικὴν ἀγγειογραφίαν καὶ τέχνην καθόλου (βλ. E. E. Stebbins, The Dolphin in the Literature and Art of Ancient Greece and Rome, Menasha 1929, 19-35)—ὅτι τὰ νομίσματα τοῦ ἀρχαίου Ποτιδαίου κειμένου παρὰ τὰ Πηγᾶδια (πρβλ. ἀνωτ. σημ. 2, βλ. χάρτας Kiepert, Formae Orbis XII [Insulae maris Aegaei] καὶ L. Ross, Inselreisen III, Stuttgart-Tübingen 1845, 62), φέρουν ἐπ' αὐτῶν δύο δελφίνας, ὡς καὶ τρίτον μικρὸν ἰχθὺν κάτωθι τούτων (βλ. Head-Σβορώνος, Ἱστορία τῶν νομισμάτων II, 173· B.V. Head, Historia Nummorum², London 1922, 631-632 καὶ BM Cat. of Coins, Caria and Islands, London 1897, 192 πίν. 29, 14, 15).

γοναύτας άποδοτέα εις τούς αὐτούς λόγους. Ἐκὼς καὶ τὸ κυματοειδὲς τῆς στενῆς μετόπης τῆς ἐτέρας τῶν ὄψεων τοῦ κρατῆρος εἶνε συγγενὲς πρὸς τὸ ὑπὸ τὰς λαβὰς κόσμημα τοῦ τριώτου.

Πρόκεινται προφανῶς προϊόντα τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ κρατῆρ, μὲ τὴν βαρύτητα καὶ τὴν ἀσθηρότητα τοῦ σχεδίου, τὴν κάπως πλεόν προκεχωρημένην σηματοποίησιν — ὁρατὴν ἰδίᾳ εἰς τὰ στελέχη τῶν φύλλων τοῦ παπύρου, τοὺς πλοκάμους τοῦ πολύποδος καὶ γενικῶς εἰς τὰς μᾶλλον εὐκάμπτους γραμμὰς τοῦ τριώτου — καὶ μάλιστα τὴν παρουσίαν «μετόπης» ἐν μέσῳ τοῦ κοσμητικοῦ πεδίου (δειλά, εἰς ὑποτεταγμένην θέσιν, ἐμφανιζομένης ἐπὶ τοῦ τριώτου, ὅπου καὶ κάποιαν λειτουργικὴν ἀνάγκην εἰς τὴν ὄλην διάταξιν τῆς διακοσμῆσεως ἐκπληροῖ), φαίνεται ὕστερότερος.

Ὡς ἔργον τῆς αὐτῆς σειρᾶς θεωρητέος ὁ ἐκ Παλαικάστρου κρατῆρ BSA 9 (1902/3) 318 εἰκ. 18 (= Palaik. 108 εἰκ.90), ἔνθα ὄλη ἡ κοσμητικὴ ἐπιφάνεια ἔχει διαιρεθῆ εἰς κατακορύφους μετόπας — ὕστερότερον στοιχεῖον, πρὸς ὃ συμβαδίζει ἡ πολὺ ἀμελεστέρα ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου.

22 (423) (Πί ν. 16 α, γ, Σχε δ. 6). Πρόχους μὲ ραμφόστομον ἐκροτὴν συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων σχεδὸν πλήρης. Πηλὸς ροδόχρους. Ἐπιφάνεια ἄχρᾳ, κατὰ τόπους ἄχροροδίνη, ἐστιλβωμένη, ρυπανθεῖσα διὰ σκοτεινοχρῶμων ἰχνῶν ξένης οὐσίας. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον βουκράνου ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ σπείρας μὲ διπλὴν παχεῖαν σιγμοειδῆ ἀπόληξιν ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄψεως.

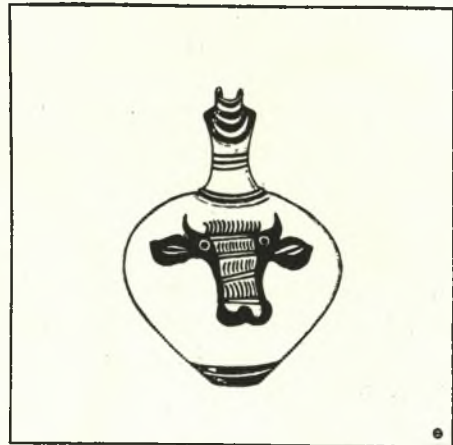
Ὑψος 0.325, διάμ.: βάσ. 0.08, κοιλ. 0.255.

Αἱ μᾶλλον ὁμοίοσχημοὶ πρόχοι αἱ BM A 877 πίν. 12 καὶ BM C 578 (= CV Great Br. I, 16, 17). Τὸ σχῆμα ταυτίζεται πρὸς τὸν τύπον F 144, χρονολογούμενον III A : 1.

Ἡ μὲ διπλὴν ἀπόληξιν σπείρα τῆς μιᾶς ὄψεως (Πί ν. 16 γ), ἄνευ τῶν παραπληρωματικῶν, ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ πλησιοσχῆμου (F 143) πρόχου ἐξ Ἰαλυσοῦ (Ann. 6/7 (1923/24) 185 εἰκ. 108), χρονολογούμενης YE II B καὶ προφανῶς παλαιότερας κατὰ τὸν τρόπον τῆς διακοσμῆσεως.

Πρὸς τὰ παραπληρωματικὰ ριπίδια τῶν γωνιῶν δὲν γνωρίζω ὁμοία εἰς ἀντίστοιχον θέσιν. Μικρὰ μόνον εἶναι ἡ συγγένεια τῶν ἀναλόγου λειτουργίας ἐπὶ λάρνακος ἐκ Τυλίσου (AM 38 (1913) 46 εἰκ. 3). Γωνιακὰ παραπληρωματικὰ διπλῆς σπείρας—ἀρκετὰ διάφορα ἐν τούτοις καὶ μὴ ἐφαπτόμενα ταύτης—ἐπὶ πλησιοσχῆμου ἀρχαιότερας (YE II B) πρόχου ἐκ Κορινθίας C. Blegen, Korakou, Boston - New York 1921, 49 - 50 εἰκ. 69 πίν. 5 (= A A 37 (1922) 287).

Τὸ βουκράνον (Πί ν. 16 α καὶ Σχε δ. 6) πρὸς οὐδεμίαν τῶν γνωστῶν ἀπεικονίσεών του προσεγγίζει. Σημειωτέον ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκ Καρπάθου παλαιότερων μυκηναϊκῶν εὐ-

Σχεδ. 6. Ὅψις πρόχου ἀριθ. 22
(Σχέδιον Δ. Ρ. Θεοχάρη, ἐκ φωτογραφίας)

ρημάτων περιλαμβάνεται και άγγειον έν σχήματι κεφαλής βοός (BM A 971 πίν. 15)¹⁷. Τά ροδομυκηναϊκά χαρακτηριστικά πρόχου είναι έμφανή εις τόν κατά τό πρότυπον τών όλίγον παλαιότερων «έφυραϊκών» (συνεχιστών τής μεσοελλαδικής παραδόσεως) μνημειακόν τρόπον διακοσμήσεως δι' ίσχυροδ άπλογράμμου σχεδίου επί έλευθέρου σχεδόν πεδίου. ΥΕ III A.

23 (280) (Πίν. 16ε δεξιά). Πρόχους με προέχουσαν έκροήν, συγκολληθεΐσα έκ 3 τεμαχίων, άποκεκρουμένη μικρόν τοδ όριζοντίως έξέχοντος χείλους παρά τήν έκροήν. 'Επί τοδ χείλους κατ' άξονα κάθετον πρός τόν τής λαβής-έκροής δύο μικραι προέχουσαι άποφύσεις. Λαβή ταινιόσχημος με ράχιν. Πηλός βαρύς κεραμόχρους. 'Ωχροόλευκον άμαυρόν επίχρισμα. Διακόσμησις διά καστανοδ πρός τό καστανέρυθρον σιγμοειδών φυλλοσχήμων εις δύο σειράς κατά τό άνω μέρος τοδ σώματος.

*Υψος 0.165, διάμ.: βάσ. 0.103, κοιλ. 0.16, χείλ. 0.075-0.097 (μετά τών άποφύσεων 0.105), μήκος έκροής 0.048, λαβής 0.03.

*Ομοίοσχημον πρόχου βλ. Palaik. 78 εικ. 62 (με δύο σειράς μικρών σιγμοειδών επί τών ώμων, πιθ. YM III A : 1), Gournia πίν. 10, 14 (YM III A : 2, πρβλ. και αυτ. αριθ. 25), BM A 976 πίν. 15 (Καρπάθου επίσης) και AE 1912, 206 εικ. 11 μέσον (έκ Τυλίσου).

*Ομοία διακόσμησις επί τής έκ Καρπάθου (άνωτέρω) πρόχου και τής ύψηλής πρόχου Gournia πίν. 10, 21 (YM III A : 2).

*Εκ τών παραλλήλων ή πρόχους χρονολογητέα YM III A : 2.

24 (296) (Πίν. 16δ άριστερά). Προχοΐσκη μετ' έκροής, άποκεκρουμένη μικρόν τής έκροής, ένθα και συνεκολληθή έν τεμαχίον. Πηλός ώχροτέφρος, επιφάνεια ώχροκιτρινη, έστιλβωμένη. Διακόσμησις διά πυρόχρου, έν τισιν ώχροκαστάνου, άπελεπισμένου έν μέρει εις τήν λαβήν. Λαιμός μετá τής προχοής και λαβή χρωματισμένα. Εις τό σώμα, επί έλευθέρου πεδίου, τέσσαρες μεγάλαι ώσειδεΐς κηλίδες συνδεόμεναι μεταξύ των με καμπύλας άκανονίστους προσθέτους πινελιάς διερχομένας και διά τών κηλίδων. Πινελιά έχει έκφύγει πρός τά κάτω και από τόν λαιμόν, δεξιά τής λαβής.

*Υψος 0.11, διάμ.: βάσ. 0.042, κοιλ. 0.106, στομίου 0.05, μήκος στομίου μετ' έκροής 0.075.

Συγγενές κατά τό σχήμα και με όμοίαν διακόσμησιν τό κατά τι μικρότερον Palaik. 111-112 εικ. 96c πρβλ. και εικ. 96 b. Διακόσμησις (κυκλικών) κηλίδων και επί άμφορέως έξ 'Επισκοπής (τής άνατολικής ώσαύτως Κρήτης) A Δ 6 (1920/21) Παραρτ. 161-162 εικ. 12. Πρβλ. και αριθμ. 50 και 51. YM III A : 2.

25 (298) (Πίν. 17β). Προχοΐσκη όμοία άκεραία. Πηλός καστανόφαιος. 'Επιφάνεια μελόχρους έστιλβωμένη. Διακόσμησις διά καστανομέλανος, με τόπον έρυθρωπόν, συνεχομένων σπειρών με ίδιαιτέρως παχύ έξωτερικόν περιόγραμμα.

17. Και όμοιον, σύγχρονον πρός τήν πρόχου (IIIA), έκ Πραισοδ, BSA 40 (1939/40) 41 πίν. 20a. Πρβλ. και A. Persson, The Royal Tombs at Dendra near Midea, Lund 1931, 48 πίν. 13 και 14. Περὶ τής συμβολικής σημασίας τοδ βουκράνου βλ. F. Matz, Frühkretische Siegel, Berlin-Leipzig 1928, πίν. 18, 67 και 5,6β Βλ. όμως M. Nilsson, Minoan-Mycenaean Religion, Lund 1950, 232 σημ. 76 και τοδ αὐτοδ, Geschichte der griechischen Religion I² (Handbuch der Altertumswissenschaft 5, 2, 1) 88, ως και T.B.L. Webster, From Mycenae to Homer, London 1958, 43 δεχομένουδ ότι ή σγνή έμφάνισίς του όφείλεται άπλώς εις τήν εις τάς θυσίας χρησιμοποίησιν τοδ βοδ.

Ύψος 0.093, διάμ.: βάσ. 0.037, κοιλ. 0.094, στομίου 0.048, μήκος μετ' έκροης 0.06.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 23. Ὅμοια σύνδεσις σπειρῶν δὲν εἶνε γνωστὴ ἀλλαχόθεν. Πρβλ. *mot.* 46, 46-48 (YE III A : 2γ). Χαρακτηριστικὸς εἶναι ὁ συμφυρμὸς μινωικοῦ σχήματος μὲ μυκηναϊκὴν τεχνικὴν καὶ ἡ εἰς τὴν διακόσμησιν ἀνάμειξις θεμάτων καὶ ἐκτελέσεως.

Χρονολογία III A : 2.

26 (306) (Πίν. 16β ἀριστερὰ 18 καὶ Σχεδ. 7). Ψευδόστομος ἀμφορεὺς ἀκέρατος. Ἐξόγκωσις κατὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος, ὡς ἐπὶ τοῦ τριώτου ἀρ. 12. Πηλὸς ἀνοικτὸς κεραμόχρους, ὄχι πολὺ καθαρὸς, ἐπίχρισμα σαρκόχρουν. Ἡ ἐπιφάνεια ἀνώμαλος, ἰδίως ἄνω, ἐκ μερικῆς φθορᾶς τοῦ ἐπιχρίσματος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παρουσίαν χονδροτέρων σωματιδίων (ἄμμου) ἐν τῷ πηλῷ. Διακόσμησις διὰ μελανοῦ (ἄνω ἰδίως) ἕως ἐρυθρωποῦ. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν τρία πλήρη τεταρτοκύκλια· ἐπὶ τῆς κυρτῆς ἔξω πλευρᾶς τῶν λαβῶν ἐπάλληλοι κυματοειδεῖς (Πίν. 18β). Ὅλον τὸ σῶμα—ἐκτὸς τοῦ κάτω μέρους κοσμουμένου μὲ πλατεῖαν ζώνην περὶ τὴν βάσιν καὶ πέντε ταινίας ὑπὲρ αὐτὴν—πληροῖ ἀνὰ εἰς πολύπους καθ' ἑκατέραν τῶν ὄψεων (Πίν. 18γ) μὲ τοὺς πλοκάμους προσεγγίζοντας ἀλλήλους εἰς τὰ πλάγια (Πίν. 16β, 18α καὶ Σχεδ. 7), ὅπου ἀνὰ εἰς τριπλοῦς θύσανος ἀνήρτηται ἀπὸ τῶν λαβῶν, καὶ ἕτερον φυτόσχημον ἐκφύεται κάτω ἐκ τῆς ἀνωτάτης τῶν περιθεουσῶν ταινιῶν, ἐνῶ διεσπαρμέναι θαλάσσιαι ἀνεμῶναι συμπληροῦν τὸν θαλάσσιον διάκοσμον.

Ύψος 0.39, διάμ.: βάσ. 0.115, κοιλ. 0.285, στομίου 0.031, δίσκου λαβῶν 0.06, ἀνοιγμα λαβῶν 0.15.

Κατὰ μὲν τὸ σχῆμα (F 164, II-III 1) BM C 501 εἰκ. 176 (= Exc. C. 75 εἰκ. 128), χρονολογούμενος III A : 2, μὲ σχηματικώτερον πολύποδα.

Ὅμοιος πολύπους ἐπὶ ρυτοῦ ἐξ Ἰαλυσοῦ, (CV. Italia 10 πίν. 468, 1), Rodi 2, πίν.

Σχ. 7. Διακόσμησις πλαγίας ὄψεως τοῦ ψευδοστόμου ἀριθ. 26

12, 1, καταταγείς ως mot. 21, 4 (III A: 2 π). Ὁ θύσανος τῶν πλαγίων ὄψεων εὔρηται εἰς ἀντίστοιχον θέσιν, ἐν συνδυασμῷ πάλιν πρὸς πολύποδα, ἐπὶ τριώτου ἐκ Κρήτης (A. Evans, *The Tomb of the Double Axes* [= *Archaeologia* 65 [1914] 48 εἰκ. 63 (=mot. 72, 2, III A: 1) πρβλ. καὶ J. L. Benson, κατωτέρω, σ. 50 (εἰδικῶς μινωικὸν στοιχεῖον).

Ὅμοιοι ρόδακες εἶναι γνωστοὶ μόνον ἐκ παλαιότερων ἀγγείων, ὡς ἐπὶ παγουροσχήμου ἐκ Παλαιοκάστρου (PM II εἰκ. 121 ε, YM Ia) καὶ ἐπὶ λάρνακος ἐξ Ἀνωγείων (PM IV 337-338 εἰκ. 281). Πρβλ. καὶ τὴν ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ πρόχουν A. J. B. Wace, *Chamber Tombs at Mycenae* [= *Archaeologia* 82 (1932)] 79, τάφ. 518: 2 πίν. 3.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς λαβῆς κόσμημα (Πίν. 18β) δὲν γνωρίζω ἀνάλογα πρβλ. τὰς ἡμικυκλικὰς κηλίδας τῆς κύλικος ἀριθμ. 50. Περὶ τῆς ἐρμηνείας ὁμοίων παραστάσεων βλ. J. Wiesner, *Die Hochzeit des Polyrys JdI* 74 (1959) 35-51.

Ἡ ἐκ τοῦ ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ καταγωγή τοῦ ἀγγείου εἶναι φανερά, τόσον εἰς τὰ κοσμητικὰ στοιχεῖα (πολύπους, θύσανοι, ρόδακες), ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀνετον καὶ ἀδέσμευτον ἀπὸ πλαίσια διάταξιν τῆς διακοσμῆσεως ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου. Ἐν τούτοις ἡ μετρία ποιότητος τοῦ πηλοῦ καὶ ἡ χρήσις τοῦ ἀμαυροῦ ἐπιχρίσματος μαρτυροῦν ἐπαρχιωτισμὸν προσκεκολλημένον εἰς τὴν παράδοσιν, χωρὶς τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν δεξιότητιαν τῶν προτύπων. Κατάταξις, καὶ διάδοσις, ὁμοειδῶν μεγάλων ψευδοστόμων μὲ παράστασιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολύποδος, ὑπὸ τοῦ J.L. Benson, *Coarse Ware Stirrup Jars*, ἐν *Berytus* 14 (1961) 37-51. Βλ. καὶ BSA 55 (1960) 121-22, ἐνθα ἡ διάδοσις τῶν συνδέεται πρὸς τεκμαιρόμενον μινωικὸν ἐμπόριον, ὃ δὲ σταθερὰ ἐπαναλαμβανόμενος πολῦπος θεωρεῖται πιθανῶς εἶδος ἐμπορικοῦ σήματος (trade-mark). Πιθανὴ χρονολογία: YM III A: 1.

27 (288) (Πίν. 16β δεξιά, 16ζ δεξιά). Ψευδόστομος ἀμφορεὺς ἀποκεκρουμένος μέρος τοῦ χείλους. Πηλὸς κεραμόχρους ἀκάθαρτος, ἐπιφάνεια ἀτελῶς λελειασμένη, μὲ παχὺ ὄχροκάστανον ἐπιχρίσμα, ὅπερ ἀπολεπισθὲν ἔχει κατὰ μέγα μέρος ἀποσπασθῆ. Διακόσμησις διὰ καστανεύθρου, τὸ πλεῖστον ἐφθαρμένη, ἔνεκα βλαβῶν τῆς ἐπιφανείας. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν σταυρός. Ἐγκάρσιαι γραμμαὶ ἐπὶ τῶν κυρτῶν λαβῶν. Ἐπὶ τοῦ περιγράμματος τοῦ χείλους τοῦ στομίου τὸ χρῶμα ἔχει ἀφεθῆ νὰ πέσῃ ἀτάκτως πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐπὶ τῶν ὤμων πέντε συστάδες, 2-3 ἐκάστη, φυλλοειδῶν κατὰ ζεύγη σχηματιζόντων ἐπαλλήλους γωνίας ἢ εἶδη κλαδίσκων.

Ὑψος 0.42, διάμ.: βάσ. 0.11, κοιλ. 0.31, στομίου 0.075, δίσκου λαβῆς 0.085.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 26. Ἰδιαίτερον γνῶρισμα τοῦ ἀμφορέως τούτου εἶναι ἡ τρίτη λαβή, περιοριζομένη γενικῶς εἰς ἀρχαιότερους χρόνους καὶ μᾶλλον ἀσυνήθης κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τάφου ἐκπροσωπούμενην ἐποχὴν¹⁸. Ἐνῶ δὲ εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις

18. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς 1. Θήρας, BCH 46 (1922) 122 εἰκ. 10 [= N. Åberg, *Bronzezeitliche und Früheisenzeitliche Chronologie IV* (Griechenland), Stockholm 1933, 131 εἰκ. 247J) πιθανῶς III B, 2. Αἰγίνης, G. Welter, *Aigina*, Berlin 1938, 22 εἰκ. 25 (καὶ *Settlement* 158-159 εἰκ. 3D) YE II A 3. Χαλκίδος, BSA 47 (1952) 78-79 ἀρ. 517 εἰκ. 4, YE II κατὰ τὸν V. Hankey αὐτ. (βλ. ὁμοίως κατωτέρω) 4. Μιλήτου, *Istanbuler Mitteilungen* 9-10 (1959/60), 17-18 (σημ. 13) καὶ 27, πίν. 8, 1α. 5. Ἰαλυσσοῦ, *Clara Rhodos* 10, 94 εἰκ. 41 (= *Settlement* εἰκ. 8, 132) YM III A 1. 6. Ἀπολακκιάς Ρόδου, CV *Danemark* 62 (61), 5. 7-9 Παλαικάστρου, *Palaiak.* 45 εἰκ. 33, BSA 8 (1901/2) 312 εἰκ. 26 καὶ 11 (1904/5) 281 εἰκ. 12α, καὶ τὰ τρία YM II καὶ 10. Μαλλίων, F. Chapouthier-P. Demargne, *Mallia III* (*Etudes Cré-*

αὕτη εἶνε μικροτέρα ἀπλῶς τῶν ἄλλων προσφυομένη κατὰ τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος εἰς τὸ μεσαῖον στέλεχος τοῦ ζεύγους τῶν κανονικῶν λαβῶν, ἐνταῦθα αὕτη εἶναι σχεδὸν ὑποτυπώδης βραίνει δὲ ὄλη ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν ὤμων.

Ἄσυνήθης ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως τούτου εἶναι καὶ ἡ θέσις τοῦ στομίου, τὸ ὁποῖον ἐκφύεται κολλητὰ σχεδὸν πρὸς τὸ μεσαῖον στέλεχος τῶν λαβῶν καὶ κλίνει λοξῶς πρὸς τὰ ἔξω, φερόμενον οὕτω καθέτως πρὸς τὰ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἰσχυρῶς κλίνοντα τοιχώματα. Τὸ χεῖλος τοῦ στομίου ἐξέχει πρὸς τὰ ἔξω, σχηματίζον ὀριζοντίαν ἐπιφάνειαν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐκ Παλαικάστρου ΒΜ Α 715 εἰκ. 156.

Ὁ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν σταυρὸς (mot. 41, 21, III A-B) ἀπαντᾷ μόνον ἐπὶ μεγάλων, οἰκιακῆς χρήσεως, ψευδοστόμων. Οἱ κλαδίσκοι φύλλων ἀποτελοῦν καθαρῶς μινωϊκὸν στοιχεῖον βλ. ΑΕ 1912, 203 εἰκ. 7 καὶ 204 εἰκ. 8. ΥΜ III A : 1.

28 (430) (Πί ν. 16ς ἀριστερά). Ψευδόστομος ἀμφορεὺς συγκολληθεὶς ἐκ πολλῶν τεμαχίων. Ἐλλείπουν μέρη τῶν τοιχωμάτων. Πηλὸς τεφρὸς, πρὸς τὰ ἔξω κεραμόχρους, οὐχὶ καθαρὸς. Ἰχνη ὠχρολεύκου ἐπιχρίσματος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐμφανιζομένης νῦν ἀβαφοῦς καὶ ἀλειάντου λόγῳ φθορᾶς. Διακόσμησις δι' ἐρυθρωποῦ καταλιπόντος ἰχνη ἐπὶ τῶν λαβῶν μόνον.

Ὑψος 0.047, διάμ. : βάσ. 0.142, κοιλ. 0.365, στομίου 0.06.

Σχήμα ὡς οἱ δύο προηγούμενοι, μεγάλοι ἐπίσης, ψευδόστομοι τοῦ τάφου.

Ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς λαβῆς μικρὰ προέκτασις ἐμπρὸς μὲ ζευγὸς ὀπῶν, αἵτινες ἐν συνδυασμῷ πρὸς δύο μικρὰς ὀδοντοσχήμες ἀποφύσεις ἐκατέρωθι τοῦ στομίου ἐχρησίμευον πρὸς στερέωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ στομίου σφραγίδος, ὥστε ὁ ἀμφορεὺς εἶχεν ἀναμφισβητήτως εἰσαχθῆ ἔξωθεν πλήρης περιεχομένου, βλ. Palaiik. 45 εἰκ. 33 (καὶ πρβλ. αὐτ. 29). Ὅμοιος καὶ Gournia πίν. 7, 24, πρβλ. καὶ τὸν ἐκ Θήρας ἔ.ἀ. καθὼς καὶ τὸ ἐκ Μιλήτου τεμάχιον (βλ. σημ. 18).

Πιθανὴ χρονολογία ΥΕ III A : 1.

29 (299) (Πί ν. 19 α, δ, ς, Σχεδ. 8). Ψευδόστομος ἀμφορίσκος σφαιρικὸς πεπιεσμένος ἀκέραιος. Πηλὸς κεραμόχρους. Ὠχρολεύκον ἐπίχρισμα. Διακόσμησις διὰ βαθυκαστάνου, ἐν μέρει ἐρυθρωποῦ. Ἐπὶ τοῦ εὐρέος δίσκου τῆς λαβῆς ζευγὸς ὁμοκέντρων κύκλων. Ἐγκάρσιαι γραμμαὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῶν λαβῶν· ἐπὶ τῶν ὤμων συστάδες μεμονωμένων κυματοειδῶν γραμμῶν, ὧν ἡ ἐξωτάτη παχύτερα τῶν ἄλλων, μὲ πλήρες τὸ κεντρικὸν τμήμα (ὀφθαλμὸν). Μεταξὺ τῶν ἑναντι τοῦ στομίου καμπυλῶν στήλαι ἐγκαρσίων γραμμιδίων. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος (Πί ν. 19δ, ς), ζώνη μὲ καμπύλα τρίγωνα σχηματιζόμενα ἐξ ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως καμπύλων γραμμῶν πλαισιουμένων ὑπὸ ζεύγους λεπτοτέρων, πληρούμενα δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ τῶν πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω περίγραμμα γωνιῶν διὰ ριπιδιοειδῶν συ-

Σχεδ. 8. Ἄνω ὄψις ψευδοστόμου ἀριθ. 29

toises VI), Paris 1942, 43 εἰκ. 21, MMIII/ΥΜ Ια.

Ἄσαφές ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν τρίτης λαβῆς τὸ σχέδιον τοῦ ἀπιοσχήμου ψευδοστόμου ἐν PM IV, 353-355 εἰκ. 298.

Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει ὅτι πάντα τὰ παρατεθέντα παραδείγματα εἶναι σαφῶς μινωϊκά, παρὰ τὰς ἀντιθέτους, ἐνίοτε, ἐνδείξεις εἰς τὰς σχετικὰς δημοσιεύσεις (πρβλ. ἀνωτ. ἀρ. 3).

στάδων ελαφρῶς κοιλουμένων γραμμιδίων περατουμένων διὰ παχυτέρας ὁμοίας γραμμῆς. Ὁ πυθμὴν τῆς βάσεως χρωματισμένος, πλὴν μικροῦ κυκλικοῦ τμήματος κατὰ τὸ κέντρον, ἔνθα γραπτὸν λεπτόγραμμα .

*Υψος 0.13, διάμ.: βάσ. 0.043, κοιλ. 0,13, στομίου 0.029, δίσκου λαβῶν 0.034, ἄνοιγμα λαβῶν 0.083.

Κατὰ τὸ σχῆμα πλησιάζει πρὸς τὸν (μυκηναϊκὸν) τύπον F 17 (III A : 2π,) κατὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν λαβῶν πρὸς τὸν τύπον B τῆς YE III A περιόδου (Fugumark εἰκ. 23).

Συστάδες κυματοειδῶν ὅμοιαι πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν ὤμων ἐπὶ ψευδοστόμου ἀμφορέως PM IV εἰκ. 235 καὶ ἐπὶ λάρνακος ἐκ Παλαικάστρου BSA 8 (1901/2) 18-19. Κατ' ἀνάλογον τρόπον σχηματίζεται καὶ τὸ σῶμα πτηνῶν ἐπὶ καλύμματος (λυχνίας;) καὶ πάματος πυξίδος ἐκ Παλαικάστρου, Palaik. 90 καὶ 92 (β) εἰκ. 72α. β. Βλ. καὶ 77. Πρβλ. καὶ τὸν ἐκ Καρπάθου ψευδόστομον ἄνωτ. 633 σημ. 3.

Πρὸς τὰ καμπύλα τρίγωνα τῆς κοιλίας ὅμοια PM IV 953 (ἀντιστρόφου κατευθύνσεως, mot. 24d, YM III A : 2). Ὅμοια διακόσμησις καὶ ἐπὶ τοῦ κυπέλλου ἀριθμ. 59. Βλ. καὶ ἀριθ. 49 καὶ 58 καὶ πρβλ. ἀριθ. 70.

Τὸ ἐπὶ τῆς βάσεως σῆμα προφανῶς τοῦ ἀγγειοπλάστου δὲν περιλαμβάνεται ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Stubbings ἔ.ἀ. 46-50. Τὸ σύμβολον δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ τῆς γραμμικῆς γραφῆς A, ἐνῶ ἢ πρὸς τὸ τῆς γραφῆς B ὁμοιότης εἶναι πολὺ μικροτέρα (βλ. M. Ventris - J. Chadwick, Documents in Mycenaean Greek, Cambridge 1956, 41 Εἰκ. ἀρ. 26 πρβλ. καὶ 33 εἰκ. 6).

Πιθανὴ χρονολογία : YM III A : 1/2.

30 (300) (Πίν. 19β, ε δεξιά, ζ). Ψευδόστομος ἀμφορίσκος ὅμοιος, ἀκέραιος. Πηλὸς ἐρυθρωπός. Ὁχρόλευκον ἐπιχρῖσμα. Διακόσμησις δι' ἐρυθρωποῦ, εἰς μικρὰ μέρη ἄνω βαθυκαστάνου, κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου, πλήρων κοίλων τριγῶνων ἐπὶ τῶν ὤμων πλαισιουμένων ὑπὸ ζεύγους γραμμῶν με ἐγκάρσια μεταξύ των γραμμίδια, ἐνῶ ζεύγος λεπτῶν γραμμῶν παρεμβάλλεται μεταξύ τριγῶνου καὶ πλαισίου.

Περὶ τοῦ σχήματος βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν. Διακόσμησις (mot. 71e, YM III A : 1) παρεμφερῆς καὶ ἐπὶ τῶν ψευδοστόμων ἀμφορέων BSA 28 (1926/27) εἰκ. 28 (ἄνευ τοῦ ἐνδιάμεσου ζεύγους γραμμῶν) καὶ BSA 47 (1952) 263 I (5) εἰκ. 9. Βλ. ἀκόμη BM C510, PM IV εἰκ. 280c, Mon. Ant. 14 (1904) 568 (ἀρ. 26) πίν. 37,2 καὶ 2α (Φαιστοῦ YM III A : 2). Πρβλ. καὶ AΔ 6 (1920/21) παραρτ. 161 εἰκ. 10 (ὁ τρίτος), ὑστερωτέρα (YM III B : 1) παραλλαγή ἐξ Ἐπισκοπῆς.

Πιθανὴ χρονολογία YM III A : 1/2.

31 (300α) (Πίν. 19ε ἀριστερά, ζ). Ψευδόστομος ἀμφορίσκος ἀπίοσχημος συγκολληθεὶς ἐκ τεμαχίων· ἐλλείπουν μικρὰ τμήματα τῶν τοιχωμάτων κάτω. Πηλὸς καστανόφαιος, ἐπιφάνεια ὠχρὰ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ βαθυκαστάνου, λίαν ἐξιτήλου, καταλιπόντος καστανότεφρα ἴχνη. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς λαβῆς (ἐνθα μικρὰ κοιλότης ἐν τῷ κέντρῳ) σπεῖρα, ἐπὶ δὲ τῶν ὤμων, ἐκατέρωθι τοῦ στομίου, διακόσμησις ὡς ἐπὶ τοῦ ἀριθ. 30 (με πλατύτερα τρίγωνα καὶ μίαν μόνον ἐνδιάμεσον γραμμὴν) ἔναντι δὲ τοῦ στομίου, ἐκατέρωθι μετόπης με τεθλασμένας, ἀνὰ ἓν ἐσχηματοποιημένον ἄνθος με διπλοῦν κάλυκα. Ἐπὶ τῆς βάσεως ἀυλακώσεις προελθοῦσαι ἐκ τοῦ διαμορφώσαντος ταύτην ὄργάνου.

Ύψος 0.127, διάμ. βάσ. 0.035, κοιλ. 0.116, δίσκου λαβῶν 0.027 στομίου 0.025.

Κατὰ μὲν τὸ σχῆμα προσεγγίζει πρὸς τὸν τύπον F 165 (III A : 1) κατὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν λαβῶν πρὸς τὸν τύπον B τῆς III A : 1 περιόδου (Fugumark εἰκ. 23). Περὶ τῆς ἔναντι τοῦ στομίου διακοσμήσεως βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν. Στενὴ μετόπη μὲ σειρὰς τεθλασμένων ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ τοῦ τριώτου ἀρ. 12. Εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν ἐμφανίζεται μόνον μεταγενεστέρως, ὅπως καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν σπεῖρα.

Πιθανὴ χρονολογία YM III A : 1.

32 (202) (Πίν. 16δ, δεξιά, 19γ). Ψευδόστομος ἀμοφορίσκος σφαιρικῶς δικωνικοῦ σχήματος, ἀποκεκρουμένος τὸ στόμιον. Βάσις (πλάτυσμα) ἀνωμάλου πως σχηματισμοῦ (ὄχι κανονικῶς κυκλικὴ καὶ ἀτελῶς ἰσοπεδωμένη). Πηλὸς κεραμόχρους, καστανότεφρος πρὸς τὰ ἔξω. Ὁχρόλευκον ἐπίχρισμα, κατὰ μέγα μέρος ἠφανισμένον. Διακόσμησις δι' ἀμαυροῦ καστανοῦ. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν κύκλος μετὰ στιγμῆς ἐν τῷ κέντρῳ. Ἐπὶ τῶν λαβῶν ἐγκάρσιαι γραμμαί. Ἐπὶ τῶν ὤμων συστάδες ἐπαλλήλων γωνιῶν, ἐνουμένων εἰς διπλᾶς (κυματοειδεῖς) ἔναντι τοῦ στομίου.

Ύψος 0.16, διάμ.: βάσ. 0.06, κοιλ. 0.14, δίσκου λαβῶν 0.035, ἄνοιγμα λαβῶν 0.085.

Τοῦ σχήματος δὲν ἀνευρίσκονται ἀκριβῆ παράλληλα : πρβλ. τὸν τύπον F 172. Ὁ σχηματισμὸς τῶν λαβῶν μετὰ τῶν τύπων α καὶ β τῆς III A : 1 περιόδου. Ἡ διακόσμησις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ μοτ. 71β, ὅπερ καὶ χρονολογεῖ τὸ ἀγγεῖον εἰς τὴν ἀντίστοιχον (YM III A : 1) περίοδον.

33 (301). (Πίν. 20δς, 19ς). Ψευδόστομος ἀμοφορίσκος σφαιρικῶς πεπιεσμένου δικωνικοῦ σχήματος, ἀκέραιος. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἐπιφάνεια ροδόλευκος μὲ ὄχρον ἐπίχρισμα. Διακόσμησις διὰ καστανεύθρου, λίαν ἐφθαρμένη, ἀδιάγνωστος μετὰ τῶν λαβῶν καὶ στομίου (σχηματικὸν ἄνθος ;). Ἐναντι τοῦ στομίου σειρὰ σιγμοειδῶν καμπυλῶν μὲ μικρὰ ζητοειδῆ ὑπ' αὐτάς.

Ύψος 0.085, διάμ.: βάσ. 0.037, κοιλ. 0.09, δίσκου λαβῶν 0.019, ἄνοιγμα λαβῶν 0.06.

Τὸ σχῆμα δὲν ἔχει ἀκριβῆ ἀντίστοιχα (πλησιάζει μόνον πρὸς τὸ F 159, τῆς III B περιόδου, ἐντοπιζόμενον εἰς τὴν Ἀνατολήν). Ἀλλὰ καὶ τὰ κοσμητικὰ στοιχεῖα δὲν ἔχουν παράλληλα. Αἱ σιγμοειδεῖς συγγενεῖον πρὸς τὸ μοτ. 64, χωρὶς νὰ πλησιάζουν ἰδιαιτέρως πρὸς ὄρισμένην αὐτοῦ παραλλαγὴν· ὡσαύτως καὶ ἡ σειρὰ ζητοειδῶν (πρβλ. ἀριθ. 86) συγγενεῖ ἀπλῶς πρὸς τὸ μοτ. 60 (ὁ παχύτερος τῶν τύπων III A : 1—2).

Ὡς ἐκ τούτου καθίσταται δυσχερὴς ἀκριβεστέρα χρονολόγησις, πάντως τὸ ἀγγεῖον ἀνήκει εἰς τὴν YM III A περίοδον.

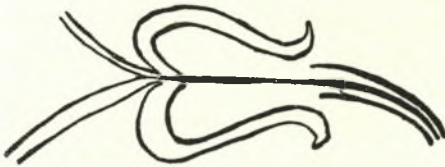
34 (413) (Πίν. 20β). Ὑψίπους κύλιξ συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων· ἔλλειπουν δύο μικρὰ μέρη ἄνω. Πηλὸς καστανότεφρος, πρὸς τὰς ἐπιφάνειας καστανόφαιος. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, τὸ πλεῖστον ἐξιτήλου, καταλιπόντος καστανόφαια ἴχνη. Ἐσωτερικῶς ἄνω ταινία μετὰ κυκλικῶς δίσκου ἐν τῷ κέντρῳ. Τὸ περίγραμμα τῶν παρυφῶν τῶν ἀυλακωτῶν λαβῶν προεκτείνεται πρὸς τὰ κάτω, μέχρι σχεδὸν τῶν ταινιῶν τοῦ ποδός. Ἡ κυρία διακόσμησις, ἐπαναλαμβανομένη ἡ αὐτὴ ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὀψεων, συνίσταται εἰς ναυτίλον, πλαισιούμενον ἑκατέρωθεν ὑπὸ ζεύγους φυλλοσχήμου μὲ διπλοῦν περίγραμμα, πεπληρωμένου δικτυωτοῦ.

Ύψος 0.165-0.17, διάμ.: βάσ. 0.085, χεῖλ. 0.155.

Τὸ σχῆμα ὡς τὰ ἐκ Ρόδου CV Danemark II 51 (50) 1-2 (F 256, III A : 2 π.). Ἡ σύνθεσις τῆς διακοσμῆσεως φαίνεται μοναδική, ἀλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα ταύτης δὲν ἔχουν ἀκριβῆ παράλληλα. Τὰ φυλλόσχημα δὲν ἔχουν ἀκριβῆ παράλληλα, ἀλλὰ πλησιάζουν μόνον πρὸς τὸ μοτ. 63, 6 (II A).

Τὴν σχετικὴν πρωϊμότητα τοῦ σχήματος μὲ τὸ βαθὺ κύπελλον καὶ τὸν χαμηλὸν πόδα ἐπιβεβαιοῦν τόσο τὰ στοιχεῖα ὅσον καὶ ἡ θέσις τῆς διακοσμῆσεως, ἡ ὁποία, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ποδός, ἀνέρχεται καὶ ἐξαπλοῦται, καταλαμβάνουσα ἀνέτως ὅλον τὸν διαθέσιμον χῶρον¹⁹, ἰδιαίτερος εὐρύν, ἐδῶ, ὥστε ἀσφαλῆς δύναται νὰ θεωρηθῆ ἡ YE, III A : 2 π χρονολόγησις της.

35 (292) (Πίν. 20α, Σχεδ. 9). Ὑψίπους κύλιξ ἀκεραία. Πηλὸς βαρὺς, Διακόσμησις δι' ἐρυθροῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον περιοριζομένη εἰς ζώνην μεταξὺ τῶν λαβῶν, δύο, ἐφ' ἑκατέρας ὄψεως, ἰσχυρῶς ἐ-

Σχεδ. 9. Κόσμημα κύλικος ἀρ. 35

σχηματοποιημένων, δεξιὰ ἐκφυομένων καὶ ὀριζοντίως σχεδὸν κεκλιμένων φύλλων (φοινίκων, Σχεδ. 9). Τοὺς δύο κατωτέρω δακτυλίου τοῦ ποδός συνδέει πινελιὰ διαφυγοῦσα.

Ὑψος 0.171, διάμ. : βάσ. 0.085, χεῖλ. 0.155.

Κατὰ τὸ σχῆμα (F 258, III B) ὁμοία πρὸς τὴν CV Danemark I, 52,6 καὶ τὴν ἐκ Καρπάθου BM A 975 εἰκ. 247 (= JHS 8 (1887) 449 πίν. 83,7). Πρβλ. καὶ ἀριθ. 38. Ὁ πάπυρος πλησιάζει πρὸς τὸ μοτ. 15, 7 καὶ 9, ἐξ οὗ καὶ χρονολογεῖται τὸ ἀγγεῖον ὡς YE III A. 2 : ὕ/III B.

36 (412) (Πίν. 20ε). Ὑψίπους κύλιξ συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων ἑλλιπῆς μικρὰ μέρη καὶ συμπεπληρωμένη μικρὸν τοῦ ποδός. Βάσις κυρτουμένη μὲ ἀβαθῆ ἀυλάκωσιν κατὰ τὴν περιφέρειαν. Πηλὸς πρασινότεφος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, λίαν ἐξιτήλου, ζωνῶν κλπ. δυσδιακρίτων καὶ ἀνὰ τριῶν ναυτίλων ἐφ' ἑκατέρας ὄψεως μεταξὺ τῶν λαβῶν, ὀριζοντίως σχεδὸν τεθειμένων μὲ τὴν κορυφὴν αὐτῶν πρὸς τὰ ἄνω.

Ὑψος 0.186, διάμ. : βάσ. 0.092, χεῖλ. 0.161.

Κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοία πρὸς τὴν ἐξ Ἰαλυσοῦ BM A 867 (μὲ ναυτίλους λοξῶς τεθειμένους) κατατασσομένη εἰς τὸ F 259, ἀποτελοῦν ροδομυκηναϊκὸν κυρίως τύπον, χρονολογούμενον YE III (A : 2) B-C : 1 (πρβλ. καὶ ἀρ. 41).

Οἱ ναυτίλοι, καίτοι ἰδιαίτερος συχνοὶ ἐπὶ ὑπιπόδων κυλίκων, δὲν ἔχουν ἀκριβῆ παράλληλα. Ὅριζοντίως τεθειμένοι ἀπαντῶσιν ἐπίσης ἐπὶ τῆς CV Danemark I, 51, 9 πρβλ. καὶ αὐτ. 56, 11α (Ρόδου). YE III A : 2 (;).

19. Καὶ ἐπὶ τῶν κυλίκων τῆς ἀποθήκης τῶν Ζυγουριῶν (Blegen, Zygouries, Cambridge Mass. 1928, 143-147 εἰκ. 135 πίν. 16-18) τὸ κόσμημα δὲν παροσαρμόζεται μὲ τὴν αὐτὴν εὐλυγισίαν πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου, ἀλλ' ἀκολουθεῖ μόνον σχηματικῶς τὸ βασικὸν αὐτοῦ διάγραμμα διαμορφούμενον εἰς σχῆμα T. Ἡ διαφορὰ αὕτη δύναται ν' ἀποδοθῆ μόνον εἰς τὸ ὄστερατέρας ἐποχῆς πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κατ' ἀνάγκην διέπει τὸν τεχνίτην, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναμφισβητήτου ὑψηλῆς του στάθμης, περὶ ἧς πρβλ. καὶ Stubblings ἐν BSA 46 (1951) 169.

37 (273) (Πίν. 20 γ). Ὑψίπους κύλιξ, συγκολληθεῖσα πλήρης ἐκ 3 τεμαχίων μὲ μεγάλην ρωγμὴν ἄνω. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνη, ἔσω ὠχρόφαιος, ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις ἰσχυρότατα ἐσχηματοποιημένου πολυπόδος μὲ ζεύγος πλοκάμων ἐκατέρωθεν ἐκτεινόμενον ὀριζοντίως πρὸς τὰ πλάγια καὶ συνενούμενον κατὰ τὰ ἄκρα εἰς σπεῖραν.

Ὑψος 0.19, εἰς τὰς λαβὰς 0.194, διάμ.: βάσ. 0.088, χεῖλ. 0.153. Ὁ « πολυπούς » προσεγγίζει μόνον ὀλίγον πρὸς τὸ μοτ. 18,45 (III Β).

Πιθανὴ χρονολόγησις ΥΕ III A : 2/III B.

38 (265) (Πίν. 21 β). Ὑψίπους κύλιξ, εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς ὁποίας συνεκολλήθησαν δύο τεμάχια, ἑλλιπῆς μικρὸν παρ' αὐτὰ τμήμα. Βάσις μὲ παρυφὴν ὀριζόντιον. Πηλὸς καστανότεφρος, ἐπιφάνεια ὠχρόλευκος ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον (κάτω), ἐν μέρει ἐξιτήλου, μὲ ἰοκάστανα ἴχνη καὶ μὲ χρῆσιν ἐπιθέτου ὠχρολεύκου εἰς τὴν κυρίαν διακόσμησιν, συνισταμένην εἰς σειρὰν συνεχόμενων σπειρῶν διατηρουμένην σχεδὸν μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἐτέρας τῶν ὄψεων. Ἐσωτερικῶς ὅλη χρωματισμένη.

Ὑψος 0.202, εἰς τὰς λαβὰς 0,21, διάμ.: βάσ. 0.045, χεῖλ. 0.155.

Κατὰ τὸ σχῆμα (F 258, III Β) πλησιέστερον τὸ ἐκ Καρπάθου ΒΜ Α 975 (βλ. ἄνωτ. ἀριθ. 35). Ἡ ἐξ ὀλοκλήρου δι' ἐπιθέτου λευκοῦ χρώματος ἐπὶ σκοτεινοῦ πεδίου διακόσμησις μοναδική, ὅσον γνωρίζω. III A : 2/B.

39 (414) (Πίν. 21 ς). Ὑψίπους κύλιξ συγκολληθεῖσα ἐξ 11 τεμαχίων ἑλλιπῆς μικρὸν μέρος. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, φαιὸς πρὸς τὰ ἔξω. Χρωματισμένη ὅλη ἐξωτερικῶς – καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐσωτερικῶς ἄνω – διὰ καστανοπορφυροῦ ἐν μέρει ἐξιτήλου. Ἐπ' αὐτοῦ, δι' ἐπιθέτου λευκοῦ χρώματος, ταινία δυσδιάκριτος ἐπὶ τοῦ ποδὸς καὶ σπεῖραι ἄνω, τῶν ὁποίων σφῆζονται ἐλάχιστα ἴχνη, συνεχόμεναι κατὰ ζεύγη, ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ χεῖλους συστάδες ἐγκαρσίων γραμμιδίων.

Ὑψος 0.177, εἰς τὰς λαβὰς 0.185, διάμ.: βάσ. 0.086, χεῖλ. 0.155.

Πλησιέστερον κατὰ τὸ σχῆμα (F 265) ἢ CV Danemark II, 54 (53) 15. Εἰς τὴν αὐτὴν περίοδον—ΥΕ III A : 2b—χρονολογητέα καὶ ἡ ἡμετέρα κύλιξ.

40 (275) (Πίν. 21 γ). Ὑψίπους κύλιξ πλήρης, τῆς ὁποίας συνεκολλήθη τὸ ἥμισυ τοῦ ποδὸς μετὰ τῆς βάσεως καὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἐτέρας τῶν λαβῶν. Ἐπιφάνεια ἐστιλβωμένη, ὠχρόλευκος ἔξω, ὠχροκιτρίνη ἔσω. Βάσις κατερχομένη μὲ στενοτάτην ὀριζοντίαν παρυφὴν. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἐν μέρει καταστανέρυθρου, σπειρῶν μὲ ἀπόληξιν πρὸς τὰ ἄνω.

Ὑψος 0.19, εἰς τὰς λαβὰς 0.195, διάμ.: βάσ. 0.089, χεῖλ. 0.14.

Σχῆμα ὡς τῆς ὑπ' ἀριθ. 38. Ὁμοίαν διακόσμησιν φέρει ἡ ἐκ Καρπάθου ὑψίπους κύλιξ ΒΜ Α 975 εἰκ. 247 (μὲ κυρτὴν ἐπίσης βάσιν καὶ τέσσαρας ταινίας περὶ τὸν πόδα). Πρβλ. καὶ ἀρ. 41.

Πιθανὴ χρονολογία III A : 2/III B.

41 (290) (Πίν. 21 ε). Ὑψίπους κύλιξ συγκολληθεῖσα πλήρης ἐκ δύο τεμαχίων. Πηλὸς κεραμόχρους. Ἐπιφάνεια ὠχρόλευκος ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον. Ἐσωτερικῶς ζεύγος ταινιῶν μετὰ πλήρους κύκλου ἐν τῷ

κέντρο. Ἐφ' ἑκατέρας ὄψεως ἀνά 5 σπειραὶ μὲ ὄφθαλμὸν καὶ παχεῖαν τὴν ἐξωτερικὴν περιέλιξιν καὶ ἀπόληξιν στενουμένην πρὸς τὰ ἄνω. Τῆς πρὸς τ' ἀριστερά σπείρας τῆς ἑτέρας τῶν ὄψεων ἔχει σχεδιασθῆ μόνον ἡ ἐξωτερικὴ περιέλιξις μετὰ τῆς ἀπολήξεως.

Ὑψος 0.153, διάμ.: βάσ. 0.076, χεῖλ. 0.15/0.155.

Διὰ μὲν τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 36, διὰ δὲ τὴν διακόσμησιν τὸν προηγούμενον ἀριθμόν. Πιθανὴ χρονολογία ὡς ἄνω.

42 (291) (Πίν. 21 δ). Ὑψίπους κύλιξ ἀποκεκρουμένη μικρὸν ἄνω. Βάσις ἐλαφρότατα ἀνερχομένη. Πηλὸς κεραμόχρους. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανέρυθρου τριῶν ἐπὶ τῆς μῆς καὶ τεσσάρων ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως ναυτίλων κατακορύφως διατεταγμένων. Κύκλος μετὰ στιγμῆς ὕφ' ἑκατέραν τῶν λαβῶν.

Ὑψος 0.18, διάμ.: βάσ. 0.085, χεῖλ. 0.144.

Κατὰ τὸ σχῆμα συγγενέστερα τὰ ἐκ Ρόδου CV Danemark 52 (51), 1-3. Ὡς πρὸς τὴν διακόσμησιν (μοτ. 23, 6) πρβλ. τὴν ἐκ Καρπάθου ἔ.ἀ. (σημ. 4). YE III A : 2/III B.

43 (415) (Πίν. 21 α). Ὑψίπους κύλιξ, συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων ἄνω, ἐνθα ἑλλείπουν δύο μικρὰ μέρη. Κυρτὴ βάσις καὶ ἀβαθέστερον κύπελλον. Πηλὸς ἀνοικτότερος, φαιὸς πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια σαρκόχρους ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις δι' ἐρυθροῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον ἀνά 5 κατακορύφων ναυτίλων ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων.

Ὑψος 0.178, διάμ.: βάσ. 0.085, χεῖλ. 0.16.

Σχῆμα καὶ διακόσμησις ἡ τοῦ προηγούμενου (ναυτίλοι μεταξὺ τῶν παραλλαγῶν 5 καὶ 6 τοῦ μοτ. 23).

44 (416). Ὑψίπους κύλιξ, συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων ἑλλιπῆς τὸ κάτω μέρος τοῦ ποδὸς μετὰ τῆς βάσεως καὶ τινα ἄλλα μέρη. Πλατεῖται ταινιόσχημοι λαβαί. Πηλὸς τεφροπράσινος. Ἐπιφάνεια καλῶς διατηρουμένη. Ἀβαφῆς καὶ ἀκόσμητος.

Μέγ. ὕψος 0.127, διάμ. χεῖλ. 0.157.

45 (278α) (Πίν. 22 β). Κύλιξ ἐπὶ χαμηλοῦ ποδὸς συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων, μικρὸν ἑλλιπῆς. Τοιχώματα εἰσέχοντα κατὰ τὰς ἄνω προσφύσεις τῶν λαβῶν. Πηλὸς καστανότερος, κεραμόχρους πρὸς τὰ ἔξω. Χρωματισμένη ἐξ ὀλοκλήρου (καὶ ὁ πυθμὴν τῆς βάσεως) διὰ καστανομέλανος τὸ πλεῖστον ἐξιτήλου, προσλαβόντος ἐσωτερικῶς πυρόχρουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπόχρουν.

Ὑψος 0.102, διάμ.: βάσ. 0.055, χεῖλ. 0.127—0.136.

Τὸ σχῆμα (F 264, III A : 1/2) ἔχει πολλὰ παράλληλα ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα τῆς Ρόδου, ὡς Ann. 6/7 (1923/24) 203-4 εἰκ. 127, CV Danemark II 53(54)9, BM 858, 859, ἐπίσης ὀλόβαφα. Βλ. καὶ Stubbings ἔ.ἀ. 13. Πάντα τὰ γνωστὰ ὁμοίωσχημα κρητικὰ (πρβλ. PM IV εἰκ. 965) κεκοσμημένα. Βλ. καὶ ἀριθ. 46, 47, 48 (καὶ 49, 50).

Χρονολογία YE III A : 1/2.

46 (272α) (Πίν. 22 ζ). Κύλιξ ὁμοία μείζων συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων μὲ πολλὰς ἑλλείψεις. Πηλὸς καστανόφαιος. Χρωματισμένη ὅλη (πλὴν τοῦ πυθμένος τῆς βάσεως) διὰ καστανοῦ τὸ πλεῖστον ἐξιτήλου. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους ἐγκάρσια γραμμίδια διὰ λευκοῦ ἐπιθέτου χρώματος.

Ὑψος 0.102, διάμ.: βάσ. 0.07, χεῖλ. 0.141, πλ. λαβῶν 0.015.

Βλ. προηγούμενον ἀριθμόν.

47 (272) (Πίν. 22γ). Κύλιξ άποκεκρουμένη μέρος τής βάσεως. Πηλός καστανόφαιος. Χρωματισμένη όλη (πλήν του πυθμένος τής βάσεως) διά καστανομέλανος τó πλείστον άπολεπισθέντος.

*Υψος 0.106—0.109, διάμ.: βάσ. 0.065, χείλ. 0.136—0.145.

Βλ. άριθμ. 45.

48 (278) (Πίν. 22δ). Κύλιξ όμοία προς την προηγουμένη, συγκολληθεΐσα πλήρης εκ 5 τεμαχίων. Πηλός κερομόχρους. Χρωματισμένη όλη διά καστανομέλανος, καλώς διατηρουμένου.

*Υψος 0.112, διάμ.: βάσ. 0.068, χείλ. 0.138—0.141.

Βλ. άριθ. 45.

49 (293) (Πίν. 22α, 22η, δεξιά, 22ζ άριστερά). Κύλιξ, ως αί προηγουμένη, άκεραία. Πηλός καστανόφαιος. Έπιφάνεια σαρκόχρους έστιλβωμένη. Διακόσμησις δι' άμαυρού καστανού, καλώς διατηρουμένη, καμπύλων τριγώνων σχηματιζομένων ως επί του ψευδοστόμου άριθ. 29 πληρουμένων δ' έπιπροσθέτως και με πλήρη κοΐλα τρίγωνα βαίνοντα επί των ριπιδιοσχήμων γραμμίδων: δύο των τριγώνων τούτων τής έτέρας όψεως (Πίν. 22η δεξιά) έχει δηλωθῆ μόνον τó περιγράμμα. Έσωτερικώς (Πίν. 225 άριστερά) δύο περιθέουσαι γραμμαι και κυκλίσκος διά πλατείας ταινίας κατά τó κέντρον.

*Υψος 0.095, διάμ.: βάσ. 0.058, χείλ. 0.13.

*Ως προς τó σχήμα βλ. τόν άριθμόν 45, περι δέ τής διακοσμήσεως βλ. εις άριθ. 29. Τά έσωτερικά τρίγωνα δέν άπαντοϋν άλλαχού. Όμοία διακόσμησις και επί του κυπέλλου άριθ. 58 και άριθ. 59. Πρβλ. και άριθ. 70.

50 (294) (Πίν. 22ε, 22η άριστερά, 225 δεξιά). Κύλιξ όμοία άκεραία, άκανονίστως έσχηματισμένη την περιφέρειαν, πεπιασμένη προς την έτέραν μάλιστα των λαβών, και με ρωγμάς. Πηλός καστανόφαιος. Έπιφάνεια σαρκόχρους έστιλβωμένη. Διακόσμησις διά καστανού άμαυρού, καλώς διατηρουμένη, τριών ήμικυκλικών περίπου κηλίδων, έπεκτεινομένων και εις την έσωτερικήν πλευράν του άγγείου (Πίν. 225 δεξιά). Χρωματισμένον έπίσης τó χείλος και ό πούς μεθ' όλοκλήρου τής βάσεως, καθώς και αί λαβαί.

*Υψος 0.043, διάμ.: βάσ. 0.066, χείλ. 0.135—0.142.

Περί του σχήματος βλ. άριθ. 45, ως προς δέ την διακόσμησιν πρβλ. άριθ. 24 και βλ. τόν έπόμενον άριθμόν.

51 (270) (Πίν. 23η, 23β άριστερά). Κύπελλον μόνωτον μετά προχοής μόλις διαμορφουμένης, συγκολληθέν πλήρες εκ 4 τεμαχίων. Έπιφάνεια σαρκόχρους έστιλβωμένη με μελαΐνας κηλίδας προελθούσας έξ ύπολειμμάτων ξένων ουσιών. Διακόσμησις κηλίδων, ως επί του προηγουμένου, συνδεομένων έδω μεταξύ των με άκανονίστους πιελιάς.

*Υψος 0.077, διάμ.: βάσ. 0.046—0.048 χείλ. 0.145.

*Ως προς τó σχήμα πρβλ. τά εκ Κνωσού PM IV εικ. 965 (YM III A : 2, βλ. Furumark 513, προσεγγίζον προς τó F 214).

Προχοή όμοίως διαμεμορφωμένη — ήτοι διά μικράςγωνιάδους έξοχής των τοιχωμάτων προς τó χείλος — εις σκύφους εκ Παλαικάστρου, BSA 9 (1902-1903) 315 εικ. 14,

Palaik. 86 εικ. 68, 2 (ένταυθα Σχεδ. 10 και ΒΜ Α 712 πίν. 8, ένθα και πολλά με όμοίαν διακόσμησιν. Τά εκ Παλαικάστρου εδρήματα χρονολογούν τó ήμέτερον (ώς και τó προηγούμενον) ΥΜ ΙΙΙ Α : 2.

Σχεδ. 10. Σκόφος εκ Παλαικάστρου

(= Palaikastro εικ. 68,2)

52 (271) (Πίν. 23ζ). Κύπελλον όμοιον συγκολληθέν εκ 10 τεμαχίων έλλιπές άνω. Πηλός καστανόφαιος. Χρωματισμένον όλον διά μέλανος μετρίας στιλπνότητος.

Ύψος 0.07, διάμ.: βάσ. 0.034, χείλ. 0.131 (μετά της προχοής 0.135).

Βλ. άριθ. 51.

53 (277) (Πίν. 23ζ). Κύπελλον όμοιον συγκολληθέν εκ τεσσάρων τεμαχίων, έλλιπές μικρόν μέρος άνω περιλαμβάνον και τήν προχοήν. Η περιφέρεια του χείλους δεν σχηματίζει τελείως κανονικόν κύκλον. Πηλός καστανόφαιος. Χρωματισμένον όλον δι' άμαυρού μέλανος κατά τόπους άνοικτοτέρου. Τό χρώμα έχει άπολεπισθή επί μεγάλου μέρους άμφοτέρων τών παρειών.

Ύψος 0.065—0.07, διάμ.: βάσ. 0.032, χείλ. 0.128.

Βλ. άριθ. 51.

54 (407) (Πίν. 23ε). Κύπελλον όμοιον συγκολληθέν έξ 9 τεμαχίων με μικράς έλλείψεις. Κατά τās λαβάς τά τοιχώματα εισέχουν εύθυγραμμίζόμενα. Πηλός καστανόφαιος. Χρωματισμένον όλον δι' άμαυρού μέλανος έν μέρει άπελεπισμένου, έξωτερικώς δε άνισομερώς τεθειμένου (εκ πλημμελούς όπτήσεως προφανώς), ιδίως παρά τήν λαβήν, ένθα τόπος τριγωνικός καστανόφαιος.

Ύψος 0.077, διάμ.: βάσ. 0.043, χείλ. 0.145.

Βλ. άριθ. 51.

55 (405). Κύπελλον όμοιον άβαθέστερον συγκολληθέν έξ 6 τεμαχίων, έλλιπές μέρος άνω, έν οίς και τó εις τήν θέσιν τής έκροής. Πηλός και επιφάνεια ώχροπρασίνη.

Ύψος 0.05, διάμ.: βάσ. 0.039, χείλ. 0.118.

56 (406) (Πίν. 23ζ). Κύπελλον άβαθές συγκολληθέν έξ 9 τεμαχίων, έλλιπές τó πλειστον μέρος άνω. Πηλός και επιφάνεια κεραμόχρους.

Διάμ. βάσ. 0.034.

57 (403) (Πίν. 23γ). Κύπελλον όμοιον συγκολληθέν εκ δύο τεμαχίων, έλλιπές μέρος άνω. Πηλός βαρύς άνοικτοτέφρος, προς τās επιφανείας καστανόφαιος. Διακόσμησις διά καστανού, άνω έν μέρει άπελεπισμένου, παχείας κυματοειδούς συνοδευόμενης υπό λεπτοτέρας γραμμής με στήλην μηνοειδών γραμμιδίων, μειουμένων προς τά κάτω, κατά τούς προς τά άνω άνοικτούς κόλπους τής καμπύλης. Τό περίγραμμα του αισθητός έξέχοντος χείλους έχει συρθή κατ' άμφοτέρας τās πλευράς του. Έσωτερικώς ταινία άνω και μέγας πλήρης κύκλος έν τῷ κέντρῳ.

Ώς προς τó σχήμα βλ. άριθ. 51. Όμοία σχεδόν διακόσμησις Palaik. 50 εικ. 63 (πρβλ. και 91 - 92 εικ. 76).

58 (414) (Πίν. 23 δ ἀριστερά, 23 β δεξιά). Κύπελλον ὄμοιον συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων, ἑλλιπὲς δύο μικρὰ μέρη ἄνω. Πηλὸς καστανόχρους. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ καμπύλων τριγώνων, ὡς ἐπὶ τῆς κύλικος ἀριθ. 49. Χεῖλος περιγεγραμμένον ἀμφοτέρωθεν. Ἐσωτερικῶς (Πίν. 23 β δεξιά) σπεῖρα μὲ παχυτάτην τὴν ἐξωτερικὴν περιέλιξιν καὶ ὀφθαλμὸν συμπίπτοντα ἐν μέρει πρὸς μικρὰν πλαστικὴν ἔξαρσιν (ὀμφαλόν).

*Υψος 0.06, διάμ.: βάσ. 0.038, χεῖλ. 0.13.

Σχῆμα ὡς ἀπὸ ἀριθ. 51. Περὶ τῆς διακοσμῆσεως βλ. ἀρ. 49.

59 (276) (Πίν. 23 α). Κύπελλον ὄμοιον ἀκέραιον. Ἐπιφάνεια σαρκόχρους. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἀνοικτοχρόμου κατὰ τὰς λεπτοτέρας γραμμάς, καμπύλων τριγώνων, ὡς ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀριθ. 29. Ἐπὶ τοῦ πυθμένου μικρὰ σπεῖρα. Ἐσωτερικῶς, περὶ τὸ μέσον τοῦ ὕψους (κατὰ τὴν γωνίαν κάμψεως), ζευγὸς ταινιῶν κατὰ δὲ τὸ κέντρον πλήρης κύκλος περιβαλλόμενος ὑπὸ ταινίας.

*Υψος 0.071, διάμ. βάσ. 0.147.

Περὶ τοῦ σχήματος βλ. ἀριθ. 51, περὶ δὲ τῆς διακοσμῆσεως βλ. ἀριθ. 29 καὶ πρβλ. ἀριθ. 49, 58 καὶ 70.

60 (254) (Πίν. 24 β). Κύπελλον ὄμοιον συγκολληθὲν πλήρες ἐξ 7 τεμαχίων. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐξωτερικῶς, σαρκόχρους ἐσωτερικῶς, ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, κατὰ τόπους, κάτω ἰδίᾳ, πυρερῦθρου, σιγμοειδῶν καμπύλων ἐναλλασσομένης (κατακορύφως) κατευθύνσεως ἐσκιασμένων ὑπὸ ζευγὸς λεπτοτέρων γραμμῶν μὲ συστάδας μικρῶν καμπύλων γραμμῶν πληρούσας τὰ μεταξὺ των στενότερα διαστήματα. Ἐσωτερικῶς περὶ τὸ κέντρον ζευγὸς ταινιῶν.

*Υψος 0.078, διάμ.: βάσ. 0.041, χεῖλ. 0.141.

*Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα πρβλ. τὰ ἐκ Κνωσοῦ BSA 9(1902/3) 153 εἰκ. 92d (YM III A : 2).

Τὸ μόνον γνωστὸν μοι παράλληλον τῆς διακοσμῆσεως ἐπὶ τῆς ἐξ Ἐπισκοπῆς λάρνακος ΑΔ 6 (1920/21) Παράρτ. 158, εἰκ. 5, ἔνθα τοῦτο ἀναπτύσσεται συνεχῆς καθ' ὕψος τῶν καμπυλῶν διαμορφουμένων εἰς κυματοειδεῖς.

YM III A : 2.

61 (264) (Πίν. 23 θ δεξιά, 24 ζ δεξιά). Κύπελλον ὄμοιον συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων πλήρες. Πηλὸς ροδόφαιος, ἐπιφάνεια ὠχροκιτρίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, πολλαχοῦ ἀραιοῦ, ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ὑπέρυθρον, σειρᾶς σπειρῶν μὲ τὴν ἀπόληξιν λοξῶς πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιά ἀνερχομένην. Ἐσωτερικῶς ὁμόκεντροι ταινίαι.

*Υψος 0.076, διάμ.: βάσ. 0.044, χεῖλ. 0.153.

*Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα βλ. ἀριθ. 51, πρβλ. δὲ εἰδικώτερον τὸ ἐκ Καρπάθου BM A 973.

*Ὁμοία διακόσμησις ἐπὶ τῆς ὁμοιοσχίμου (ὡς πρὸς τὸ κύπελλον) ὑψίποδος κύλικος ἐκ Καρπάθου BM A 975. Βλ. καὶ CV Danemark I 48, 9 (Ρόδου). Πρβλ. καὶ τὸ ὁμοιοσχίμον, ἐλαφρῶς ὅμως μεταγενέστερον, κύπελλον ἐκ τῆς περιτοχῆς τῆς Κνωσοῦ AM 11 (1886) 140 πίν. 3 (σπεῖραι μὲ ἰσοπαχῆ γραμμὴν).

*Ὁμοία τὰ ὑπ' ἀριθ. 62 καὶ 63.

YE III A : 2 (ὑ).

62 (269) (Πί ν. 23θ ἄριστερά). Κύπελλον ὄμοιον ἄκέραιον. Διακόσμησις δι' ἀνοικτερόθρου πρὸς τὸ καστανέρυθρον σπειρῶν ὡς ἐπὶ τοῦ προηγουμένου. Ἐσωτερικῶς τρεῖς ὁμόκεντροι ταινία.

*Υψος 0.074, διάμ.: βάσ. 0.046, χεῖλ. 0.137.

63 (274) (Πί ν. 23θ μέσον). Κύπελλον ὄμοιον, οὐτινος συνεκολλήθησαν 5 τεμάχια ἄνω μὲ μικρὰς ἐλλείψεις. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια σαρκόχρους ἐστιλβωμένη. Μελανὰ ἴχνη ξένης οὐσίας (ξανθὰ παρὰ τὴν προχοήν). Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἀνοικτοῦ κατὰ τὰς λεπτάς γραμμάς, σπειρῶν ὡς ἐπὶ τῶν δύο προηγουμένων. Ἐσωτερικῶς περὶ τὸ κέντρον ζευγὸς ταινιῶν.

*Υψος 0.085, διάμ. βάσ. 0.042, χεῖλ. 0.138.

Βλ. ἀριθ. 61.

64 (284) (Πί ν. 23δ δεξιά). Κύπελλον ὄμοιον ἄκέραιον. Ἐπιφάνεια καστανόφαιος ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου, καταλιπόντος καστανέρυθρα ἴχνη, ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως τετραγράμμων σιγμοειδῶν συστάδων.

*Υψος 0.067, διάμ.: βάσ. 0.048, χεῖλ. 0.144.

65 (303) (Πί ν. 24ε). Κύπελλον ὄμοιον ἄκέραιον. Ἐπιφάνεια μελόχρους μὲ μεγάλην ροδίζουσαν κηλίδα κάτω. Διακόσμησις δι' ἐρυθροῦ, ἄνω ἐν μέρει καστανοῦ, ἀτρακτοειδῶν ὄστρέων λοξῆς ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως πληρουμένων μὲ ἐγκαρσίας καμπύλας γραμμάς καὶ κυματοειδῶν συστάδων κατὰ τὰ μεταξὺ των εὐρύτερα διάκενα ἐναλλάξ ἄνω καὶ κάτω. Χεῖλος περιγεγραμμένον ἀμφοτέρωθεν, εἰς πολὺ μείζον πλάτος ἐσωτερικῶς, ἔνθα περὶ τὸ κέντρον μέγας κύκλος μετὰ ταινίας πέριξ.

*Υψος 0.067, διάμ.: βάσ. 0.038, χεῖλ. 0.126.

Τὸ σχῆμα, ὄμοιον πρὸς τὸ τῆς κύλικος ἀριθ. 34, ἐκφεύγει αἰσθητῶς τῆς ὁμοιομορφίας τῶν ἄλλων κυπέλλων, μὲ τὸ μείζον αὐτοῦ βάθος, τὴν διάφορον (δικάμπυλον) κατατομήν του καὶ τὴν χαμηλοτέραν πρόσφυσιν τῆς λαβῆς — στοιχεῖα πάντα ἀρχαιοτέρων τύπων (πρβλ. Furumark 51).

Ὅμοια διακόσμησις (μετὰ τινων παραπληρωματικῶν) ἐπὶ τοῦ σκύφου PM IV εἰκ. 254β²⁰, κατατασσομένη ὡς μοτ. 24j, YM III A : 1, ἐπιβεβαιούσα οὕτω καὶ τὴν ἐκ τοῦ σχήματος ἐξαγομένην ἀρχαιοτέραν τῶν λοιπῶν κυπέλλων χρονολόγησιν.

66 (263) (Πί ν. 24ς). Κύπελλον σφαιρικώτερον καὶ βαθύτερον τῶν λοιπῶν συγκολληθὲν ἐκ 10 τεμαχίων· ἐλλείπουν δύο μικρὰ μέρη ἄνω, καθὼς καὶ εἰς τὴν λαβήν. Μόλις διαμορφουμένη, σχεδὸν μόνον ἐπὶ τοῦ χεῖλους σχηματιζομένη προχοή. Πηλὸς ὠχροπράσινος. Ἐπιφάνεια ὁμοιόχρωμος ἀστίλβωτος, πιθανῶς βεβλαμμένη.

*Υψος 0.061, διάμ. βάσ. 0.042 χεῖλ. 0.108.

67 (432) (Πί ν. 24γ). Κυπέλλου τμήμα ἄνω συγκολληθὲν ἐκ 2 τεμαχίων. Λαβὴ ὑπερέχουσα μὲ βαθεῖαν αὐλάκωσιν. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον

20. Παλαιότερας, ὀλιγώτερον σχηματικὰς, μορφὰς τῶν ὄστρέων τούτων βλ. PM IV, 316 εἰκ. 254α καὶ BSA 6 (1899/1900) 74 εἰκ. 16.

ριπιδοειδῶν (ὄστρέων) κεκλιμένων. Ἐπὶ τοῦ χείλους, μεταξὺ τῶν ἐφ' ἑκατέρας πλευρᾶς ταινιῶν, βραχυτάται ἐγκάρσιαι ταινίαι. Ἐσωτερικῶς τέσσαρες ταινίαι.

Ὑψος 0.053, διάμ. χεῖλ. (καθ' ὑπολογισμόν) 0.13—0.14.

Σχῆμα πιθανῶς ὡς τῶν ἐπομένων.

Τὸ κοσμητικὸν στοιχεῖον, τοῦ ὁποῦ ἢ ἐκ θαλασσίων ὄστρέων καταγωγή καθίσταται ἐμφανῆς ἐπὶ κύπελλου ἐκ Φαιστοῦ (Ann. n. s.1/2 (1939/40) 19 εἰκ.176), ἐνθυμίζει ζωηρότατα τὰ χρυσᾶ ἐλάσματα Evans P.T. εἰκ. 85 (ΥΜ III A).

68 (402). Κύπελλον μετ' ἐκροῆς συγκολληθὲν ἐξ 7 τεμαχίων ἑλλιπῆς μικρὰ μέρη. Πηλὸς τεφρός. Ἐπιφάνεια ὁμοιόχρωμος ἐστιλβωμένη.

Ὑψος 0.05, εἰς τὴν λαβὴν 0.063, διάμ. : βάσ. 0.044, χεῖλ. 0.126, μῆκος ἐκροῆς 0.045.

Τὸ σχῆμα ἔχει μυκηναϊκὰ παράλληλα μόνον εἰς τὸν παλαιότερον (ΥΕ II A) τύπον F 253, εἰς ὃν ὁμοῦ ἢ λαβὴ ἀνέρχεται κατακορύφως πολὺ ὑψηλότερον, εἰς τὴν μινωικὴν ὁμοῦ κεραμεικὴν ἐμφανίζονται καὶ ὑστερώτερα παραδείγματα, ὡς τὰ ἐκ Μιλάτου ΑΔ 6 (1920/21), Παράρτ. 156 εἰκ. 3 (τὸ τέταρτον ἐξ ἀριστερῶν πρβλ. καὶ τὸ δεύτερον) καὶ τὸ ἐκ Καρτεροῦ ΑΔ 11 (1927/28) 73 ἀρ.15 πίν.1,15 (ἀμφότερα III B : 1).

Ἀξιοσημεῖωτος ἢ πρὸς τὰ τεφρὰ μινύεια συμπωματική ὁμοιότης, ὡς ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς ἐστιλβωμένης ἐπιφανείας.

Πιθανὴ χρονολόγησις ΥΜ III A.

69 (262) (Πίν. 24δ). Κύπελλον ὁμοῖον βαθύτερον, οὐτινος συνεκολλήθησαν τρία μικρὰ τεμάχια, ἑλλιπῆς δύο μικρὰ μέρη ἄνω. Χεῖλος λοξῶς ἐξέχον ἐκροὴ μᾶλλον ἀνερχομένη. Χρωματισμένον ὄλον (πλὴν τοῦ πυθμένος τῆς βάσεως) διὰ βαθυκαστανοῦ ἀπελεπισμένου μέρη τινά. Ἐπὶ τοῦ χείλους (καὶ τῆς ἐκροῆς ἐν συνεχείᾳ), συστάδες 6-8 ἐγκαρσίων γραμμιδίων δι' ἐπιθέτου λευκοῦ χρώματος.

Ὑψος 0.061 εἰς τὴν λαβὴν 0.084, διάμ. : βάσ. 0.048, χεῖλ. 0.132, μῆκος ἐκροῆς 0.036.

Βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμόν.

70 (255) (Πίν. 24 α, η). Κύπελλον ὁμοῖον συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων, ἑλλιπῆς δύο μικρὰ μέρη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανομέλαν, εἰς πολλὰ μέρη ἀραιοῦ ἢ ἐξιτήλου, ὥστε νὰ καθίσταται ξανθοκάστανον, πολύποδος ἐσωτερικῶς, κατὰ δὲ τὴν περιφέρειαν βλαστοειδῶν καμπυλῶν (αἵτινες συνεχίζονται μικρότεραι, οἰοῦνται ἀτροφουσαι, καὶ ὑπὸ τὴν ἐκροὴν) συστρεφομένων ἄνω πρὸς τ' ἀριστερά, ἐνθα συνεχεῖνται μὲ τὰς σκιαζούσας ταύτας τρεῖς λεπτοτέρας γραμμάς.

Ὑψος 0.067, εἰς τὴν λαβὴν 0.092, διάμ. : βάσ. 0.043, χεῖλ. 0.135.

Περὶ τοῦ σχήματος βλ. ἀριθ. 68. Ὁ πολύπους πλησιάζει πρὸς τὸ μοτ. 21, 4 (III A : 2π). Τὰ βλαστόσχημα ἐπανευρίσκονται ἀνεστραμμένα ἐπὶ λάρνακος ἐκ Κρήτης ΑΔ 4 (1918) 79 εἰκ. 23 (χρονολογουμένης III B : 1) προσεγγίζουσι δὲ πρὸς τὸ μοτ. 25, 18 (III A : 2 καὶ III C : 1).

Πιθανὴ χρονολογία III A : 2.

71 (411) (Πίν. 24θ). Σκύφος μόνωτος συγκολληθεὶς ἐκ τεμαχίων ἑλλιπῆς μέρος κάτω καὶ μικρὸν ἄνω. Ζεῦγος ἐγγαράκτων αὐλακώσεων ὑπὸ τὸ ἄνω ἰδιαιτέρας διαμορφώσεως χεῖλος. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὄχροπρασινὴ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, τὸ πλεῖστον ἐξω καὶ ἐξ ὀλοκλήρου ἔσω ἐξιτήλου,

καταλιπόντος καστανόφαια ἴχνη, καμπύλων τριγώνων σχηματιζομένων διὰ πλήρους φυλλοσχήμου γραμμῆς πλαισιουμένης ἑκατέρωθεν ὑπὸ λεπτοτέρας γραμμῆς κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀριθ. 29 τριγώνων μὲ ὁμοίαν συστάδα καμπύλων γραμμιδίων κατὰ τὰς γωνίας. Χεῖλος ἀμφοτέρωθεν περιγεγραμμένος. Ἐσωτερικῶς ἄνω ζεῦγος λεπτῶν ταινιῶν, τρεῖς ἄλλαι χαμηλότερον καὶ πλήρης κύκλος ἐν τῷ κέντρῳ.

Κατὰ τὸ σχῆμα (F 283, III A : 2 [—B]) πρβλ. BM C 620 καὶ CV Danemark II 55 (54) 16 (Ρόδου).

Ἦς πρὸς τὴν διακόσμησιν πρβλ. ἀριθ. 29. Τὸ παρὸν διαφέρει κατὰ τὰς παχυνόμενας καμπύλας, ὁμοιάζον εἰς τοῦτο πρὸς τὸ ἐκ Παλαικάστρου τεμαχίον BM A 726,1 (εἰκ. 159 ἄνω μέσον) (ἐνταῦθα Σχ ε δ. 11) καὶ κατατασσόμενον ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀρχαιότεραν παραλλαγὴν (mot. 24β, YM III A : 1).

Πρβλ. καὶ ἀριθ. 94.

Ἦστε ὁ σκύφος χρονολογητέος YM III A : 1/2.

A

Σχ ε δ. 11. Ἦστρακον ἐκ Παλαικάστρου

(=BM A 726,1 εἰκ. 159)

72 (304) (Πί ν. 24ζ ἀριστερά). Σκύφος ὁμοῖος ἀκέρατος. Χεῖλος ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω ἐξογκούμενον μὲ ζεῦγος ἀυλακώσεων ἔξω. Πηλὸς ἀσυνήθως βαρῦς. Χρωματισμένος ἐξωτερικῶς ἀμελῶς δι' ἀμαυροῦ μέλανος χρώματος.

Ἦψος 0.059, διάμ.: βάσ. 0.044, χεῖλ. 0.135.

Περὶ τοῦ σχήματος βλέπε τὸν προηγούμενον ἀριθμόν.

73 (410) (Πί ν. 25γ). Σκύφος ὁμοῖος συγκολληθεὶς ἐκ 13 τεμαχίων, ἑλλειπῆς μέρη τινά. Χεῖλος ὡς τοῦ προηγούμενου. Πηλὸς καστανόφαιος. Χρωματισμένος ὅλος δι' ἀμαυροῦ μέλανος κατὰ τόπους πορφυρίζοντος. Τὸ χρῶμα δὲν ἔχει « πιάσει » κατὰ τὴν βάσιν καὶ μικρὸν μέρος ἐν συνεχείᾳ ὑπὲρ αὐτήν.

Ἦψος 0.067, διάμ.: βάσ. 0.044, χεῖλ. 0.142.

74 (409) (Πί ν. 25β). Σκύφος ὁμοῖος συγκολληθεὶς ἐξ 8 τεμαχίων· ἑλλείπουν μικρότερα μέρη. Πηλὸς καστανόφαιος. Χρωματισμένος ὅλος διὰ καστανοπορφυροῦ κατὰ τόπους μελανωτέρου.

Ἦψος 0.065, διάμ.: βάσ. 0.041, χεῖλ. 0.15.

Βλ. ἀριθ. 71.

75 (408). Σκύφος ὁμοῖος συγκολληθεὶς ἐκ 15 τεμαχίων, ἑλλειπῆς κατὰ τι. Χρωματισμένος δι' ἀμαυροῦ μέλανος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει « πιάσει » καλῶς ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας, εἰς τινα δὲ σημεῖα ἔχει φθαρῆ.

Ἦψος 0.065, διάμ.: βάσ. 0.041, χεῖλ. 0.145.

76. Μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου (πρόχου πιθανῶς) τὸ κάτω μέρος περιλαμβάνον καὶ τὴν βάσιν. Πηλὸς ροδόφαιος. Ἐπιφάνεια μελόχρους, ἐστιλβωμένη, κατὰ μέγα μέρος ἐφθαρμένη. Διακόσμησις δι' ἀνοικτερόθρου, ἐκ τῆς ὁποίας σφύζεται ταινία ἀμέσως ὑπὲρ τὴν βάσιν.

Μέγ. Ἦψος 0.13, διάμ.: βάσ. 0.035, πάχος τοιχωμάτων 0.0025.

77. Χονδροειδοῦς κλειστοῦ ἀγγείου ἀντίστοιχον τμήμα. Πηλὸς κεραμόχρους ἀκάθαρτος. Ἐπιφάνεια τεφροπρασίνη.

Μέγ. ὕψος 0.038, διάμ.: βάσ. 0.056, πάχος τοιχωμάτων 0.005—0.006.

78. Μεγάλου κλειστοῦ ἀγγείου τεμάχιον. Πηλὸς ἰοκάστανος μετέφροπρασίνης ἀποχρώσεις, ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια ἀνώμαλος ἐκ ξένων σωματιδίων.

Διαστ. 0.135 × 0.105, πάχος τοιχωμάτων 0.012—0.0145.

79. (437). Τριώτου πιθανῶς τὸ κάτω μέρος περιλαμβάνον τὴν βάσιν, ὡς καὶ τμήμα παρὰ τὸν ὄμον σῶζον μέρος τῆς πλαστικῶς διαμορφουμένης συμφύσεως τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς καθέτου ταινιοσχῆμου ἀδλακωτῆς λαβῆς. Πηλὸς τεφρὸς, πρὸς τὰ ἔξω κεραμόχρους. Ἐπιφάνεια τὸ πλεῖστον κατεστραμμένη μετὰ τοῦ ὄχρου ἐπιχρίσματος. Πιθανῶς ἀπίοσχημον.

Μέγ. ὕψος 0.078, διάμ. βάσ. 0.061, πάχος τοιχωμάτων (κάτω) 0.005—0.006.

80. Τμήμα τῆς βάσεως πυξίδος πιθανώτατα, ἐλαφρότατα κοιλούμενον. Πηλὸς ροδόφαιος. Ἐπιφάνεια κακῶς διατηρουμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἐν μέρει ἀπελεπισμένου, τριῶν ὁμοκέντρων καὶ τετάρτης πλατείας ταινίας κατὰ τὴν κάμψιν τῶν τοιχωμάτων.

Μέγ. ὕψος 0.022, διάστ. 0.0125 × 0.05, διάμ. (καθ' ὑπολογισμόν) 0.20 περίπου.

Ἐὰν πρόκειται πράγματι περὶ πυξίδος, τότε αὕτη εἶναι ἡ μοναδικὴ ἐκ τοῦ τάφου. Σύγχρονον πυξίδα καὶ καλύμματα βλ. Palaik. 95—97 (εἰκ. 79, 80 α,β,). Περί μινωικῶν πυξίδων γενικώτερον πρβλ. E. H. Dohan, A Late Minoan Pyxis, The Museum Journal 23 (1932) 55 - 59.

81 (431) (Πίν. 25ι). Κρατῆρος τεμάχια περιλαμβάνοντα τὸ ὀριζοντίως ἐξέχον χεῖλος. Πηλὸς κεραμόχρους. Ἐπιφάνεια ὄχροκιτρινὴ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανερυθροῦ μετὰ ἄλυσιν παχέων κεκλιμένων σιγμοειδῶν περὶ τὸν λαιμὸν καὶ σειρᾶς φυλλοσχήμων ὑπὸ τὴν πλαστικὴν δῆλωσιν τῆς συμφύσεως τοῦ λαιμοῦ. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους συστάδες παχειῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν. Ὁ λαιμὸς χρωματισμένος ἐσωτερικῶς.

Διάμ. (καθ' ὑπολογισμόν) 0.23—0.265, πλ. χεῖλ. 0.016.

Τὸ τεμάχιον ἀνήκει ἀσφαλῶς εἰς κρατῆρα μετὰ λαιμοῦ τοῦ τύπου τῶν ἀριθ. 1—4.

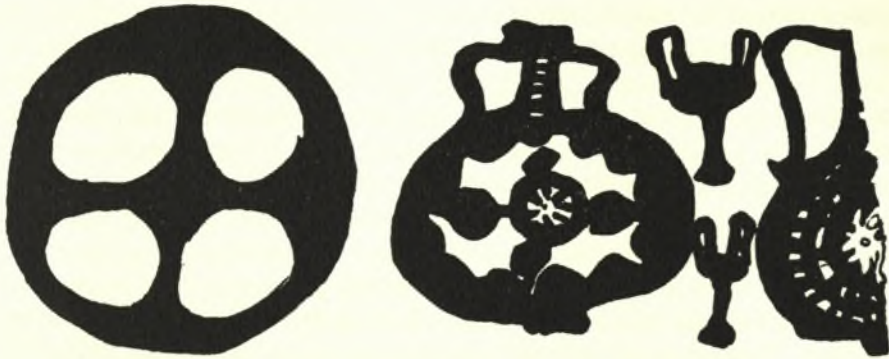
Ὅμοιαν σειρὰν σιγμοειδῶν περὶ τὸν λαιμὸν φέρει κρατῆρ ἐκ Συρίας (Syria 9 (1928) 21 ἀρ. 11 πίν. 18 = Stubbings ἔ.ἀ. 60. εἰκ. 15β (YE III A : 1 βλ. καὶ ἀριθ. 2) ἀνευρίσκεται δὲ καὶ ἐπὶ συγχρόνων ἀρτοσχήμων ἐκ Κρήτης (A. Evans, The Tomb of the Double Axes εἰκ. 23 καὶ πίν. 2).

Πιθανὴ χρονολόγησις YM III A : 1.

82 (419) (Πίν. 25ε, Σχεδ. 12, 13). Κρατῆρος τμήμα ἄνω συγκολληθὲν ἐκ 5 τεμαχίων. Πηλὸς τεφρὸς ἔσω, κεραμόχρους πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια ὄχροκιτρινὴ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανερυθρὸν ζώνης, ὀριζομένης ἄνω ὑπὸ παχείας κυματοειδοῦς γραμμῆς, διαφόρων ἀντικειμένων, ἀγγείων κυρίως, δεξιὰ τῆς σωζομένης λαβῆς, ἀριστερὰ δὲ ταύτης σπείρας μετὰ κυματοειδεῖς ἀποφύσεις. Τὴν πλατεῖαν ταινιοσχημον λαβὴν κοσμεῖ ἐπίσης διπλῆ ἀντικόρυφος κυματοειδῆς ταινία.

Μέγ. ὕψος 0.145, διάμ. χεῖλ. (καθ' ὑπολογισμόν) 0.246.

Μοναδικὸν ἐκ τοῦ τάφου παράδειγμα κρατῆρος ἄνευ λαιμοῦ, καθαρῶς μυκη-

Σχεδ. 12. Ἡ διακόσμησις τῆς κυρίας ζώνης τοῦ κρατῆρος ἀρ. 82

ναϊκοῦ σχήματος (F 7 YE III A : 2π) ἰδιαίτερος συχνοῦ ἐν Κύπρῳ²¹ προσεγγίζον μᾶλλον πρὸς τὸ ἐκ Κουρίου BM C 391 (= Εἰς. C. εἰκ. 127, JHS 21 (1901) 111, εἰκ. 6 καὶ JdI 26 (1911) 233, (εἰκ. 16).

Σχεδ. 13. Σπείρα ἀριστερὰ τῆς λαβῆς τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος

Μοναδικὴ ἐν ὄλῃ τῇ μυκηναϊκῇ κεραμεικῇ εἶναι καὶ ἡ διακόσμησις²². Ἀπλουστέρα φαίνεται ἡ ἀριστερὰ τῆς λαβῆς σπείρα μὲ τὰς πρὸς τὰ ἔσω κυματοειδεῖς προεξοχάς· ἐμφανῆς σχηματοποιήσις πλοκάμου πολυποδος μετὰ τῶν μυζητήρων.

Τὸ ἀμέσως δεξιὰ τῆς λαβῆς ραβδόσχημον παραμένει δυσερμηνευτον. Ὁ ἐν συνεχείᾳ τροχὸς εἶναι γνωστὸς ὡς κοσμητικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ μυκηναϊκῇ κεραμεικῇ (mot. 17, 11 εἰδικῶς), βοηθητικὸν ὁμως κατὰ τὸ πλεῖστον, οὐδέποτε δὲ εἰς τοσοῦτον μέγεθος, εἰμὴ μόνον ὡς κεντρικὸν στοιχεῖον τῆς κύκλω διατεταγμένης διακοσμήσεως παγουροσχημῶν (βλ. π.χ. CV Great Britain I 20,5).

Ἄμεσως πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ τροχοῦ εἰκονίζεται ἀκριβῶς ἀγγεῖον τοῦ ἰδιαίτερος ἀγαπητοῦ εἰς τὴν Ἀνατολὴν μάλιστα δὲ τὴν Κύπρον εἶδους τούτου. Τὸ παριστάμενον τάσσεται ἀκριβέστερον εἰς τὸν τύπον F 188 (III A : 2π) ἀπαντῶντα καὶ εἰς τὴν μινωικὴν κεραμεικὴν· βλ. π.χ. PM IV 353 (εἰκ. 297 α) καὶ μάλιστα II,1, 215 εἰκ. 121 9c ἐκ Παλαικάστρου²³ μὲ παρεμφερῆ διακόσμησιν.

21. Εἰς τὰ δύο ὑπὸ τοῦ Furumark σημειούμενα ἑλλαδικὰ παραδείγματα πρόσθετος καὶ τὸ ἐκ Μυκηνῶν ΠΑΕ 1951, 220 εἰκ. 23.

22. Ἀγγεῖα παριστῶνται καὶ ἐπὶ (συγχρόνου) τεμαχίου ἐκ Κύπρου μὲ παράστασιν ἄρματος (Εἰς. C. 9 εἰκ. 65, 1076 = BM C 339 = Furumark 435-6 εἰκ. 75) κατέχοντα ὁμως ἐκεῖ τὴν θέσιν παραπληρωματικῶν. Ἔτι μᾶλλον δευτερεύουσαν θέσιν καταλαμβάνουν ἐπὶ ὀλίγων μινωικῶν διακοσμήσεων (αὐτ.). Ἀγγεῖα εἰκονίζονται ἐνίοτε ἐπὶ μινωικῶν σφραγίδων (PM I, 197 εἰκ. 145, 716 εἰκ. 539c, 124 εἰκ. 93a, Matz ἔ.δ. πίν. 12, I καὶ 19 5β, 68a. 8c) συχνότατα δὲ ἐπὶ καππαδοκικῶν (H. de Génouillac, Céramique Cappadocienne I, Paris 1926, 46-60), πρὸς ἃς ὁμως δὲν φαίνεται ὑπάρχουσα συνάφεια.

23. Ἄλλα παραδείγματα ἐκ Παλαικάστρου, BSA 9 (1902/3) 316 εἰκ. 15 καὶ Palaik. 85 εἰκ. 67.

Ἐτερον παγουρόσχημον (σφζόμενον κατὰ τὸ ἥμισυ) εἰκονίζεται εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ τεμαχίου, ἢ διακόσμησις δὲ τούτου προσεγγίζει πολὺ πρὸς τὴν ἐπὶ ὁμοιοσχήμου ἐκ Παλαικάστρου Palaik. 85 εἰκ. 67 (YM III A : 2), καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ Ἑραίου τοῦ Ἄργου C. Blegen, Prosymna I, Cambridge 1937, ἐγχρωμος πίναξ VIII καὶ τῶν ἐκ Κύπρου Exc. C. εἰκ. 71, 948 (πρβλ. 959, 949 καὶ 133, 56) καὶ E. Sjöqvist, ἔ. ἄ. πίν. 5 καὶ 35,3.

Ἐν ᾧ ὅμως ἡ δυάς αὕτη τῶν παγουροσχημῶν μᾶς προσεγγίζει πρὸς τὴν Ἀνατολήν, αἱ μεταξὺ αὐτῶν εἰκονιζόμεναι καθαραιδεῖς κύλικες δὲν εἶναι γνωσταὶ εἰ μὴ μόνον ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι (F 272 καὶ 273).

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν καθ' ἕκαστα στοιχείων ἡ ὅλη παράστασις εἶναι μοναδική καὶ χωρὶς ἔστω καὶ μακρινὰς ἀναλογίας πρὸς γνωστὰ παραδείγματα. Μόνον ἡ παράστασις μήτρας ἐκ Παλαικάστρου (AE 1900, 27-50 πίν. 3, 1²⁴) παρουσιάζει ἱκανοποιητικὴν ἀναλογίαν καὶ θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν παριστωμένων. Οὕτω ἐπανευρίσκεται ἐκεῖ ὁ τετρασκελὴς μέγας τροχὸς—εὐχερῶς ταυτιζόμενος ὡς ἡλιακὸς δίσκος ἐκ τῶν περιβαλλουσῶν αὐτὸν τριγωνικῶν ἀκτίνων—δεξιὰ δὲ παρίσταται γυνή(;) κρατοῦσα πρὸ αὐτῆς μήνην(;)

Τὸ δυσδιάγνωστον καὶ ὀπωσδήποτε χωρὶς βεβαιότητα²⁵ ἐρμηνευόμενον σύνολον τοῦτο εὐχερῆς ἦτο νὰ ἐκληφθῆ ὡς εἰκονίζον παγουρόσχημον ἄγγειον καὶ ν' ἀποδοθῆ ἀναλόγως.

Μόνον τὸ πρὸς τ'ἀριστερὰ σύνολον, ἐνθυμίζον κάπως τὸ κηρύκειον, δὲν ἔχει ἀντίστοιχόν τι ἐπὶ τῆς μήτρας—ἄλλωστε δὲν ὑποτίθεται ὅτι κατ'ἀνάγκην ὑφίσταται ἀντιγραφή ταύτης ἐπὶ τοῦ ἄγγείου, ἀλλὰ σημειοῦται μόνον ἡ παρουσία στοιχείων, τὰ ὁποῖα βεβαίως καὶ ἀλλαχόθεν θὰ ἦσαν γνωστὰ εἰς τὸν ἀγγειογράφον—ὀπωσδήποτε δὲ παραμένει ἀνερμήνευτον. Ἡ ἐκ τῆς μεθ' ὑψωμένων χειρῶν θεᾶς καταγωγὴ τοῦ καὶ τολμηρὰ καὶ ἐξεζητημένη φαίνεται.

Πρέπει πάντως νὰ ὑπομνησθῆ ὅτι ἡ τοσάκις σημειωθεῖσα στενὴ συνάφεια τῶν ἀγγείων τῆς Καρπάθου πρὸς τὴν γειτονικὴν ἀνατολικὴν Κρήτην, καὶ μάλιστα τὸ διὰ τὴν ἀντίστοιχον περίοδον ἰδιαίτερος γνωστόν Παλαικάστρον, ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι καὶ ἡ πρὸς τὴν μήτραν συγγένεια δὲν εἶναι ἴσως συμπτωματικὴ. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου πως καὶ ἐμμέσου τρόπου δανεισμοῦ ὑπηνίχθην ἀνωτέρω. Προσθετέον δὲ ὅτι εἰς τὴν εἰς ἀγγεῖα μετατροπὴν τῶν συμβόλων συνέδραμεν ἀσφαλῶς καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀντιστοίχου σχήματος ἀγγείων εἰς λατρευτικὰς πράξεις²⁶.

Ἐκ τοῦ σχήματος ὁ κρατῆρ χρονολογητέος YE III A : 2 π.

83 (279) (Πίν. 25 α). Ἀμοφορίσκος εὐρύστομος (πιθοειδῆς) ἀποκεκρουμένος

24. Ἐξ οὗ καὶ M. Nilsson, *Geschichte der griechischen Religion I* (βλ. σημ. 17) 282 εἰκ. 141. Βλ. καὶ L. Milani, *Studi e materiali I*, Firenze 1899, 175-186 καὶ Σ. Ξανθοῦδίδην (τὸ δεύτερον) AE 1903, 187-200, θεωροῦντα κρητικὴν τόσον τὴν μήτραν ὅσον καὶ τὴν σχετικὴν λατρείαν.

Ἡ μήτρα εἰς νέαν ὠραίαν φωτογραφίαν ἐν C. Zervos *L'art de la Crète*, Paris 1956, εἰκ. 744 (καὶ 745).

25. Πρβλ. καὶ Nilsson ἔ. ἄ. 280.

26. Πρβλ. τὴν ἀπεικόνισιν ἀγγείων ἐπὶ δυάδος βωμῶν τῆς Ρέας ταυροβόλου ἐν Ἀττικῇ (βλ. I. Σβορώνος, *Τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον*, Ἀθήναι 1911, 474-484 πίν. 80 [EM 1746-1747] μετὰ τὴν παλαιότεραν βιβλιογραφίαν ἐν σημ. 1· πρόσθετες νῦν καὶ IG II² 4841, 4842), ὅπου ἀσφαλῶς τὸ «τελετῆς συνθήματα κρυπτά» τοῦ ἐπιγράμματος εἰς ταῦτα ἀναφέρεται.

τὴν ἑτέραν τῶν λαβῶν. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὄχροκιτρινὴ ἐστιλβωμένη με μεγάλας λοξὰς ρωγμὰς (σκασίματα). Διακόσμησις δι' ὑπερύθρου κυκλικῶν κηλίδων, ἀκανονίστου τετρασκελοῦς (swastika) καὶ κύκλου μετὰ στιγμῆς ἄνω, ζεύγους ἀτάκτων, ὀριζοντίων καὶ ἄλλων καθέτων καὶ βοστρυχοειδῶν γραμμῶν.

*Υψος 0.09, διάμ.: βάσ. 0.032 κοιλ. 0.082, χεῖλ. 0.065.

*Ὅμοιον ἀγγεῖον μικρῶν διαστάσεων δὲν γνωρίζω ἀλλαχόθεν. Τὸ σχῆμα ἀνευρίσκεται ἐπὶ τριῶτων. Πολὺ ὀλιγότερον δύναται νὰ καταταχθῆ εἰς ὀρισμένους τύπους ἢ διακόσμησις, τῆς ὁποίας ἡ ἀταξία καὶ μάλιστα ἡ ἀμέλεια καὶ ἀδεξιότης φαίνονται ἀποκλείοντα τὴν παρὰ τεχνίτου ἐκτέλεσίν της. Τοῦτο δὲ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐλαττωματικότητα τοῦ ἀγγείου καθιστᾷ πιθανὴν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τοῦτο εἴτε ἀρχήθεν προορισθὲν (εἰς τοῦτο συνηγορεῖ καὶ τὸ μικρογραφικὸν τοῦ σχήματος) εἴτε ἐκ τῶν ὑστέρων, λόγῳ τῶν ἐμφανισθέντων ἐλαττωμάτων, παραδοθὲν διεκοσμήθη ὑπὸ παιδός.

*Ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὸ ἀμελὲς τῆς διακοσμήσεως καὶ τὸ μικρογραφικὸν παρουσιάζει καὶ τὸ διττὸν ἀγγεῖον Εἰς. C. 34 εἰκ. 62, 1227 (= BM C 428).

84 (421) (Πί ν. 25 θ,ια). Τριποδικὴ βάσις ὑψηλὴ συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων ἐλλιπῆς μικρὰ μέρη. Οἱ πόδες ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς ἀποκοπῆς ἀπλῶς τῶν εἰς τ' ἀνοίγματα ἀντιστοιχούντων τμημάτων. Πηλὸς ὄχροπράσινος. Ὅμοιόχρους ἐστιλβωμένη ἐπιφάνεια. Διακόσμησις εἰς δύο ζώνας χωριζομένης διὰ γραμμῆς συνεχομένων σπειρῶν ἄνω καὶ τριγωνικῶν ὀστρέων ὑπ' αὐτάς ὡς καὶ πλοκαμοειδοῦς γραμμῆς, με στίγματα ἐντὸς τῶν ἀνοιγμάτων, ἐπὶ τῶν ποδῶν.

*Υψος 0.202, διάμ. : ἄνω 0.215-0.25, κάτω 0.30 περίπου.

*Ὅμοιαν ἀκριβῶς βάσιν δὲν γνωρίζω ἀλλαχόθεν· γενικὴ μόνον εἶναι ἡ συγγένεια πρὸς τὴν F336. Πρβλ. καὶ Furumark, Settlement 173-175²⁷. Ἄλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς διακοσμήσεως δὲν ἔχουν ἀκριβῆ ἀντιστοιχίαν. Αἱ διὰ τῆς ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ἐλαφρῶς καμπύλου, ἐφαπτομένης συνδεόμεναι σπεῖραι προσεγγίζουν μόνον πρὸς τὸ μοτ. 46,40 (III A : 1), ἐλλείπουν ὅμως τ' ἀλλαχού ἀπαντῶντα παραπληρωματικὰ τῶν γωνιῶν. Ἐπίσης καὶ τὰ τριγωνικὰ ὄστρεα τῆς κάτω σειρᾶς στεροῦνται τῶν πληρουσῶν τὰ διάκενα στιγμῶν τοῦ μοτ. 69 (YM II-III A). Ἡ πλοκαμοειδής, τέλος, γραμμὴ προδίδει τεχνοτροπίαν σημαντικῶς προγενεστέραν τοῦ συγγενοῦς μοτ. 53, 14, αἱ δὲ μετὰ τῶν πλοκάμων τῶν στιγμῶν—εἰς κανονικὴν ὅμως διάταξιν—ἀπαντοῦν καὶ ἐπὶ τῶν ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ ρυτῶν ἐκ Παλαικάστρου, Palaik. 50 εἰκ. 38,52 εἰκ. 40.

Βλέπε καὶ τὸν ἐπόμενον ἀριθμὸν.

Πιθανὴ χρονολογία YM III A : 1.

85 (422) (Πί ν. 25 η). Τριποδικὴ βάσις χαμηλὴ συγκολληθεῖσα πλήρης ἐκ 13 τεμαχίων. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια ὄχροπρασίνη ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανομέλανος, ἐν μέρει ἐξιτήλου, εἰς δύο ζώνας, ἄνω μὲν συστάδων κατακορύφων ὀριζομένων ἐκατέρωθεν ὑπὸ πλήρων καμπύλων γωνιῶν, κάτω δὲ πυκνῆς σειρᾶς παχέων Σ. Ἐπὶ τῶν ποδῶν συστάδες λεπτῶν δικαμπύλων, ὡς ἐπὶ τοῦ τριώτου ἀρ. 13 (Πί ν. 14 α, δ, ε)·

27. Σημειωτέα ἢ μέχρι τῶν γεωμετρικῶν χρόνων ἐπιβίωσις τοῦ σχήματος ἐν Κύπρῳ. Βλ. Swedish Cyprus Expedition I, 238 (40), 200 (91) πίν. 130, L420.40 καὶ 406.91. Πρβλ. καὶ 183 (42) πίν. 132, L402. 42. Βλ. καὶ ἀριθ. 85.

κατά την πρὸς τὸ ἄνοιγμα γωνίαν ἐνὸς τῶν ποδῶν καὶ ριπιδιοειδῆς συστάς ἀπλῶν καμπύλων.

Ὑψος 0.105, διάμ.: βάσ. 0.22 περίπου, χεῖλ. 0.13.

Πλησιέστερον παράλληλον τοῦ σχήματος (F336) τὸ ἐκ τοῦ ἀγγειοπωλείου τῶν Ζυγουριῶν (C. Blegen, *Zygouries*, Cambridge Mass. 1928, 149 : 3 εἰκ. 138) μὲ διακόσμησιν ἀπλῶν ταινιῶν ²⁸.

Ἐκ τῶν κοσμητικῶν στοιχείων μόνον αἱ συστάδες γραμμῶν μεταξὺ καμπύλων ὀρίων τῆς ἄνω ζώνης ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ μοτ. 65,7 (IIIA : 2). Πρὸς δὲ τὰ σιγμοειδῆ τῆς κάτω ζώνης πρβλ. τὰ (ἀντίστροφα) Ζ ἐπὶ τοῦ ἐκ Κνωσοῦ τεμαχίου BM A731 (ΥΜ IIIA : I, Furumark 385 σημ. 4). Περὶ τῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν δικαμπύλων τέλος βλ. ἀριθ. 13.

Ἀναλογίας ὡς σύνολον (διαφέρουσα μόνον κατὰ τὸ πρὸς τὰ κάτω ἐξέχον χεῖλος) παρουσιάζει ἡ ἐν ΑΕ 1895, 257-258 πίν. 10, 10 (YE IIIA 2) βάσις, μὲ παχὺ ἐπίσης περιγραμμά καθ' ὄλον τὸ μήκος τῆς κάτω παρυφῆς καὶ σειρὰν Ν ἐπὶ τοῦ χεῖλους.

Πιθανὴ χρονολόγησις YE IIIA : 2.

86 (420) (Πίν. 25δ, ζ). Τριποδικὸς λέβης μετὰ καλύμματος συγκολληθεὶς ἐκ τεμαχιῶν, ἑλλιπῆς μέρος τοῦ σώματος, ὡς καὶ τοῦ καλύμματος. Πηλὸς τεφροπράσινος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνῃ ἐστιλβωμένη. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, τὸ πλεῖστον ἀραιοῦ ἢ ἐξιτήλου, ἐπὶ μὲν τοῦ καλύμματος (Πίν. 25ζ) συστάδων γραμμῶν καὶ δικτυωτῶν τριγώνων, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος μικρῶν ὀρθογωνίων εἰς τετραπλῆν σειρὰν, πληρουμένων ἐναλλάξ στιγμῶν καὶ συστάδων γωνιῶν ἀνοικτῶν κάτω.

Ὑψος 0.177 μετὰ τοῦ καλύμματος 0.203 εἰς τὴν λαβὴν 0.27, διάμ.: βάσ. 0.056, κοιλ. 0.20, χεῖλ. 0.089, καλύμματος 0.106.

Ὁμοίωτατον κατὰ τὸ σχῆμα τὸ Απν. 13/14 (1930/31) 265 εἰκ. 10, ἐκ Ρόδου, ὄθεν καὶ ἄλλα ὅμοια προέρχονται ²⁹, ὥστε τὸ σχῆμα θεωρητέον ἀσφαλῶς ροδιακόν. Τοῦτο φέρει δύο σειρὰς τριγώνων ἐπὶ τοῦ σώματος, ὁμοίας πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ δημοσιευομένου. Παράλληλον τῆς διακοσμήσεως τοῦ σώματος δὲν ἔχω ὑπ' ὄψει μου. Ἀναλογίαν μόνον παρουσιάζει ἡ διακόσμησις ἢ πληροῦσα τὸ σῶμα μεγάλων πτηνῶν ἐξ Ἐγκώμης καὶ Μυκητῶν (βλ. ἀριθ. 12). YE III A : 2. Βλ. καὶ τὸν ἐπόμενον ἀριθμόν.

87 (285) (Πίν. 25ε). Τριποδικὸς λέβης ὅμοιος συγκολληθεὶς ἐκ τεμαχιῶν μὲ ἐλαχίστας ἑλλείψεις. Πηλὸς καστανόφαιος. Ἐπιφάνεια μελόχρους ἀστίλβωτος. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ, τὸ πλεῖστον ἐξιτήλου, τριάδων γραμμιδίων καὶ κυματοειδοῦς ἐπὶ τοῦ καλύμματος, δικτυωτῶν δὲ τριγώνων ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος.

Ὑψος 0.173-0.18, μετὰ τοῦ καλύμματος 0.20, εἰς τὴν λαβὴν 0.257, διάμ.: βάσ. 0.066 κοιλ. 0.165, χεῖλ. 0.085 καλύμματος 0.102.

Περὶ τοῦ σχήματος βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμόν. Συγγενέστερα κατὰ μὲν τὸ

28. Ἐπιβίωσις τοῦ σχήματος (πρβλ. τὴν προηγούμενην ὑποσημείωσιν) δύναται νὰ θεωρηθῆ τὸ Swedish Cyprus Expedition I, 231, πίν. 130, L 417.128.

29. Βλ. Απν. 6/7 (1923/24) 205 εἰκ. 128, 250 εἰκ. 155, 256 εἰκ. 160, BM A 811 πίν. 10, G. M. A. Richter, *Handbook of the Greek Collection*, Cambridge Mass. 1953, 14 πίν. 3h., D. M. Robinson-C. G. Harcum-J. H. Iliffe, *Greek Vases in Toronto*, Toronto 1930, 30 ἀριθ. 23 (μὲ σχέδιον) πίν. 9, CV Danemark I πίν. 47, 1, 3, 7. Βλ. καὶ Stubbings ἑ.ά. 16, ὡς καὶ τὸν ἐπόμενον ἀριθμόν.

σχήμα τὸ ἐν Τορόντω, κατὰ δὲ τὴν διακόσμησιν τὸ ἐν Κοπεγχάγη (ἄνωτ. σημ. 29) μὲ δικτυωτὰ τρίγωνα ἐπὶ τοῦ καλύμματος.

88 (266) (Πί ν. 26ζ δεξιά). Βαθὺς κρατῆρ (στάμνος) μετ' ἐκροῆς, οὔτινος ἢ βάσις καὶ τμήμα ἄνω μετὰ τῆς ἐκροῆς καὶ τῆς ἐτέρας τῶν λαβῶν συνεκολλήθησαν ἐκ τεμαχίων. Πηλὸς τεφρὸς, κεραμόχρους πρὸς τὰς ἐπιφανείας. Ἐβαφῆς καὶ ἀκόσμητος.

Ὑψος 0.31, διάμ. : βάσ. 0.15, κοιλ. 0.305, χεῖλ. 0.185.

Πάντα τὰ ὅμοια μινωικὰ εἶναι ἀρχαιότερα· βλ. Clara Rhodos 10 (1941) 90 εἰκ. 37 (ΥΜ Ια, πρβλ. Furumark, Settlement 184), BSA 27 (1926/27) 281 πίν. 23, 34 (ΜΜ ΙΙβ), ΒΜ Α432 πίν. 6 (ΠΜ ΙΙΙ, πρβλ. καὶ Α 436), P. Demargne, Nécropoles de Mallia II (Études Crétoises VII), Paris 1945, 5 ἀρ. 8492 πίν. 29 καὶ 15 πίν. 34, Ι (ΠΜ. ΙΙΙ). Μικροτέρα εἶναι ἢ συγγένεια τοῦ σχήματος πρὸς τὸ F 66 (ἄνευ ἐκροῆς καὶ μὲ καθέτους λαβὰς).

Ἐκ τῶν ἀρχαιότερων πιθανῶς ἀγγείων τοῦ τάφου (ΥΜ ΙΙΑ : Ι).

89 (267) (Πί ν. 26ζ ἀριστερά). Ὅμοιος βαθὺς κρατῆρ ἀποκεκρουμένος μέρος τοῦ χείλους. Πηλὸς καὶ ἐπιφάνεια μελανότεφρος.

Ὑψος 0.32, διάμ. : βάσ. 0.155, κοιλ. 0.31, χεῖλ. 0.205.

90 (425) (Πί ν. 26ια ἀριστερά). Λεκάνη κολουροκωνική συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων· ἐλλεῖπει μικρὸν τοῦ πυθμένος. Πηλὸς καστανότεφρος, ὄχι πολὺ καθαρὸς. Ἐπιφάνεια ὠχροκιτρινὴ στοιχειωδῶς ἐστιλβωμένη. Ἐβαφῆς καὶ ἀκόσμητος.

Ὑψος 0.113, διάμ. : βάσ. 0.125, χεῖλ. 0.251-0.28.

Δὲν γνωρίζω ὅμοιαν. Πρβλ. ὅμως τὰ ὁμοίωσχημα κύπελλα ἐκ τοῦ παρά τὴν Κνωσὸν Μαύρου Σπήλιου, BSA 27 (1926/27) πίν. 23 (κάτω μέσον) V17 (ΜΜ ΙΙΙ)· βλ. καὶ V16, ΙΧΒ 13 (ΜΜ ΙΙΙ -ΥΜ Ι) καὶ 16 (ΜΜ ΙΙΙ πιθανῶς).

91 (424) (Πί ν. 26ια δεξιά). Λεκάνη ὅμοια συγκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων ἐλλιπὴς κάτω. Πηλὸς τεφρὸς ἀκάθατος, κεραμόχρους πρὸς τὰ ἔξω. Διακόσμησις ταινιῶν δι' ἐρυθροποῦ, τὸ πλεῖστον ἐξιτήλου. Ἐπὶ τοῦ χείλους ἐγκάρσιαι ταινίαι καὶ ταινία ὕψηλὰ ἔσω. Ὁ πυθμὴν μετὰ μέρους τῶν τοιχωμάτων ἐν συνεχείᾳ χρωματισμένος.

Ὑψος 0.105, διάμ. : βάσ. 0.155, χεῖλ. 0.253-0.282.

Βλ. τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν.

92 (286) (Πί ν. 26θ). Γάστρα χειροποίητος μετὰ ρωγμῶν ἀποκεκρουμένη δύο μικρὰ μέρη ἄνω. Ὅπῃ κατὰ τὸ κέντρον τοῦ πυθμένος. Πηλὸς τεφρὸς ἀκάθατος, κεραμόχρους πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιφάνεια ἀλείαντος.

Ὑψος 0.122, διάμ. : βάσ. 0.19-0.20, χεῖλ. 0.25, ὀπῆς 0.045.

Περὶ τῆς χρήσεως γαστρῶν, γνωστῶν καὶ ἐκ τοιχογραφιῶν, κατὰ τὴν μινωικὴν ἐποχὴν, βλ. Ι. Χατζηδάκιν ΑΕ 1912, 206 (πρβλ. καὶ αὐτ. εἰκ. 12). Πρβλ. καὶ τὸν ἐπόμενον ἀριθμὸν.

93 (424) Ἡθμὸς κυρτὸς ἀποκεκρουμένος. Αἱ ὀπαι ἔχουν ἀνοιγῆ ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς χονδρὸς μελανότεφρος.

Μεγ. ὕψος 0.066, διάμ. 0.103, ὀπῶν 0.009-0.010.

Ἡ ὁμοιότης τοῦ ἡθμοῦ τούτου πρὸς τὰ στόμια τῶν σημερινῶν ποτιστηρίων εἶναι ἐντυπωσιακὴ, τίποτε δὲ δὲν ἀποκλείει ν' ἀνήκεν εἰς παρόμοιον, καὶ ἀναλόγου χρήσεως, σκευός, ἂν μάλιστα ἢ παρουσία του συνδυασθῇ πρὸς τὴν ἀνωτέρω περιγραφομένην γάστραν.

Ἐκ τῆς τοποθεσίας Μακέλλι προέρχεται καὶ ὁμάς τεσσάρων ἀγγείων παραδοθέντων ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ τὴν αὐτὴν νεκρόπολιν (ἴσως ἀκόμη καὶ τὸν αὐτὸν τάφον), περιλαμβάνω εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην, ὥστε νὰ σχηματισθῇ κατὰ τὸ δυνατόν πληρεστέρα εἰκὼν τῆς ἐν Καρπάθῳ κεραμεικῆς κατὰ τὴν IIIA περίοδον.

94 (441) (Πίν. 26 γ, η). Ψευδόστομος ἀμφορεὺς ἐπὶ ποδός, ἀποκεκρουμένος μέρος τοῦ στομίου ἄνω καὶ μικρὸν τῆς ἀκμῆς τῆς βάσεως. Πηλὸς καστανότεφρος. Ἐπιφάνεια ὠχροπρασίνῃ ἐστιλβωμένη, λίαν βεβλαμμένη. Μικρὰ ὀπή (διατρηθεῖσα μετὰ τὴν ὀπτῆσιν) ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλως κυρτουμένου δίσκου τῶν λαβῶν. Διακόσμησις διὰ βαθυκαστάνου, κατὰ μέγα μέρος ἐξιτήλου, εἰς δύο ζώνας. Ἐπὶ μὲν τῶν ὤμων, ἐναντι τοῦ στομίου, διπλοῦν κυματοειδές, ὡς ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορίσκου ἀριθ. 30, συντετμημένον ἑκατέρωθεν τοῦ στομίου εἰς τὸν πυρῆνά του μετὰ τὸ περι αὐτὸ ζευγὸς γραμμῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος εὐρεῖα ζώνη μετὰ καμπύλα τρίγωνα σχηματιζόμενα καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ σκύφου ἀριθ. 71, πληρούμενα καμπύλων γραμμῶν πρὸς τὰς γωνίας καὶ ἐγκαρσίας κατευθύνσεως μικρῶν μνηοειδῶν εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν καταλειπόμενον χῶρον.

Ἵψος 0.233, διάμ. : 0.052, κοιλ. 0.172, δίσκου λαβῶν 0.043.

Τὸ σχῆμα, ἄνευ ἀκριβοῦς ἀντιστοιχίας εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν, προσεγγίζον τὸ F23 (τριῶτων, ὀλιγώτερον δὲ τὸ F165 καὶ F119 πρόχων, καὶ τὰ τρία IIIA : 1), ὁ σχηματισμὸς δὲ τῶν λαβῶν τὸν τύπον β τῆς IIIA : 1 περιόδου (Furumark εἰκ. 23).

Περὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων κυματοειδοῦς βλ. ἀρ. 30 (mot. 71c, YM IIIA 1), περὶ δὲ τῆς ἐπὶ τῆς κοιλίας διακοσμῆσεως (mot. 24b YM IIIA 1) βλ. ἀρ. 71. Πρβλ. εἰδικώτερον PM III 386 εἰκ. 258 καὶ BM A726, 1 (Παλαικάστρου).

Τὸ ἀγγεῖον χρονολογεῖται ἀσφαλῶς ὡς YM IIIA : 1.

95 (442) (Πίν. 26 ς). Ψευδόστομος ἀμφορίσκος ἐπὶ ποδός, ἐλλειπῆς μέρος τῆς κοιλίας. Ὁχρόλευκον ἐπίχρισμα ἐπὶ τῆς λίαν βεβλαμμένης ἐπιφανείας. Ἐκ τῆς διακοσμῆσεως σφύζονται ἴχνη μόνον τοῦ περιγράμματος τῶν λαβῶν κλπ.

Ἵψος 0.092, διάμ. : βάσ. 0.028, κοιλ. 0.08, δίσκου λαβῶν 0.021.

Τοῦ σχήματος δὲν ἀνευρίσκονται παράλληλα μεταξὺ τῶν μυκηναϊκῶν. Πιθανῶς YM IIIA : 1.

96 (443) (Πίν. 26 ε). Προχοῖσκη ἀκεραία μετὰ ραμφόστομον ἐκροήν. Πηλὸς κεραμόχρους. Ὁχροκίτρινον ἐπίχρισμα κατὰ μέγα μέρος βεβλαμμένον. Διακόσμησις διὰ καστανερύθρου πρὸς τὸ καστανὸν φολίδων μετὰ στιγμῆς ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ἵψος 0.061, διάμ. : βάσ. 0.0205, κοιλ. 0.059.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα πρβλ. Evans PT 513-4 εἰκ. 117, 6b. 66p. 79g καὶ H. Van Effenterre, *Nécropoles de Mirabelle (Études Crétoises VIII)*, Paris 1948, 54 ἀρ. 075 πίν. 28 (YM IIIB), βλ. καὶ 074 πίν. 12,

Ἡ διακόσμησις ταυτίζεται πρὸς τὸ μοτ. 70,2 (IIIA 1). Περὶ τοῦ φολιδατοῦ γενικώτερον βλ. εἰς ἀρ. 6.

Κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν πλησιέστερον παράδειγμα C. Blegen, Prosymna (II) εἰκ. 372, 851. Πρβλ. καὶ εἰκ. 110, 124. ΥΜ III A : 1.

97 (444) (Πίν. 26α, β, δ, ι). Μικρὸν πιθόσχημον (ἡ ὀδοντωτὴ διαμόρφωσις τοῦ λαιμοῦ καὶ αἱ ἐγκοπαὶ κατὰ τὴν βάσιν ἐγένοντο διὰ μαχαιριδίου μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν). Ἐπιφάνεια σαρκόχρους ἐστιλβωμένη, κατὰ τόπους βεβλαμμένη, μὲ λευκὰ ἴχνη ξένης οὐσίας. Διακόσμησις διὰ καστανοῦ πρὸς τὸ καστανέρυθρον, συμμετρικῶς διατεταγμένη κατ' ἄξονα κάθετον πρὸς τὴν ἐκροήν, πτηνῶν ἐντὸς φυτικού διακόσμου (ἀνθέων) ἐκατέρωθι ζατρικιοειδοῦς.

Μέγ. ὕψος 0.089, διάμ. : βάσ. 0.031, κοιλ. 0.072, λαιμοῦ 0.035.

Τὸ σφζόμενον φαίνεται ὅτι ἀπετέλει τὸ ἕτερον ἥμισυ διπλοῦ ἀγγείου ὁμοίου πρὸς τὸ σύγχρονον καὶ ἰσομέγεθες ἐκ Κνωσοῦ (Evans, Tomb of Double Axe s32-33 ἀρ. 6α εἰκ. 46) μετ' ἀναλόγου πως διακοσμῆσεως. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκ Θήρας BCH 46 (1922), 124 εἰκ.12, 13 καὶ πίν. 13 καὶ βλ. καὶ Gournia πίν. 9,9 10,26 καὶ (ἐγχρωμον) J. Τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας ἀνοιγμα δεικνύει τὴν θέσιν προσφύσεως τοῦ σωλήνος συνδέσεως πρὸς τὸ ἕτερον ἄγγειον τῆς δυάδος.

Ἡ ὄλη σύνθεσις ἀνάγεται ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἐπὶ τριώτου ἐκ τάφου τῆς Κνωσοῦ παράστασιν (BSA 47 (1952) 264(6) εἰκ. 10 καὶ 14, πίν. 56α). Τοῦ τεμαχίου τούτου ἡ ζωντάνια τῆς διακοσμῆσεως ἀποδίδεται, ὀρθῶς, εἰς ἐπίδρασιν (ἢ καὶ ἄμεσον μίμησιν) τῶν τοιχογραφιῶν. Εἰς τὸ αὐτὸ πρότυπον ἀποδοτέα, ἐκτὸς τῆς ἡμετέρας, καὶ ἡ παράστασις ἐπὶ μικροῦ τριώτου τοῦ τάφου XIX τῆς Ἰαλυσοῦ (Ann. 6/7 (1923/24) 130-131 ἀρ. 6 εἰκ. 50 καὶ 52. CV [Italia 19, 461] Rodi 2 πίν. 5, 2. Ἐτέρα παραλλαγή τῆς συνθέσεως καὶ ἐπὶ ζεύγους ἀρυβαλλοειδῶν ἐκ Φαιστοῦ, Mon. Ant. 14 (1904) 567-568 ἀρ. 25,26 πίν. 37,38 καὶ C. Zervos, L' art de la Crète, Paris 1956, εἰκ. 737, 738. Ὅμοιον δὲ πτηνὸν καὶ ἐπὶ τεμαχίου ἐκ Κνωσοῦ JHS 23 (1918/19) 198-199 εἰκ. 14 (ἄνω δεξιὰ, ΥΜ IIIA : 2). ΥΜ IIIA : 2.

Ὁ τάφος, ὡς ἐσημειώθη ἐν ἀρχῇ, περιεῖχε καὶ τὰ ἐξῆς μετάλλινα ἀντικείμενα, ὄπλα κυρίως (Πίν. 26ιβ) :

98, 99 (261) (Πίν. 26ιβ Α, Θ, Σχεδ. 14 ἄνω) (261). Δύο μολύβδινα μνηοειδῆ τεμάχια μὲ λοξῶς διερχομένην ὀπὴν καθ' ἑκάτερον τῶν τεμαχίων, ἐνθα σχηματίζεται ἐμφανῶς ταπεινὴ προεξοχή. Τοῦ μὲν πρώτου τὸ ἕτερον τῶν περάτων ἀποκεκρουμένον κατὰ τὴν προεξοχήν, τοῦ δὲ μείζονος ἡ ὀπή, εὐρυτέρα, ἀνοίγει χροανοσχῆμα πρὸς τὰ ἔξω.

Ἄρ. 98 : Μῆκος 0.106, μέγ. πάχος 0.018, διάμ. (εἰς τὰ πέρατα) 0.0115-0.0125.

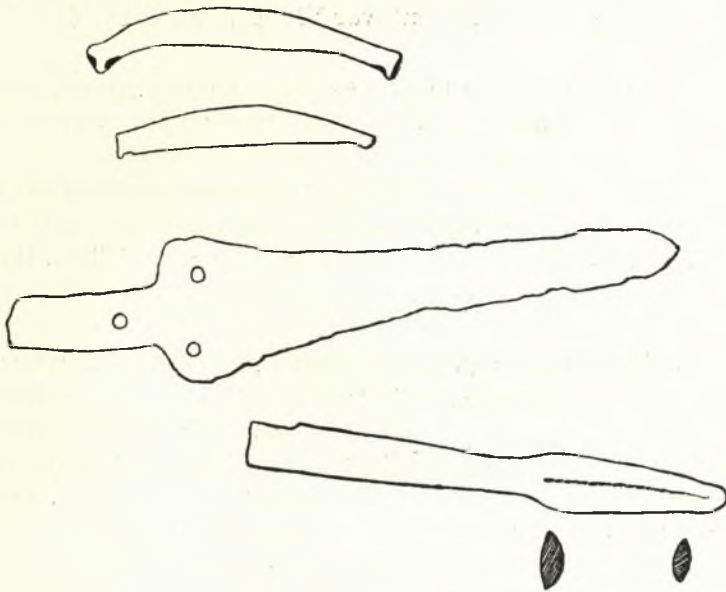
Ἄρ. 99 : Μῆκος 0.132, μέγ. πάχ. 0.019, διάμ. (ὡς ἄνω) 0.013-0.014.

Δὲν γνωρίζω τι ὁμοιον καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐρμηνεύσω τὴν χρῆσίν του.

100 : Ὅρθογώνιον ὀρειχάλκινον ἔλασμα, ἄνευ ἀκμῶν, ἀποκεκρουμένον τὸ ἕτερον τῶν περάτων.

Μέγ. μήκ. 0.054, πλ. 0.01, πάχος 0.007.

101 (257) (Πίν. 26ιβ Δ, Σχεδ. 15 κάτω). Ξίφος (έγχειρίδιον) όρειχάλκινον, άποκεκρουμένον τήν άκωκήν, συγκολληθέν έκ 4 τεμαχίων (εις τήν φωτογραφίαν έλλείπει

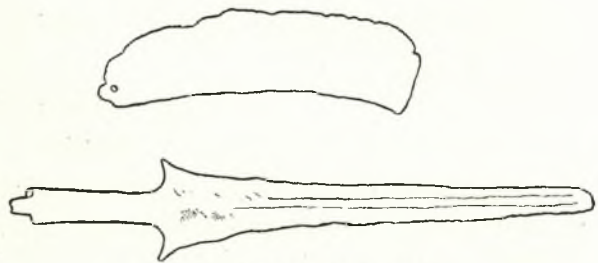

Σχ. 14. Χάλκινα όπλα και μολύβδινα άντικείμενα έκ τοϋ τάφου

τό άκρον τής λαβής). Λεπτόν ταπεινόν περιχέλωμα κατά τήν λαβήν και τό άνώτατον τμήμα τής αίχμής.

Μέγ. μήκος 0.032, λαβής μήκος (μέχρι τοϋ ήλου) 0.075, πλ. 0.019-0.021, αίχμής πλάτος 0.013-0.053, πάχ. 0.008-0.015.

Τοϋ τύπου Β κατά τήν κατάταξιν τοϋ Ν.Κ. Sandars, *The First Aegean Swords and Their Ancestry* AJA 65 (1961) 17-28 (περι τής διασποράς τοϋ τύπου βλ. ειδικώτερον σ. 27-28). Έκ τών όμοίων σημειώ : Τό έκ τοϋ VI βασιλικοϋ τάφου τών Μυκηναϊών (G. Karo, *Die Schachtgräber von Mykenai*, München 1930, 904 άρ. πίν. 95 και άρ. 747 πίν. 91), τό έξ Ίαλυσοϋ (Ann. 6/7 (1923/24) 199 εικ. 124) και τά έκ Κνωσοϋ (BSA 47 (1952) 255-256, 275 V (6) εικ. 12 πίν. 54c, προς τό τέλος τής ΥΜ II).

Σχ. 15. Ξίφος και μάχαιρα

102 (258) (Πίν. 26ιβ Ζ, Σχεδ. 14) μέσον. Έγχειρίδιον όρειχάλκινον συγκολληθέν πλήρες. Αδλάκωσις κατά μήκος τών άκμών (όφειλομένη ίσως άπλως εις όξειδωσιν).

Μήκ. 0.28. Λαβής : μήκ. 0.067, πλ. 0.021, μέγ. πάχ. 0.0035. Αίχμής : πλ. μέγ. 0.058, μέσον 0.023, πάχ. 0.0065-0.007.

Τοϋ τύπου Α, Sandars έ.ά.. Έκ τών όμοίων σημειωτέον ιδιαίτέρως τό έκ τής γειτο-

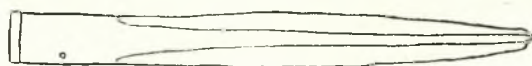
νικῆς πρὸς τὴν Κάρπαθον νήσου Σαρίας JHS 17 (1897) 67 εἰκ. 3 καὶ H. B. Walters, Catalogue of the Bronzes in the British Museum, London 1909, 6 ἀρ. 43. Βλ. ἀκόμη καὶ Karo ἔ.ἀ. ἀρ. 906 πίν. 95 (μῆκους 0.29) καὶ τὰ ἐκ Κνωσοῦ BSA 51 (1956) 95-96 καὶ 98 ἀρ. 6 (καὶ 7) εἰκ. 3 πίν. 15α (πιθανῶς ΥΜ Ιβ/II, ἀρ. 6. 81 - 83).

103 (259) (Πίν. 26ιβΓ, Σχεδ. 15 ἄνω). Μάχαιρα ὀρειχαλκίνη, ἀποκεκρουμένη κατ' ἀμφοτέρα τὰ πέρατα, σφύζουσα, ἀμφοτέρωθεν ἐξέχοντα, ἥλον στερεώσεως τῆς λαβῆς.

Μέγ. μῆκ. 0.18, πλάτος (μέγιστον) 0.043, πάχος 0.003-0.004.

Ὅμοια ἐκ τάφου τῆς Ἰαλυσοῦ μὲ δύο τρίωτα χρονολογούμενα πρὸς τὸ τέλος τῆς ΥΕ III A (2) περιόδου. βλ. Furtwängler-Löschke, Mykenische Vasen, 75 πίν. D ἀρ. 17 (τὰ ἀγγεῖα σ. 8 τάφ. IV, πίν. 3, 19.20). Τὸ σχέδιον καὶ παρὰ C. Torr, Rhodes in Ancient Times, Cambridge 1885, πίν. 3α.

104 (260) (Πίν. 26ιβ Η, Σχεδ. 15). Αἰχμὴ δόρατος ὀρειχαλκίνη ἀποκεκρουμένη μικρὸν τὴν ἀκωκὴν. Ἐπὶ τοῦ καυλοῦ, εἰς ἀπόστασιν 0.032 ἀπὸ τοῦ τέρματος, ζεῦγος

Σχεδ. 16. Αἰχμὴ δόρατος

ὀπῶν (διὰ τὴν διέλευσιν ἡλου στερεώσεως πρὸς τὸ δόρυ). Ὁ καυλὸς τερματίζεται εἰς ταπεινὸν δακτύλιον πλάτους 0.007.

Μῆκ. 0.325, διάμ. καυλοῦ 0.026, μέσον πάχος 0.013.

Ὅμοια αἰ ἐκ τάφων τῆς Κνωσοῦ, A. Evans, Tomb of the Double Axes 15 εἰκ. 12 καὶ JHS 47 (1952) 255-256, 271 III (14) καὶ 275 V (7) εἰκ. 12 πίν. 53β καὶ 51 (1956), 96 καὶ 98 ἀρ. 8 εἰκ. 4 πίν. 15α (πρβλ. ἀνωτέρω) καὶ ἡ ἐξ Ἰαλυσοῦ, Furtwängler-Löschke ἔ.ἀ. πίν. D 4 (= Torr ἔ.ἀ. πίν. 3 c).

105 (256) (Σχεδ. 16). Αἰχμὴ δόρατος ὀρειχαλκίνη ἀπεστομωμένη τὴν ἀκωκὴν. Ἐπὶ τοῦ καυλοῦ ζεῦγος ὀπῶν κατὰ τὸν ἄξονα τοῦ πλάτους τῆς αἰχμῆς καὶ εἰς ἀπόστασιν 0.021 ἀπὸ τοῦ ἄνω πέρατός του. Κολεὸς πεπιεσμένος.

Μῆκ. 0.20 (καυλοῦ 0.115), διάμ. 0.035.

Πρβλ. τὴν ἐξ Ἰαλυσοῦ Ann. 13/14 (1930/31) 344 εἰκ. 95.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΗΛΟΣ

Ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ κατανομήν τῶν ἀγγείων διδακτικὸν εἶναι νὰ παρατηρηθῇ κυρίως ἡ συνάφεια ἐκάστου χρώματος πρὸς ὠρισμένην προέλευσιν. Χαρακτηριστικὴ ἰδίᾳ τυγχάνει ἡ σύνδεσις τοῦ καστανοφαίου πρὸς τὰ ὑποτιθέμενα ἐγχωρίου κατασκευῆς ἀγγεῖα, πρὸς τὰ ὁποῖα κατὰ δεύτερον λόγον φαίνεται συνδεόμενος ὁ ἐσωτερικῶς τεφροῦ χρώματος πηλός, ὅστις ἀναλόγως τῆς ἀρχικῆς ἀποχρώσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ ὀπτήσεως κλίνει πρὸς τὸ καστανόφαιον ἢ τὸ κεραμόχρουν, συναπτόμενος εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν μὲ τὰ μινωικῆς κατασκευῆς ἀγγεῖα. Τὸ ἐρυθρωπὸν ἐμφανίζεται εἰς περιωρισμένον ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἐπὶ ἀναμφισβητήτως γνησίων μινωικῶν ἀγγείων. Ἐκ τῶν λοιπῶν χρωμάτων πηλοῦ τὸ πρασινότεφρον καὶ τὸ ροδόφαιον ἢ ροδόχρουν ἐμφανίζονται ἐπὶ μυκηναϊκῶν, ροδομυκηναϊκῶν κυρίως, ἀγγείων.

Τὸ ἀμαυρὸν ἐπίχρισμα (βλ. σ. 33 σημ. 3), ἐκτὸς ἑξ κεραμοχρῶν καὶ τεσσάρων ἐρυθρωπῶν, ἀπαντᾷ ἐπὶ δύο προσέτι ἀγγείων, ἐνὸς μὲ τεφρὸν (κεραμόχρουν πρὸς τὰ ἔξω) καὶ ἑτέρου μὲ καστανότεφρον πηλόν. Ὡστε ἡ χρῆσις τούτου περιορίζεται εἰς ἀγγεῖα κατασκευασθέντα ἐκ πηλοῦ ὠρισμένων ἀποχρώσεων καὶ εἰδικῶς κεραμόχρου — ἄλλοτε ἀνοικτοτέρας πρὸς τὸ ἐρυθρωπόν, σπανιώτερον δὲ σκοτεινότερας πρὸς τὸ τεφρὸν.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΙΣ

Προβαίνοντες εἰς ἐπισκόπησιν τοῦ τρόπου διακοσμήσεως θὰ πρέπει πρῶτον νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πεδίου τῆς διακοσμήσεως, ἥτοι τὸ τμήμα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου, ἐφ' οὗ ἐξαπλοῦται ἡ κυρία διακόσμησις (πρβλ. καὶ Furumark 171-173).

Γενικῶς κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους ἡ διακόσμησις καταλαμβάνει μείζονα ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἑκτασιν. Εἰς τρεῖς μάλιστα εἰδικὰς περιπτώσεις, ἐπιβιώσεις ἀρχαίων τρόπων, ἀπλοῦται αὕτη ἐλευθέρως σχεδὸν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου (ἀριθ. 22,26 καὶ 27)³⁰. Εἰς τρεῖς ἄλλας περιπτώσεις ἡ διακόσμησις καταλαμβάνει ἰδιαιτέρως ἐκτεταμένον τμήμα κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος (ἀριθ. 1,4 καὶ 21 Πί ν. 12 α,β, 13 α, 17 α,γ,ε).

Συνήθως ὁμοῦ ἐπὶ τῶν μινωικῆς τεχνοτροπίας ἀγγείων ὁ χῶρος οὗτος δὲν χρησιμοποιεῖται ἐνιαίως ἀλλὰ χωρίζεται διὰ συστάδος γραμμῶν καὶ ταινιῶν εἰς δύο ζώνας, ἧν ἡ μὲν περὶ τοὺς ὦμους, ἡ δὲ κατὰ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀγγείου (ἀριθ. 13,29,94 Πί ν. 14 α,δ,ε). Καὶ ἡ δευτέρα ὁμοῦ αὕτη κεκοσμημένη ζώνη ταχέως ἐγκαταλείπεται, τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος καταλαμβανομένου ὑπὸ ἀκοσμητῶν ζωνῶν μεταξὺ περιθεουσῶν ταινιῶν καὶ γραμμῶν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ φέρων τὴν διακόσμησιν χῶρος, εὐρύτερος κατ' ἀρχάς (ἀριθ. 2, 12, 5, 6, 34, 57 καὶ 43 Πί ν. 13 β-δ, 14 β,γ) περιορίζεται βαθμηδὸν εἰς στενὴν μεταξὺ τῶν λαβῶν ζώνην (ἀρ. 3, 7, 8, 9, 25 καὶ γενικῶς ἐπὶ τῶν κυπέλλων καὶ κυλικῶν).

Ἐν τούτοις καὶ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς δευτέρας ζώνης ἡ περιοριζομένη οὕτω κατὰ τοὺς ὦμους διακόσμησις ἐξακολουθεῖ διατηροῦσα τάσεις ἐξαπλώσεως ἐκδηλουμένης εἴτε διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ κοσμουμένου χώρου καὶ ἐπὶ μέρους τῆς κοιλίας (ἀριθ. 5, 6, 7, 32 Πί ν. 13 γ,δ,ε ἀριστερά), εἴτε διὰ τῆς εἰς διπλὴν σειρὰν ἀναπτύξεως τῶν κοσμητικῶν στοιχείων (ἀριθ. 3 καὶ 33 Πί ν. 12δ, 20δ).

Ὁ βαθμιαίος οὗτος κατ' ἑκτασιν περιορισμὸς τῆς διακοσμήσεως παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ὑστερώτερον, ἐν τῷ συνόλω των, χρονολογουμένων ὑπὸ πύδων κυλικῶν τοῦ τάφου μὲ ἐπιβίωσιν τῆς ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας ἐξαπλώσεως τοῦ κοσμητήματος εἰς μοναδικὸν παλαιότερον παράδειγμα (ἀριθ. 34 Πί ν. 20β).

Πρέπει πάντως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ χρονικὴ καὶ ρυθμολογικὴ μεταβολὴ τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ἑκτασιν τῆς διακοσμήσεως τάσεων κινεῖται ἐντὸς εὐρυτάτων πλαισίων καὶ δὲν βαίνει ἀκριβῶς συγχρόνως καὶ παραλλήλως πρὸς τὰ καθορισθέντα ὄρια, ἐξαρτωμένη ἀμεσώτερον καὶ ἀποφασιστικώτερον ἀπὸ τὴν μορφήν (ἀκόμη καὶ τὸ μέγεθος) τοῦ ἀγγείου. Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι ὅτι ἐπὶ τριῶν ἐκ τῶν ἀρχαιότερον χρονολογουμένων ψευδοστόμων (ἀριθ. 30-32 Πί ν. 16δ, 19β,γ,ε), ἡ διακόσμησις περιορίζεται ἐπὶ τῶν ὦμων. Ἡ σημειουμένη δὲ σύμπτωσις δὲν εἶναι τυχαία, διότι εἰς τὸ ἰδιοτύπου σχήματος εἶδος τοῦ ἀγγείου ὅλη ἡ λειτουργία του ὡς σκεύους συγκεντρῶται εἰς τὸν

30. Ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου (Πί ν. 16 α,γ), κατὰ τρόπον ἐνθυμίζοντα τὰ ἐφυραϊκά, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου (Πί ν. 18) ἀκριβῶς σχεδὸν ὅπως ἡ διακόσμησις τοῦ ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ, ὥστε ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις ἀποτελοῦν κάπως εἰδικὰς ἐπιβιώσεις παλαιότερων συστημάτων.

περί τὰς λαβάς καὶ τὸ στόμιον ᾠδρον, ἔνθα καὶ θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ διακόσμησις, εὐχερῶς, φυσικῶς σχεδόν, περιοριζομένη εἰς τὴν περιὶ αὐτὰ γεωμετρικῶς οὕτως εἰπεῖν καθοριζομένην ζώνην, ὅταν μάλιστα, λόγῳ τῆς εἰδικωτέρας κατατομῆς τοῦ ἀγγείου, δὲν προσφέρεται ἄλλη κατάλληλος ἐπιφάνεια (ὡς ἡ περιὶ τὴν κοιλίαν ζώνη εἰς τοὺς σφαιρικοῦ σχήματος ἀμφορεῖς).

Πόσον στενωῶς δὲ ἐξαρτᾶται ἡ ἐπὶ τῶν ψευδοστόμων διακόσμησις ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν λαβῶν καὶ τοῦ στομίου καταδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν προσπάθειαν κατανομῆς τῶν κοσμητικῶν στοιχείων, εἰς τρόπον ὥστε τὸ στόμιον νὰ καταλαμβάνῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ ἔναντι χώρου μεσαίου κοσμητικοῦ στοιχείου, ὁμοίου συνήθως, ἐνίοτε ὁμως διαφόρου (ἀριθ. 31 Πί ν. 19 β,ε) τῶν ἐκατέρωθεν δύο ἄλλων κοσμημάτων (πρβλ. καὶ Furumark 174, 177).

Ὡς πρὸς τὰ κοσμητικὰ στοιχεῖα παρατηρεῖται γενικῶς ὅτι ταῦτα εἶναι περιορισμένης μᾶλλον κλίμακος μὲ ἔντονον προτίμησιν πρὸς τὰ καμπυλόγραμμα.

Αἱ ἀπεικονίσεις φυσικῶν ὄντων εἶναι ὀλίγαι, μὲ ἰσχυρὰν πάντοτε τὴν τάσιν σχηματοποιήσεως.

Ἐκ τοῦ χερσαίου ζωικοῦ κόσμου παρίστανται δις μόνον πτηνὰ (ἀριθ. 21 καὶ 97 Πί ν. 17 α,γ,ε καὶ 26), καταχρηστικῶς δὲ σημειοῦται ἐνταῦθα καὶ ἡ ἀπεικόνισις βουκράνου (ἀριθ. 22 Πί ν. 16 α).

Πλείονα εἶναι τὰ ἐκ τῆς θαλασσίας πανίδος εἰλημμένα θέματα. Μετὰ σχετικοῦ, συμβατικῶς ἀποκαλουμένου, νατουραλισμοῦ ³¹, ἀλλὰ κυρίως μὲ ἀξιοσημεῖωτον ζωντάνιαν, κινοῦνται δύο ἰχθύες (ἡ δελφίνες) ἐπὶ μιᾶς πλευρᾶς τοῦ τριώτου ἀριθ. 21 (Πί ν. 17 α,γ,ε). Πολύποδες ἐμφανίζονται δις, μὲ μείζονα μὲν «νατουραλισμόν» ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀριθ. 26 μὲ ἔντονωτέραν δὲ τὴν σχηματοποίησιν ἐντὸς τοῦ κυπέλλου ἀριθ. 70 (Πί ν. 24 ε). Μνημονευτέα ἐνταῦθα καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ σκεύους ἀριθ. 84 (Πί ν. 25 θ,ια) πλοκαμοειδῆς γραμμῆ, διατηροῦσα, παρὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ σώματος, ζωντανὴν τὴν σχέσιν τῆς πρὸς τὸ φυσικὸν πρότυπον, πρᾶγμα αἰσθητὸν καὶ εἰς τὸν τεχνίτην, ὡς μαρτυρεῖ ἡ διὰ στιγμῶν δῆλωσις τοῦ θαλασσίου χώρου. Τυπικώτερον σχηματικῆ εἶναι ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἀργοναύτου (ἀριθ. 1 καὶ 2, Πί ν. 12, 13 α,β) καὶ τοῦ ναυτίλου (ἀριθ. 36, 42, 43 Πί ν. 20 ε, 21 δ,α).

Πρὸς θαλάσσια ὄστρεα συνδέονται καὶ τινὰ τῶν κοσμητικῶν στοιχείων, εἰς τὰ ὅποια ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τοῦ ἀρχικῶς εἰκονιζομένου ἔχει φθάσει εἰς βαθμὸν καθιστῶντα ἀμφίβολον τὴν ταύτισίν των, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ προέλευσίς των ἦτο ἀνεπίγνωστος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀγγειογράφον (ἀριθ. 4, 13, 14, 65, 66, 84 Πί ν. 12 α, 14 α,δ,ε καὶ 15).

Ἰκανός, πάλιν, ἀριθμὸς κοσμητικῶν στοιχείων εἶναι εἰλημμένος ἐκ τοῦ φυτικοῦ κόσμου. Ἐκ τούτων τὰ εἰς τὴν χερσαίαν χλωρίδα ἀνήκοντα, ὄχι μόνον τὰ συνηθέστερα, ὅσον πάπυροι (ἀριθ. 1, 21 Πί ν. 12 β, 13 α), φοῖνιξ (; ἀριθ. 35 Πί ν. 20 α) καὶ «μυκηναϊκόν» ἄνθος (ἀριθ. 97), ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ παρουσιάζουν ἰσχυρὰν σχηματοποίησιν, ἐλάσσονα μὲν οἱ ἰδιότυποι κλάδοι ἐκ φύλλων (ἀριθ. 27 Πί ν. 16 β δεξιὰ καὶ 16 γ δεξιὰ),

31. Βλ. κυρίως G. A. S. Snijder, *Kretische Kunst*, Berlin 1936, *passim* μὲ ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῆς μινωικῆς τέχνης, ἀνεξαρτήτως τῶν παθολογικῶν θεωριῶν. Πρβλ. καὶ F. Matz, *Kreta, Mykene, Troia*, Stuttgart 1956, 86-87 καὶ *Die Antike* 11 (1935) 140 (βλ. καὶ 188-189, 192) C. Zervos ἔ.δ. 491 καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν ὑστερομινωικὴν κεραμεικὴν 503-505.

έντονωτέραν δὲ οἱ βλαστοὶ (ἀριθ. 70, Πί ν. 24 α), αἱ σειραὶ φυλλοσχήμεων (ἀριθ. 2, 3, 81 Πί ν. 12 δ, 13 β) καὶ οἱ ρόδακες (ἀριθ. 12, Πί ν. 14 β, γ).

Ἐκ τῆς θαλασσίας δὲ βλαστήσεως ἔχουν ληφθῆ τὰ θυσανοειδῆ φύλλα καὶ ἡ θαλασσία ἀνεμώνη τεθέντα πρὸς δῆλωσιν τοῦ περιβάλλοντος χώρου ἐπὶ τοῦ διὰ πολυποδος κοσμουμένου ψευδοστόμου ἀριθ. 26 (Πί ν. 16 β καὶ 18).

Καίτοι εἰς ἐνόργανα ἐπίσης ὄντα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναγόμενα ἐξετάζομεν ἐνταῦθα χωριστὰ τὰ κ α μ π υ λ ό γ ρ α μ μ α γενικῶς κοσμήματα, ἀφθονώτερα καὶ ποικιλώτερα τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν.

Συχνὰ ἀπαντοῦν τὰ συνήθη εἰς τὴν τυπικὴν μυκηναϊκὴν ἀγγειογραφίαν, ἥτοι τρικάμπυλοι (ἀριθ. 5, Πί ν. 13 γ) καὶ ἀπλαῖ φολίδες (ἀριθ. 1, 6, 12, 18, 19, 36, 96, Πί ν. 12 β, 13 α, 13 δ, 14 β, γ) καὶ σπείραι (ἐλεύθεραι ἀριθ. 40, 41, 61-63, Πί ν. 21 γ ε, 23 θ), διπλαῖ (ἀρ. 22, Πί ν. 16 γ), συνεχόμεναι (ἀρ. 8, 38, 84, Πί ν. 12 γ, 21 β, 25 θ, ια) ἀνηρητημένοι (ἀρ. 1, Πί ν. 12 β). Ἐπανευρίσκονται προσέτι ἐπὶ τῶν στενῶν ζωνῶν (λαιμῶν κυρίως καὶ ὤμων) αἱ κυματοειδεῖς γραμμαὶ (ἀρ. 1, 3, 4, Πί ν. 12 α, β, δ, 13 α,), ὡς καὶ ἡ σειρά κεκλιμένων σιγμοειδῶν (ἀρ. 81, Πί ν. 25 ι).

Τὰ λοιπὰ καμπυλόγραμμα κοσμητικὰ στοιχεῖα, ὄντα καὶ χαρακτηριστικώτερον μινωικά, δύνανται νὰ διαιρεθοῦν εἰς δύο κατηγορίας :

Α) Τὰ ἐξ ἐπαλλήλων καμπυλῶν, ὑπὸ ποικίλους συνδυασμούς, ἀποτελούμενα, προτιμώμενα εἰς εὐρείας ζώνας (ἀρ. 2, 3, Πί ν. 12 δ, 13 β) καὶ εἰς συγκεντρικὰς ἐπιφανείας (ἐπὶ τοῦ περι τὰς λαβὰς κυκλικῶν τομέων τῶν ψευδοστόμων ἀρ. 29, 30, 94, Πί ν. 19 α, ε, 36 γ, η).

Β) Τὰ εἰς συνεχῆ σειρὰν ἐν εἶδει ἀλύσεως ἐκ συστάδος καμπυλῶν ἐναλλασσομένης κατευθύνσεως σχηματιζόμενα, συμπληρούμενα, μάλιστα κατὰ τὰς πρὸς τὸ περιγράμμα τῆς ζώνης (ἄνω καὶ κάτω) ἢ καὶ μεταξὺ τῶν συστάδων σχηματιζόμενας γωνίας, δι' ἄλλων μικροτέρων συστάδων καμπύλων πάντοτε γραμμῶν ἐγκαρσίων πρὸς τὰς μείζονας.

Αἱ εἰς τὸ σύστημα τοῦτο καμπύλαι ἐκάστης συστάδος δὲν εἶναι ἰσοπαχεῖς ἀλλὰ ἡ μεσαία ἢ ἡ ἀκραία σύρεται παχύτερα τῶν ἄλλων, αἱ ὅποιαι ἐξαρτῶνται ταύτης καθ' ὑπόταξιν, διότι χαράσσονται πολὺ λεπτότεραι τῆς κυρίας, ὡς ἀπλῆ «σκίασις» ταύτης. Ἡ κυρίαρχος δὲ αὕτη γραμμὴ διατηρεῖ συνήθως κάτι ἀπὸ τὴν ὀργανικότητα τοῦ ἀρχικοῦ θέματος σχηματιζομένη παχύτερα πρὸς τὸ μέσον ἢ τὸ ἕτερον τῶν περάτων.

Οὗτος δὲ ἀκριβῶς ὁ τρόπος συντάξεως καὶ χαράξεως τῆς διακοσμῆσεως συνιστᾷ καὶ τὴν βασικὴν διαφορὰν τῆς ὑστερομινωικῆς (ΥΜ ΙΙΙΑ) ἀπὸ τῆς (μεταγενεστέρως χρονικῶς) ὑστερομυκηναϊκῆς (ΥΕ ΙΙΙC:1) κοσμητικῆς τῶν ἀγγείων. Διότι ἀμφότεραι μὲν χρησιμοποιοῦν τὰ αὐτὰ, κατὰ βάσιν, κοσμητικὰ στοιχεῖα μὲ ἀνάλογον ρυθμόν³², ἢ διαφορὰ ὅμως ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὰ μὲν ὑστερομυκηναϊκὰ διακρίνει ἡ λεπτόγραμμα, χωρὶς ἔξαρσιν κυριαρχοῦντος στοιχείου, καὶ ἀκριβολόγος πειθαρχημένη ἐκτέλεσις, τὰ δὲ ὑστερομινωικὰ αἱ ζωνταναὶ εἰσέτι καμπύλαι καὶ ἡ ἄνετος, παρέχουσα τὴν ἐντύπωσιν ἀμελοῦς σχεδὸν ἐκτελέσεως, σύνταξις τῆς διακοσμῆσεως.

32. Περὶ τῆς εἰς τὴν ΥΕ ΙΙΙ C:1 κεραμικὴν χρήσεως καμπυλογράμμων κοσμημάτων διὰ μὲν τὴν κατηγορίαν Α βλ. Frödin-A. Persson, *Asine*, Stockholm 1938, 403 : 5, 404 : 9 εικ. 265, 1. 3 (ἐπὶ ψευδοστόμων ἄλλιν), διὰ δὲ τὴν κατηγορίαν Β εἰς BSA 25 (1921/1923) 46 πίν. 9β (τῆς Σιταποθήκης), ὅπου ὁ Wace ἀναγνωρίζει ἐπίδρασιν τῶν τοιχογραφιῶν.

Τὴν σύνθεσιν τῶν ἐν λόγῳ καμπυλογράμμων κοσμημάτων διέπει ἡ τάσις τῆς ἀντιστρόφου κινήσεως», ἧτις εἰς τὴν ἀντίστοιχον μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν ἔχει ἀποκρυσταλλωθῆ εἰς στατικὴν μετωπικότητα. Ἀντιθέτως ἡ ἀρχὴ αὕτη εἰς τὴν μινωικὴν ἀγγειογραφίαν εἶναι δυναμικὴ, διότι λείπει ἐκεῖ τὸ κεντρικὸν στοιχείον καὶ ἡ τελειωμένη ἰσορροπῆσις ἐνὸς ἀπηρτισμένου ὄλου. Τὴν τάσιν ταύτην διακρίνει ἡ ἐναλλασσομένης—λοξῆς συνήθως—κατευθύνσεως διαδοχῆ τῶν στοιχείων τῆς διακοσμήσεως οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτῆς τερματιζομένης, ἀλλὰ μόνον συμβατικῶς ἢ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἀτέρμονος κύκλου περατουμένης. Δι' ὃ καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἐπικρατεῖ σχεδὸν πάντοτε εἰς περιθεούσας ζώνας, μάλιστα κυπέλλων (ἀρ. 29,49,58,59,60,71,94, Πί ν. 19 δ, 22 α, 23 α,δ). Ἡ αὕτη κατὰ μήκος ἀναπτυσσομένη κίνησις χαρακτηρίζει καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ μεγάλου κρατῆρος ἀριθ. 4 καὶ τοῦ ἐπίσης μεγάλου τριώτου ἀρ. 13 (Πί ν. 14 α,δ,ε) διακόσμησιν· εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις πρὸς κάλυψιν τῆς ἀσυνήθως εὐρείας ζώνης τὰ καθ' ἕκαστον στοιχεῖα ἔχουν ἐπιμηκυνθῆ καθ' ὕψος, δημιουργουμένων οὕτω κενῶν πληρουμένων δι' ἄλλων κοσμημάτων.

Ἰδίαν τέλος κατηγορίαν μεταξὺ τῶν καμπυλογράμμων κοσμημάτων ἀποτελοῦν αἱ εἰς περιθεούσας ζώνας χρησιμοποιούμεναι συστάδες δικαμπύλων (ἀρ. 13 καὶ 85, Πί ν. 14 α,δ,ε καὶ 25 η), αἱ κυματοειδεῖς γραμμαὶ (ἀρ. 1,4,26, Πί ν. 12 α,β, 13 α, 16 β, 18), ὡς καὶ τὸ πλήρες κυματοειδές, τὸ κατακορύφως, εἰς στενὰς μετόπας ἢ καὶ λαβὰς (ἀρ. 2, 4, 85, Πί ν. 12 α, 13 β) χρησιμοποιούμενον.

Πολὺ μικροτέρα εἶναι ἡ συχνότης τῶν εὐθυγράμμων κοσμημάτων, εἰδικῶς δὲ περιορισμένη ἡ χρῆσις τῶν ὡς στοιχείων συνιστῶντων τὴν κυρίαν διακόσμησιν, πρᾶγμα συμβαῖνον μόνον εἰς ἀγγεῖα μυκηναϊκῆς τεχνοτροπίας καὶ μάλιστα εἰς δύο εἶδη ἀγγείων: τρίωτα (ἀρ. 7, 15, 9 καὶ 16 με γραμμάς, γωνίας καὶ δικτυωτὸν) καὶ τριποδικὰ σκευῆ (ἀρ. 86, 87, Πί ν. 25 δ,ζ,ζ). Ὡς τμήμα τῆς κυρίας διακοσμήσεως θεωρητέα καὶ ἡ σειρὰ τῶν Σ ἐπὶ τῆς βάσεως ἀρ. 85 (Πί ν. 25 η)³³.

Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς ὑποτεταγμένην ἢ δευτερεύουσαν θέσιν χρησιμοποίησις εὐθυγράμμων στοιχείων δὲν εἶναι τόσον συχνή, ἂν μάλιστα ἐξαιρέσωμεν τὰς ἀπλᾶς ἐγκαρσίας γραμμάς (ἢ ταινίας) τὰς ἐπὶ τῶν λαβῶν (ἀρ. 2, 21, 27, 29, 32) ἢ κατὰ συστάδας, ἐν εἶδει κιγκλιδωτοῦ, ἐπὶ τοῦ χεῖλους τιθεμένας (ἀρ. 3, 4, 12, 13, 14, 39, 46, 81, καὶ 67), ὅποτε ὑπολείπονται μόνον ἡ μετόπη τεθλασμένων (ἀρ. 12 καὶ 31), αἱ σειραὶ ζητοειδῶν ἢ σιγμοειδῶν (ἀρ. 33 καὶ 81, Πί ν. 20 δ, 25 ι), ὡς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῶν λαβῶν ψευδοστόμου σταυρός (ἀρ. 27). Μικραὶ, τέλος, γωνίαι καὶ σταυροὶ ἐμφανίζονται ὡς παραπληρωματικὰ μεγαλυτέρων κοσμημάτων ἐπὶ τῶν μεγάλων τριώτων ἀγγείων (ἀρ. 2 καὶ 12, Πί ν. 13 β, 14 β, γ).

Περίπτωσιν συνδυασμοῦ εὐθυγράμμου πρὸς καμπυλόγραμμον ἀποτελοῦν αἱ ἐπὶ τῆς βάσεως ἀρ. 85 συστάδες γραμμῶν μεταξὺ δικαμπύλων ὀρίων.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ

Ἐκάστου ἀγγείου ἡ χρονολόγησις ἐπρωτάθῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ λήμματος τῆς περιγραφῆς. Βασίζομένη αὕτη εἰς τεχνολογικὰ κριτήρια γίνεται μὲ πολλὴν ἐπιφύλαξιν.

Ἐν πάντως εἶναι τὸ ἀσφαλές συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἀγγεῖα τοῦ τάφου καλύπτουν τὸ

33. Ὡς σύνολον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ εὐθύγραμμον τὸ ἐντὸς οἰονεὶ νατουραλιστικοῦ (φυσικοῦ πάντως) περιβάλλοντος ζατρίκιον ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 97 (Πί ν. 26 δ) ἀγγείου.

μεγαλύτερο μέρος τῆς III A περιόδου, ἡ πρώτη φάσις τῆς ὁποίας ἐκπροσωπεῖται διὰ 18 ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἂν ἀκόμη ὑποτεθῆ ὅτι ἡ ἐντὸς τοῦ τάφου κατάθεσις τῶν ἐπραγματοποιήθη ἱκανά ἐτη μετὰ τὴν κατασκευὴν τῶν, πάλιν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπομακρυνθῶμεν πολὺ τοῦ κατωτέρου ὁρίου τῆς III A : 1 φάσεως, ἥτοι τῶν περὶ τὸ 1400 π.Χ. χρόνων κατὰ τὴν ἀπόλυτον χρονολόγησιν τοῦ Furumark. Ἐξ ἄλλου ὁμᾶς ἀγγείων καὶ εἰδικῶς ἐξ τῶν δέκα ὑψιπόδων κυλίκων ἐμφανίζουσι χαρακτηριστικὰ ταυτιζόμενα σχεδὸν πρὸς τὰ τῆς III B περιόδου, κατατασσόμενα οὕτω εἰς τὴν μεταβατικὴν μεταξὺ III A : 2 καὶ III B φάσιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ III A περίοδος καλύπτεται μέχρι τοῦ ἐσχάτου κατωτέρου ὁρίου αὐτῆς.

Πάντα τὰ εἰς τὴν πρώτην φάσιν (III A 1) χρονολογούμενα ἀγγεῖα ἔχουσι σαφῆ μινωικὰ χαρακτηριστικὰ. Εἶναι δὲ ταῦτα κυρίως ψευδόστομοι (7) καὶ κρατῆρες (7). Ἐνδεικτικὸν προσέτι εἶναι ὅτι ἐννέα τῶν ἀγγείων τούτων—ἐπὶ συνόλου δεκατριῶν, ἐφ' ὧν παρετηρήθη ἡ ὑπαρξίς του—φέρουσι τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς YM III κεραμικῆς ἀμαυρὸν ἐπίχρισμα (βλ. ἀνωτ. σ. 33 σημ. 3). Πρέπει μάλιστα νὰ τονισθῆ ὅτι καὶ σκεύη καὶ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως (ἀρ. 84, 90, 91, 92, 93) εἶναι μινωικά.

Μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα καὶ δὴ καὶ εἰς ἱκανὴν ἀναλογίαν (8 : 10) ἐμφανίζονται ἀπὸ τῆς ἐπομένης φάσεως, τῆς ὡς III A : 1/2 σημειουμένης. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἔχουσι ἐντόνως ἀνατολικά χαρακτηριστικὰ, συναπτόμενα εἰδικῶς πρὸς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμικὴν τῆς Ρόδου, ὥστε ἐκεῖθεν ἀσφαλῶς θὰ ἐγένετο καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν. Οὕτω ἡ πρώτη—διὰ τῆς Ρόδου—ἐπαφὴ τῆς Καρπάθου πρὸς τὸν μυκηναϊκὸν κόσμον πραγματοποιεῖται κατὰ τὰ τέλη τῆς YE III A : 1 ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπομένης III A : 2 περιόδου, ἥτοι χρόνον τινὰ, μίαν σχεδὸν γενεάν, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Μυκηναίων βίαιαν κατάληψιν τῆς Ρόδου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς III A : 1 περιόδου, ὡς ἐδείχθη ἐκ τοῦ ἀνασκαφέντος συνοικισμοῦ τῆς Ἰαλουσοῦ³⁴.

Ἐνταῦθα ὁμως ἡ ἐπαφὴ αὕτη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ρόδον, φαίνεται εἰρηνικὴ, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ τάφου συνύπαρξιν ἀγγείων ἀμφοτέρων τῶν προελεύσεων καὶ τὴν ἐπ' ἀρκετὸν μετὰ ταῦτα διάστημα συνέχισιν τῆς εἰσαγωγῆς μινωικῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς III A : 2 περιόδου, καὶ πιθανῶς ἀρκετὰ ἐνωρὶς (πρβλ. ἀρ. 34) ἐμφανίζονται ἀγγεῖα τινὰ, σκύφοι ἰδίως, ἀλλὰ καὶ τρίωτα καὶ μία πρόχους (ἀρ. 25), μὴ δυνάμενα εὐχερῶς νὰ καταταγοῦν εἰς μίαν τῶν δύο τεχνοτροπιῶν, ὡς ἐκ τῆς παρατηρουμένης ἀναμειξέως ὑστεροελλαδικῶν καὶ ὑστερομινωικῶν στοιχείων³⁵. Ἡ ἐνδιάμεσος αὕτη θέσις διακρίνει καὶ τὰς ἐξ ὑψίποδας κύλικας, τὰς εἰς τὸ ἐσχάτον τμήμα τῆς ὑπὸ τῆς χρήσεως τοῦ τάφου καλυπτομένης περιόδου χρονολογηθείσας, ἥτοι εἰς τοὺς μεταβατικὸς μεταξὺ III A : 2/III B χρόνους.

Πρὸς τὰς κύλικας ταύτας συνάπτονται καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἐκ Καρπάθου ἀγγεῖα (ἀνωτ. σ. 33 σημ. 3), εἰς ἃ παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ ἀνάμειξις μινωικῶν καὶ μυκηναϊκῶν στοιχείων.

Φαίνεται οὕτω πιθανὸν ὅτι διὰ τῆς γνωριμίας μὲ τὸν μυκηναϊκὸν κόσμον καὶ τῆς διατηρήσεως, συγχρόνως, τῆς ἐπαφῆς μὲ τὴν ἀνατολικὴν Κρήτην, διεμορφώθη ἐν Καρ-

34. Δημοσίευσις τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Clara Rhodos 10 (1941) 45-178· ταύτην ὁμως πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ συμβουλευθῆ τις ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ Settlement (ἔ. ἀ. σ. 33 σημ. 3). Σύντομον διατύπωσιν τῶν πορισμάτων βλ. καὶ παρὰ Stubbings 7.

35. Ἡ ἀπόκλισις ἀπὸ τῆς κοινῆς YE A : 2 τεχνοτροπίας δεικνύει τοσοῦτο μᾶλλον ἰδιορρυθμίαν, καθ' ὅσον τὴν ἀντίστοιχον περίοδον χαρακτηρίζει μεγάλη ὁμοιογένεια κεραμικῆς. Βλ. Furumark 521 καὶ Stubbings 17 καὶ 31. Τὰ ἀγγεῖα τῆς κατηγορίας ταύτης ἐχρονολογήθησαν ἄνευ τῆς ἐνδείξεως YM (ὑστερομινωικῶν) καὶ YE (ὑστεροελλαδικῶν) εἰς τὰ οἰκεία λήμματα τοῦ καταλόγου.

πάθω ιδιότυπος μυκηναϊκή τεχνοτροπία χαρακτηριζόμενη από την αφομοίωσιν μινωικῶν στοιχείων.

Ἡ ὑπόθεσις τῆς διὰ τῆς ἐμπορικῆς ὁδοῦ προσεγγίσεως τῆς νήσου πρὸς τὸν μυκηναϊκὸν κόσμον τοῦ ΝΑ Αἰγαίου δύναται νά στηριχθῆ καὶ εἰς τὴν ἐπίκαιρον θέσιν, ἣν κατέχει ἡ νήσος ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ρόδου εἰς Αἴγυπτον θαλασσίας ὁδοῦ³⁶. Οὕτω ἡ συμπτωματικὴ ἴσως ἀνεύρεσις τοῦ τάφου παρὰ τὸ κυριώτερον, εἰς τὰ ΝΑ, ἀγκυροβόλιον τῆς νήσου ἀποβαίνει ἐνδεικτικὴ. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς Κύπρον ὁδὸν ἡ νήσος κατέχει ἐπίκαιρον θέσιν, ἡ ὑπαρξίς δὲ μινωικοῦ ἐμπορίου μὲ τὴν μεγαλόνησον διεπιστώθη ἐσχάτως³⁷.

Εἶναι, ἐν τούτοις, πιθανὴ καὶ ἡ μονιμωτέρα ὑπὸ Μυκηναίων κατοικήσις τῆς νήσου καὶ ἡ συνύπαρξις μινωικῶν καὶ μυκηναϊκῶν συνοικισμῶν³⁸, ὅπως φαίνεται ὅτι συνέβη προηγουμένως ἐν Ρόδῳ (ἀνωτ. σ. 75 σημ. 34), ἐνθα τὰ ταφικὰ εὐρήματα μαρτυροῦν μυκηναϊκὴν οἰκήσιν ἀπὸ τῆς II Β περιόδου, πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης περιόδου βιαίας κατακτῆσεως τῆς νήσου.

Ὅπωςδὴποτε ἡ ἔλλειψις ἀνασκαφικῶν δεδομένων καὶ ἡ ἀπουσία μεταγενεστέρων εὐρημάτων καθιστοῦν δυσχερῆ τὸν ἀκριβέστερον καθορισμὸν τῆς ἐπελεύσεως μεταβολῆς. Αὕτη πάντως φαίνεται ἄσχετος πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τῆς ΥΜ IIIA : 1 περιόδου καταστροφὴν τῆς Κνωσοῦ. Παρατηρήθη ἄλλωστε³⁹ ὅτι ἡ ἀνατολικὴ Κρήτη εἰδικῶς γνωρίζει ἔκτοτε νέαν ἀκμὴν ὀφειλομένην ἴσως εἰς τὴν ἐκμηδένισιν μιᾶς ἐντόνως ἀπολυταρχικῆς καὶ συγκεντρωτικῆς ἐξουσίας. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὴν περίοδον ταύτην ἀντιστοιχοῦν καὶ τὰ μινωικὰ κτερίσματα τοῦ τάφου.

Ἡ ἀνεύρεσις, προσέτι, ὄπλων— καὶ μάλιστα κάτωθι πάντων τῶν λοιπῶν ἀντικειμένων— ἐντὸς τοῦ τάφου, ὅπου τὸ ἥμισυ τῶν κτερισμάτων εἶναι μινωικῆς προελεύσεως⁴⁰, μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίν ἐγχωρίων πολεμικῶν γενῶν, ἐνεκα ἴσως τῆς ὁποίας ἐδυσχεράνη ἡ ὀλοκληρωτικὴ καὶ ἄμεσος ὑπὸ τῶν Μυκηναίων ὑποταγὴ τῆς νήσου, ἀντὶ δὲ ταύτης φαίνεται ὅτι ἐπετεύχθη εἶδος συμβιβασμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν συμβίωσιν, καὶ πιθανῶς καὶ τὴν ἀνάμειξιν, τῶν δύο στοιχείων εἰς ἐνότητα ἀντικατοπτριζομένην εἰς τὴν παραγωγὴν ἰδιομόρφου ἐγχωρίου κεραμεικῆς.

Σ. Ι. ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΗΣ

36. Πρβλ. καὶ H. L. Lorimer, *Homer and the Monuments*, London 1950, σ. 60.

37. Βλ. BSA 55 (1960) 109-127, πρβλ. καὶ ἀνωτ. εἰς ἀριθ. 26.

38. Ἡ ἀρχαία παράδοσις (Διόδωρος V. 54.4, πρβλ. καὶ Θουκυδίδης I. 4), γνωρίζει μινωικὴν τῆς νήσου κατάκτησιν, ἀναφέρει δὲ ὅτι «πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον» ἡ νήσος ἀπφκίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀργείου Ἰόλκου.

39. Pendlebury, *The Archaeology of Crete*, London 1939, 241· Furumark, *Settlement 265 καὶ τοῦ αὐτοῦ, The Mycenaean Pottery, Chronology*, Stockholm 1941, 104. Πρβλ. καὶ Lorimer ἔ. ἀ. 24 καὶ 61 ὑποθέτουσαν καὶ συμμαχίαν μεταξὺ ἀνατολικῆς Κρήτης καὶ Καρπάθου στρεφόμενην κατὰ τῆς Κνωσοῦ κατὰ τὸν 15ον π. Χ. αἰ. Περὶ τῆς συνεχίσεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κνωσοῦ καὶ P. Demargne, *La Grèce dédalique*, Paris 1947, 56 (Πρβλ. καὶ PM II 550-551, IV 236, 356).

40. Σημειωτέα καὶ ἡ παρουσία ὀλίγων ἀρχαιοτέρων ἢ καὶ σχεδὸν συγχρόνων τάφων πολεμιστῶν εἰς Κρήτην. Διὰ τὰ πρόσφατα μάλιστα εὐρήματα βλ. BSA 47 (1952) 243-4 καὶ 51 (1956) 81-99, μὲ καταγραφὴν ὄλων τῶν συναφῶν τάφων εἰς σελ. 83 σημ. 2.

α - β. Κρατήρες αρ. 4 και 1, γ. Τρίωτα αρ. 9 και 8, δ. Βαθύς κρατήρ αρ. 3

α. Ἡ ἑτέρα ὄψις τοῦ κρατήρος ἀρ. 1, β. Βαθῆς κρατήρ ἀρ. 2, γ-δ. Τρίτοια ἀρ. 5 καὶ 6, ε. Τὰ μικρά

α. Τρίωτον ἀρ. 13, ὄψις Β., β-γ. Τρίωτον ἀρ. 12, δ-ε. Τρίωτον ἀρ. 13

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

α. Τρίωτον ἀρ. 14, β. Ἡ ἐπὶ τῶν ὤμων διακόσμησις τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

α. Προσθήα ὄψης πρόχου ἄρ. 22, β. Ψευδόστομοι ἄρ. 26 καὶ 27, γ. Πρόχους ἄρ. 22, δ. Πρόχους ἄρ. 24 καὶ ψευδόστομος ἄρ. 32, ε. Σκευὸς ἄρ. 87 καὶ πρόχους ἄρ. 23, ζ. Ψευδόστομοι ἀμοφοεῖς ἄρ. 28 καὶ 27

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

α. Τρίστον αρ. 21, ὄψις Β, β. Προχοΐσκη αρ. 25, γ. Τρίστον αρ. 21, ὄψις Γ, δ. Ἄνω μέρος τοῦ τριώτου αρ. 15, ε. Τρίστον αρ. 21, ὄψις Α

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

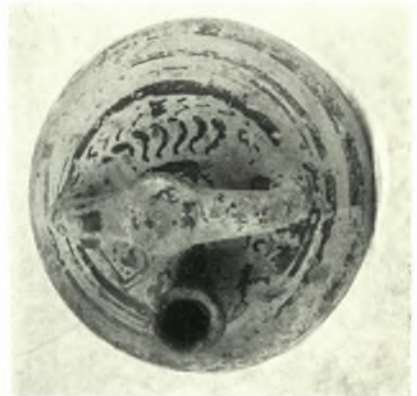
α - β. Ἀριστερά πλάγια ὄψεις καὶ ὄψεις ἐκ τῶν ἄνω τοῦ ψευδοστόμου ἀρ. 26, γ. Ὁπισθία ὄψις τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

α - γ. Ἐνωθίτις τῶν ψευδοστόμων ἄρ. 29, 30 καὶ 32, δ. ἄρ. 29, ε. ἄρ. 31 καὶ 30, ζ. Ἐνωθίτις ψευδο-
στόμων ἄμφωρίσκων 29, 33, 30 καὶ 31

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

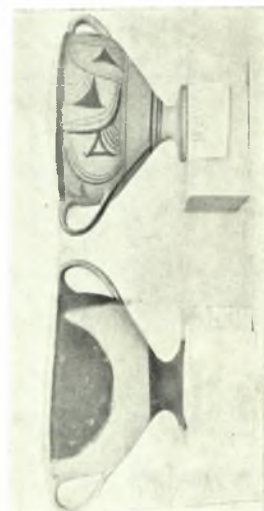

α - γ και ε. Ύψιποδες κύλικες αρ. 35, 34, 37 και 36, δ και ζ. Άνω και πλαγία όψις ψευδοστόμου αρ. 33

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

Ἵψίποδες κύλικες: α. ἀρ. 43, β. ἀρ. 38, γ. ἀρ. 40, δ. ἀρ. 42, ε. ἀρ. 41, ζ. ἀρ. 39

Κύλικες ἐπὶ χαμηλοῦ ποδός: α. ἀρ. 49, β. ἀρ. 45, γ. ἀρ. 47, δ. ἀρ. 48, ε. ἀρ. 50, ς. ἀρ. 46, ζ. ἐσωτερικὴ ὄψις τῶν ἀρ. 49 καὶ 50, η. ἀρ. 50 καὶ 49

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

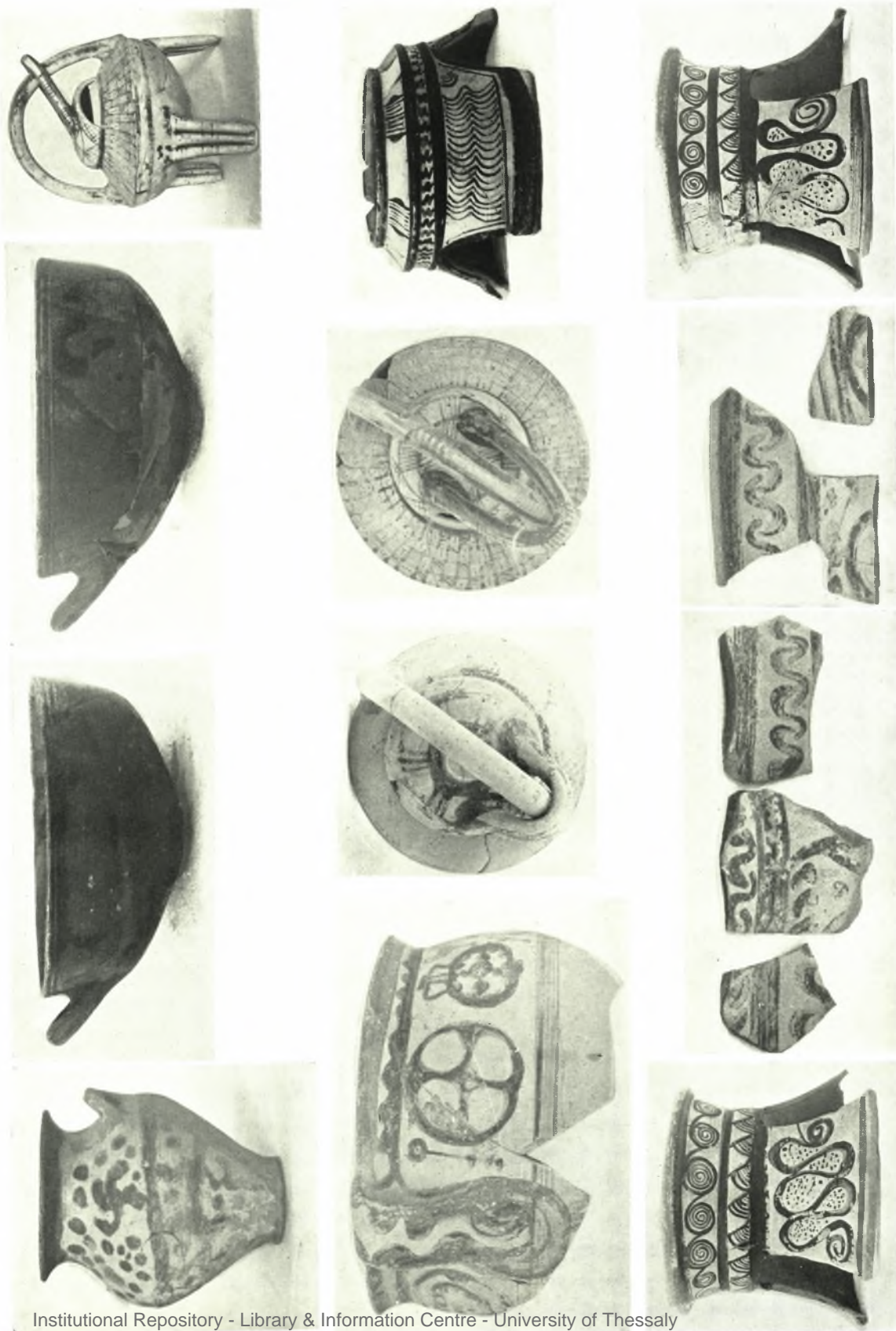

Μόνωτα κύπελλα : α. ἀρ. 59, β. ἐσωτερικὴ ὄψις τῶν ὑπ' ἀρ. 51 καὶ 58, γ. ἀρ. 57, δ. ἀρ. 58 καὶ 64, ε. ἀρ. 54, ζ. ἀρ. 53, ζ. ἀρ. 52, η. ἀρ. 51 καὶ θ. ἀρ. 62, 63 καὶ 61

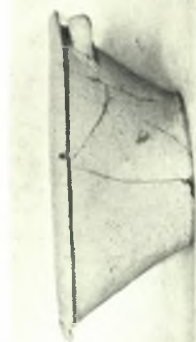
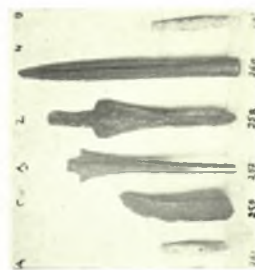
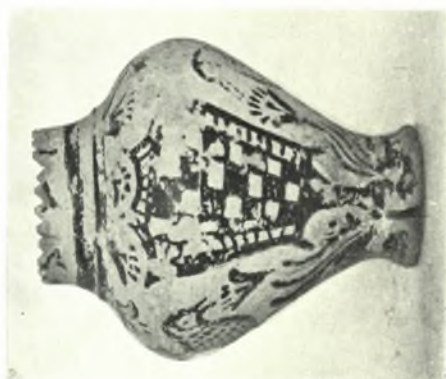

Ποτήρια διάφορα : α. άρ. 70, β. άρ. 60, γ. άρ. 67, δ. άρ. 69, ε. άρ. 65, ζ. άρ. 66, ζ. άρ. 72 και 61, η. έσωτερική όψη άρ. 70, θ. άρ. 71

ΣΕΡ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

α. Πιθόσχημον αρ. 83, β και γ. Μόνοτοι σκύφοι αρ. 74 και 73, δ. Τριποδικός λέβης αρ. 86, ε. Κρατήρ αρ. 82, ζ και
 ζ. Άνω όψις τών τριποδικών λεβητών αρ. 87, και 86, η. Βάσις αρ. 85, θ. και ια. Βάσις αρ. 84, ι. τεμάχια κρατήρος αρ. 81

α., β., δ. και ι. Πιθόσχημιον αρ. 97, γ. Ἄνω ὄψις ψευδοστόμου αρ. 94, ε. Προχούσκη αρ. 96, ζ. και η. Ψευδοστόμοι αρ. 95 και 94, ζ. Στάμοι αρ. 89 και 88. θ. Γύστρα αρ. 92, (ι. βλ. α.), ια. Λεκάναι αρ. 90 και 91, ιβ. Ὀπλα αρ. 98, 103, 101, 102, 104 και 99